

Maisa Borg

PELON ROOLI TURVALLISTAMISEN PROSESSISSA

Retorinen analyysi YK:n pääsihteerin puheista
terrorismitorjuntavirastojen korkean tason
konferenssissa 28.–29.6.2018

Johtamisen ja talouden tiedekunta

Pro gradu -tutkielma

Kesäkuu 2019

TIIVISTELMÄ

Tampereen yliopisto

Johtamisen ja talouden tiedekunta

Politiikan tutkimuksen tutkinto-ohjelma

BORG, MAISA: Pelon rooli turvallistamisen prosessissa: Retorinen analyysi YK:n pääsihteerin puheista terrorismintorjuntavirastojen korkean tason konferenssissa 28.–29.6.2018

Pro gradu -tutkielma, 85 s., 10 liites.

Kansainvälisen politiikan opintosuunta

Kesäkuu 2019

Vuoden 2001 syyskuun 11. päivän iskujen myötä terrorismista ja terrorismintorjunnasta on muodostunut olennainen kansallinen ja kansainvälinen turvallisuuskysymys. Tämän seurauksena terrorismintorjunta on laajennettu koskemaan monia erilaisia politiikka-alueita ja toisaalta terrorismintorjuntakirjallisuudessa on osoitettu monia terrorismintorjunnan ongelmia. Tutkielmani aihe on kansainvälinen terrorismintorjuntayhteistyö YK:n kontekstissa. Tutkin, kuinka pelon emootio toimii kansainvälistä terrorismintorjuntayhteistyötä edistävässä turvallisuuspuheessa. Tutkimukseni kohteena on YK:n pääsihteerin António Guterresin puheet ensimmäisessä terrorismintorjuntavirastojen korkean tason konferenssissa YK:ssa 28.–29.6.2018.

Tutkimukseni teoreettinen viitekehys perustuu turvallistamisteorialle sekä emootiotutkimukselle tutkiessani pelon emootiota kansainvälisen terrorismin ja terrorismintorjunnan turvallistamisessa. Turvallistamisen perusajatus on, että asian julistaminen turvallisuusongelmaksi oikeuttaa normaalista politiikasta poikkeavat toimet. Emootiotutkimus huomioi puolestaan emootiot tärkeinä kansainvälistä politiikkaa muokkaavina tekijöinä. Tutkimuskysymykseni kuuluu: *millainen rooli pelon emootiolla on globaalien terrorismintorjunnan turvallistamisen prosessissa?* Emootioita ja pelkoa on tutkittu vähän kansainvälisessä politiikassa ja turvallistamistutkimuksessa, minkä vuoksi koen niiden tutkimisen tärkeäksi omassa tutkielmassani.

Analysoin pääsihteerin Guterresin puheita Chaïm Perelmanin retoriikan menetelmällä, jonka avulla tarkastelen tutkimieni puheiden argumentaation ja emootioihin vetoamisen strategioita. Retoriikan menetelmän lisäksi puheiden analyysissä näkyvät myös turvallistamistutkimus sekä pelon emootion tutkimusperinne. Tutkielmani olennaisina tutkimustuloksina esitän, että pelolla voi olla monia eri rooleja ja toimintalogiikoita turvallistamisen prosessissa. Pelkoa voidaan käyttää retorilla tasolla eri tavoilla helpottamaan turvallistamista ja toisaalta pelkoa voidaan myös vastustaa. Tunnistin Guterresin puheista viisi erilaista tapaa vedota kollektiiviseen pelon emootioon ja abstrahoin nämä empiiriset havainnot mahdollisiksi pelon toiminnan ideaalimalleiksi. Näiden havaintojen pohjalta argumentoin, että pelkoa on tärkeää tutkia edelleen turvallistamisen ja kansainvälisen politiikan tutkimuksessa.

Avainsanat: emootio, pelko, retoriikka, terrorismi, terrorismintorjunta, turvallistaminen, YK

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin OriginalityCheck –ohjelmalla

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	1
2. TAUSTAA: TERRORISMI, TERRORISMINTORJUNTA JA YK:N TERRORISMINTORJUNTAREGIIMI	5
2.1. TERRORISMIN KÄSITE.....	5
2.2. TERRORISMINTORJUNNAN KÄSITE.....	8
2.3. YK:N TERRORISMINTORJUNTAREGIIMI.....	13
3. TEORIA: PELON EMOOTIO TURVALLISTAMISESSA	18
3.1. TURVALLISTAMISTEORIA.....	18
3.1.1. <i>Austinilainen puhetekoteoria</i>	20
3.1.2. <i>Turvallistaminen prosessina</i>	21
3.1.3. <i>Makroturvallistaminen</i>	24
3.2. EMOOTIOTUTKIMUS JA PELKO	26
3.2.1. <i>Emootion ja pelon käsitteet</i>	26
3.2.2. <i>Emootiotutkimus kansainvälisessä politiikassa</i>	31
3.2.3. <i>Pelko kansainvälisessä politiikassa ja turvallistamisessa</i>	34
4. MENETELMÄ: PERELMANILAINEN RETORIikka	39
4.1. KLASSINEN RETORIikka JA ARISTOTELES	39
4.2. UUSI RETORIikka JA PERELMAN	41
4.2.1. <i>Yleisöt</i>	42
4.2.2. <i>Argumentaation lähtökohdat</i>	44
4.2.3. <i>Sidos- ja erottelumuotoiset argumentaatiotekniikat</i>	45
5. AINEISTO: PÄÄSIHTEERI GUTERRESIN PUHEET	50
6. ANALYYSI: PELON EMOOTIO GUTERRESIN TURVALLISUUSPUHEESSA ...54	
6.1. RETORINEN ANALYYSI GUTERRESIN PUHEISTA KORKEAN TASON KONFERENSSISSA	54
6.1.1. <i>Guterresin puheiden yleisöt</i>	54
6.1.2. <i>Guterresin argumentaation lähtökohdat</i>	56
6.1.3. <i>Guterresin hyödyntämät argumentaatiotekniikat</i>	59
6.2. PELON EMOOTIO GUTERRESIN ARGUMENTAATIOSSA	65
6.2.1. <i>Kuva uhkaavasta tuhosta</i>	66
6.2.2. <i>Konkreettinen ja epämääräinen pelko</i>	69
6.2.3. <i>Pelko minuuden ja toiseuden välisen suhteen osoittajana</i>	72
6.2.4. <i>Pelko vaatii uhreja</i>	74
6.2.5. <i>Pelon hallinta sen vastinparien avulla</i>	75
7. JOHTOPÄÄTÖKSET	80
LÄHTEET	86

1. JOHDANTO

Yhdistyneiden kansakuntien (YK) päämajassa New Yorkissa järjestettiin kesäkuussa 2018 organisaation jäsenvaltioiden terrorismintorjuntavirastojen korkean tason konferenssi. Konferenssin tavoitteena oli parantaa kansainvälistä terrorismintorjuntayhteistyötä, sillä kuten pääsihteeri António Guterres konferenssin avajaispuheessa ilmaisee, terrorismin ”– – monimutkainen globaali haaste on saavuttanut ennennäkemättömän tason”¹ ja ”[s]e koskettaa jokaista valtiota täällä tänään”² (Käännös minun³). Kansainvälisestä terrorismista onkin muodostunut olennainen kansallinen ja kansainvälinen turvallisuuskysymys syyskuun 11. päivän iskujen⁴ jälkeen, mikä on johtanut terrorismintorjunnan lisääntyvään kansainväliseen koordinaatioon ja laajenevaan poliittiseen agendaan (Malkki 2016, 342).⁵ Samalla terrorismintorjuntaa on kritisoitu sen monista negatiivisista vaikutuksista, kuten demokraattisten vapauksien rajoittamisesta (Finn 2010, 35–37). Syvennyn tässä tutkielmassa tähän terrorismintorjunnan problematiikkaan tutkimalla pääsihteeri Guterresin puheita kesäkuisesta konferenssista.

Tutkin pääsihteerin terrorismintorjuntapuheita turvallistamisen⁶ näkökulmasta. Olen kiinnostunut turvallisuuspuheen ja pelon emotion⁷ välisestä suhteesta. Emootiot ja pelko ovat aliteoretisoituja turvallistamistutkimuksessa, vaikka niitä käytetään jatkuvasti (Van Rythoven 2015). Määrittelen pelon turvallisuuteen liittyväksi emootioksi omassa tutkimuksessani ja tarkastelen pelkoa ja turvallistamista yhdistävää tutkimuskirjallisuutta. Tutkiessaan turvallisuuspuhetta turvallistamisteoria kysyy, mitä turvallisuus *tekee* (Vuori 2011, 100). Omassa työssäni kysyn, mitä pelko *tekee* turvallistamisessa. Tutkimuskysymykseni siis

¹ – – complex global challenge has reached unprecedented levels. (Guterres 2018b)

² It affects every country here today. (Guterres 2018b)

³ Tämä ja kaikki tutkielman käännökset ovat minun ellei toisin mainita.

⁴ Käytän näistä iskuista vaihtokelpoisesti myös termejä 9/11-iskut ja WTC-iskut.

⁵ Määrittelen tässä työssä terrorismin poliittisen väkivallan strategiaksi. Lisäksi argumentoin terrorismin kohteen vastauksen, kuten terrorismintorjunnan, määrittävän terrorismia (ks. Schinkel 2009, 176). Terrorismintorjunta viittaa puolestaan valtion tai valtioyhteisön pyrkimyksiin estää tulevat terrori-iskut (Parker 2007, 156). Tarkastelen näitä käsitteitä tarkemmin alaluvuissa 2.1. TERRORISMIN KÄSITE ja 2.2. TERRORISMINTORJUNNAN KÄSITE.

⁶ Turvallistamisen viittaa ilmiöön, jossa asian julistaminen turvallisuusongelmaksi oikeuttaa ja mahdollistaa normaalista politiikasta poikkeavat toimet (Buzan et al. 1998, 21, 23). Tarkastelen turvallistamisen käsitettä ja turvallistamisteoriaa yksityiskohtaisemmin alaluvussa 3.1. TURVALLISTAMISTEORIA.

⁷ Emootiot ovat sosiaalisesti rakentuneita ja tietoisia fysiologisen olotilan ilmauksia, kuten iloa, surua, häpeää tai pelkoa (Mutlu 2013, 316, 318). Syvennyn emotion ja siihen linkittyvien käsitteiden tarkasteluun myöhemmin alaluvussa 3.2.1. *Emotion ja pelon käsitteet*.

kuuluu: millainen rooli pelon emootiolla on globaalin terrorismintorjunnan turvallistamisen prosessissa?

Turvallistamistutkimus koskee sosiaalisia käytäntöjä ja diskursseja, joita tarkastellaan turvallisuuden näkökulmasta. Käytännön tasolla turvallistamistutkimuksessa siis tutkitaan usein tekstejä ja niiden retorisia rakenteita ja keinoja helpottaa puhetekojen onnistunutta turvallistamista. (Vuori 2007, 8.) Tutkin pääsihteerin Guterresin puheita mahdollisena pyrkimyksenä hyödyntää kollektiivista pelon emootiota terrorismintorjunnan uhkastatuksen ja siihen liittyvien turvallisuustoimien edistämiseksi. Analysoin puheita Chaïm Perelmanin (1996) uuden retoriikan menetelmää hyödyntäen. Tavoitteenani on muodostaa tämän menetelmän avulla käsitys puheiden retorisista valinnoista ja strategioista pohtiakseni tarkemmin pelon emootion toimintaa Guterresin turvallisuuspuheessa. Perelmanin uusi retoriikka huomioi emootioihin vetoamisen tärkeyden argumentaation onnistumisessa (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 47), ja tämän vuoksi koen sen sopivaksi analyysityökaluksi pelon emootion roolin tarkasteluun. Perelmanin uuden retoriikan menetelmässä puheista analysoidaan yleisöjä, argumentaation lähtökohtia ja argumentaatiotekniikoita, joita tarkennan lisää tutkielmani menetelmäluvussa.

Kansainvälisen politiikan tutkimuksessa emootiot ovat olleet toissijaisia ja marginaalisia toiminnan ja toimijoiden selittämisessä (Crawford 2000). Kuitenkin emootiot on alettu näkemään viime vuosikymmeninä myös tärkeinä kansainväliselle politiikalle. Emootiot ovat sosiaalisia ja yhteydessä kulttuuriin muistojen, tapojen ja kielen rakentaessa niitä. Tämä emootiokäsitys tunnistaa emootiot sosiaalista ja poliittista elämää perustavina asioina. Emootiot ovat tärkeitä kansainvälisen politiikan tutkimukselle, sillä ne auttavat meitä ymmärtämään paremmin toimijuutta, identiteettejä ja tapoja, joilla ihmiset kokoontuvat yhteen ja muodostavat poliittisia yhteisöjä. (Hutchison 2010, 82.) Näin ollen emootioiden kollektiivisuus ja poliittisuus tekevät niistä tärkeitä tutkimuskohteita kansainvälisen politiikan tutkimukselle. Oma tutkielmani tarkastelee pelon emootiota turvallistamisessa ja asemoituu näin ollen osaksi kansainvälisen politiikan emootiotutkimusta sekä turvallistamistutkimusta.

Lisäksi emootion ja argumentaation⁸ välistä suhdetta on tutkittu vähän politiikan tutkimuksessa (Crawford 2000, 149). Kansainvälisessä politiikassa argumentaatio ja pyrkimys suostutella yleisö uskomaan tietty tarina on kuitenkin yleistä. Jo olemassa olevat emootiomme vaikuttavat

⁸ Argumentaatio viittaa kielelliseen toimintaan ihmisten välillä, jossa pyritään vakuuttamaan lukijat ja kuuntelijat omasta näkökannasta (Van Eemeren 2011).

argumentaation vastaanottamiseen. Lisäksi argumentaatio voi synnyttää uusia emootioita suostuttelevuudellaan. Emootiot ovat siis tiiviisti yhteydessä argumentaatioon. (Emt, 145.) Olen tutkielmassani kiinnostunut omalta osaltani vastaamaan tähän tutkimusvajeeseen kartoittamalla pelon emootion ja turvallisuutta koskevan argumentaation välistä suhdetta.

Tutkimuskysymykseen vastatakseni kysyn analyysini aluksi, *millaisia yleisöjä, argumentaation lähtökohtia ja argumentaatiotekniikoita Guterresin puheista on havaittavissa*. Analyysin jälkimmäisessä osiossa puolestaan pohdin, *miten analyysinluvun ensimmäisestä osasta johdetut retoriset valinnat linkittyvät pelon emootioon vetoamiseen sekä mitä pelko tekee Guterresin turvallisuuspuheessa*. Guterresin puheiden kontekstin lisäksi pohdin turvallistamisen ja pelon emootion suhdetta laajemmin turvallistamisessa. Näin ollen kysyn, *millaisia pelon toiminnan ideaalimalleja Guterresin puheiden analyysistä on johdettavissa* sekä *mitä ideaalimallit kertovat pelon toiminnasta yleisemmin turvallistamisen prosessissa?* Nämä tarkemmat empiiriset kysymykset auttavat minua yhtäältä etsimään vastauksia esittämäni pääasialliseen tutkimuskysymykseen ja toisaalta ideaalimallit auttavat minua pohtimaan Guterresin puheiden kontekstia laajempia pelon ja turvallistamisen välisiä suhteita.

Aloitan tutkielmani työni aihetta taustoittavalla luvulla, jossa käsittelen terrorismin sekä terrorismintorjunnan käsitteitä. Lisäksi tarkastelen terrorismintorjunnan ongelmallisuutta ja YK:n terrorismintorjuntaregiimiä. Yksi työni tutkimusongelmallisista tulokulmista on pohtia jännitettä yhä laajenevan YK:n terrorismintorjunta-agendan sekä terrorismintorjunnan ongelmallisuuden välillä. Tutkielmani kolmannessa luvussa muodostan työni teoreettisen viitekehyksen pelon roolista turvallistamisessa. Tätä varten yhdistän turvallistamsisteorian ja emootiotutkimuksen tutkimusperinteitä. Teoriaosuuden jälkeen siirryn käsittelemään tutkielmani aineiston analyysin strategiaa: Perelmanin uuden retoriikan tulkinnallista viitekehystä⁹. Tässä yhteydessä pohjustan uuden retoriikan menetelmää Aristoteleen klassisella retoriikalla, jossa tunteisiin vetoaminen käsitetään yhtenä retorisen vaikuttamisen keinona (Aristoteles 1997, 1356a–1356a15). Tässä luvussa esitän myös tarkemmin, miten konkreettisesti tutkin Guterresin puheita työni analyysiluvussa. Menetelmäluvun jälkeen siirryn taustoittamaan työni aineiston rajautumisen prosessia sekä sitä, millaisen

⁹ Perelmanin uutta retoriikkaa voidaan hyödyntää tutkimusmenetelmänä, jossa Perelmanin muodostama käytännön argumentaatiotapojen ja -tekniikoiden tutkimukselle rakentuva argumentaatioteoreettinen viitekehys toimii tekstin tulkinnallisena työkaluna. Näin ollen perelmanilaisen retoriikan soveltaminen mahdollistaa erilaisten retoristen strategioiden tarkastelun luokittelemalla tutkittavan tekstin yleisöjä, argumentaation lähtökohtia sekä argumentaatiotekniikoita (Summa 1996). Perelmanin uusi retoriikka tarjoaa siis konkreettisia tapoja argumentaation erilaisten tekniikoiden tutkimiseen. Tarkastelen näitä tarkemmin alaluvussa 4.2. UUSI RETORIIKKA JA PERELMAN.

turvallistamisen kontekstin tutkimani korkean tason konferenssi ja Guterresin puheet siellä muodostavat turvallistamiselle. Aineistoluvun jälkeen suoritan työni kaksiosaisen analyysin, jossa aluksi tarkastelen Guterresin puheita retorisen analyysin kautta ja toisessa osassa perehdyn pohtimaan pelon emotion toimintaa Guterresin turvallisuuspuheessa ja turvallistamisessa laajemmin. Päätän tutkielmani kertaaviin ja tutkimustuloksia tiivistäviin johtopäätöksiin.

2. TAUSTAA: TERRORISMI, TERRORISMINTORJUNTA JA YK:N TERRORISMINTORJUNTAREGIIMI

Taustoitan tässä luvussa globaalia terrorismintorjuntaa. Aluksi tarkastelen terrorismin ja terrorismintorjunnan käsitteitä koskevaa kirjallisuutta ja tarkennan määritelmiä, joihin omassa työssäni asemoidun. Lisäksi käsittelen tässä työni aihetta pohjustavassa luvussa terrorismintorjuntaan kohdistuvaa kritiikkiä yleisemmin tutkimuskirjallisuuden valossa sekä tarkemmin YK:n terrorismintorjuntaregiimin tapauksessa. Terrorismintorjuntaan liittyy monia ongelmia ja samalla YK:ssa se on ulotettu koskemaan yhä laajempia politiikka-alueita. Täten terrorismintorjuntaa on tärkeää tarkastella kriittisesti.

2.1. TERRORISMIN KÄSITE

Syyskuun 11. päivän iskujen jälkeen terrorismista on rakentunut yksi olennaisimmista kansainvälisistä turvallisuusuuskista (Bures 2017, 139). Terrorismin määritelmälle ei ole kuitenkaan yhtenäistä näkemystä akateemisessa tutkimuksessa tai käytännön politiikassa YK:ssa (Malkki & Paastela 2007, 31). Tulen tässä alaluvussa taustoittamaan erilaisia näkökulmia terrorismin käsitteeseen ja esittämään oman määritelmäni.

Terrorismin termi juontaa juurensa Ranskan vallankumouksen aikaan, jolloin terrorismilla tarkoitettiin vallankumouksellisen valtion hallintomuotoa (*régime de la terreur*) (Hoffman 2006, 3). Valtaapitävät käyttivät tuolloin kauhua ja pelkoa hallinnan tapanaan. Näin ollen terrorismi viittasi alun alkujaan valtiolliseen väkivallan käyttöön. (Tilly 2004, 8–9.) Terrorismi käsitettiin siis alun perin positiivisena asiana, joka mahdollisti yhtäältä vanhan monarkistisen hallinnon (*ancien régime*) vastustamisen ja toisaalta vakauden ja järjestyksen saavuttamisen vallankumouksen epävakana aikana (Hoffman 2006, 3). Sittemmin terrorismin käsitykset ja trendit ovat muuttuneet historian saatossa tarkoittamaan esimerkiksi totalitaaristen valtioiden repressiivistä vallankäyttöä maailmansotien välisenä aikana sekä siirtomaavaltaa vastustavia vapaustaisteluita toisen maailmansodan jälkeen (emt, 14, 16). Charles Tilly argumentoi, että terrorismi kattaa laajan joukon erilaisia toimijoita ja poliittisia olosuhteita. Näin ollen terrorismia ei hänen mukaansa ole tarkoituksenmukaista selittää yhtenäisten piirteiden tai kausaationsuhteiden avulla. (Tilly 2004, 10–11.) Tilly määrittelee terrorismin laajasti poliittisena strategiana, jossa vihollista vastaan käytetään väkivaltaa ja epäsymmetrisiä uhkia,

jotka eroavat tietyssä hallinnossa tavanomaisena pidetyn poliittisen vastarinnan muodoista (emt, 6).

Terrorismi on poliittinen termi, jonka merkitys on muokkautunut historian ja poliittisen tilanteen kautta tarkoittamaan eri asioita eri aikoina (Malkki & Paastela 2007, 23). Nykyisiä terrorismikäsitteitä kuvaa niiden ”voimakas moraalinen ja poliittinen lataus”, jossa terrorismi viittaa lähtökohtaisesti moraalisesti paheksuttavaan toimintaan. Täten tekijän leimaaminen terroristiksi tai teon määrittely terrorismiksi on tapa osoittaa toimijan ja hänen toimiansa moraalittomuus. Terroristin ja terrorismin termien käyttö voidaan näin ollen käsittää symbolisena tekona, jolla toimijaan liitetään negatiivisia käsitteitä. (Emt, 25.) Terrorismin käsitettä ympäröi siis poliittinen määrittelykamppailu, joka kietoutuu kysymyksiin siitä, kenellä on valtaa ja poliittista legitimitettä (emt, 28). Lisäksi Leena Malkki ja Jukka Paastela huomauttavat:

Sen lisäksi, että terrorismiksi kutsuminen viestii moraalista tuomittavuutta, se samalla legitimoii sen tahon valtaa ja toimintaa poliittisia vastustajia vastaan, johon terroritoiminta on kohdistettu. (Emt, 27.)

Terrorismin määritelmällä on merkitystä, koska se vaikuttaa poliittisiin mahdollisuuksiin terrorismiin vastaamisessa. Terrorismin epäselvä määritelmä tai määrittelemättömyys johtavat tilanteeseen, jossa terrorismin vastauksilla ja terrorismintorjuntatoimijoiden vallalla ei ole rajoja. (Dingley & Herman 2017, 998.) Esimerkiksi YK:n turvallisuusneuvosto vaatii jäsenvaltioita toimimaan terrorismia ja terroristeja vastaan ilman, että näitä kahta termiä olisi määritelty tarkemmin. Tämä puolestaan mahdollistaa vallan väärinkäytökset valtioiden toimesta, kun terrorismin määritelmä on muokattavissa omia poliittisia tarkoituksia palvelevaksi. (Saul 2005, 141.) YK:n kyvyttömyys löytää yhteistä määritelmää terrorismille tarkoittaa, että yhteisen terrorismintorjunnan puitteissa valtiot voivat määritellä terrorismin koskemaan mitä tahansa valta-asemalleen haitallista toimintaa. Näin ollen uhkana on eri toimijoiden ja toimintatapojen liiallinen ja tarpeeton kriminalisointi. Samalla laajat vapaudet määritellä terrorismi ja terroristit voivat johtaa ihmisoikeuksien loukkaamiseen. (Bianchi 2006a, 900.)

Terrorismi voidaan käsittää valtiota vastaan tapahtuvana väkivaltaisena vastarintana ja toisaalta valtion toimesta tai sen intressejä ajavana väkivaltana eli valtioterrorina.¹⁰ Lisäksi terrorismi sisältää tavoitteen poliittisen viestin välittämisestä. Toisin sanoen pelkkä

¹⁰ Terrorismissa valtion voidaan nähdä olevan kansalaisia uhkaava tekijä myös siitä näkökulmasta, että terrorismin uhreiksi kohdennetaan usein tietyn valtion kansalaiset (Buzan 1983, 27).

vastapuolen materiaalien resurssien vahingoittaminen ei ole terrorismin tavoite. Lisäksi terrorismin uhrit ovat harvoin tarkoin valittuja tai itsessään tärkeitä terroristeille. Sen sijaan olennaista on se, että uhrit edustavat laajempaa yleisöä, johon terroristisella toiminnalla pyritään vaikuttamaan. (Crenshaw 1981, 379.) Martha Crenshaw'n määritelmän mukaisesti terrorismi on tarkoituksellista poliittista toimintaa, ei mielipuolista tai spontaania toimintaa (emt, 380).¹¹

Willem Schinkelin määritelmä terrorismista painottaa terrorismin kohteen osallisuutta terrorismin käsitteellistämässä. Hänen mukaansa vastaukset terrorismiin määrittävät paradoksaalisesti sitä, mitä terrorismi on. (Schinkel 2009, 176.) Terrorismin määritelmä nähdään poliittisena: asian julistaminen terrorismiksi on itsessään poliittinen toimi (emt, 178). Terrorismin rakentumiselle olennaista on sen kohteen ylireagointi. Näin ollen terrorismi rakentuu siihen (yli)reagoinnin kautta. (Emt, 186–187.) Schinkel esittää terrorismin käsitteellistämisen ennen kaikkea prosessina yksittäisen tapahtuman sijaan (emt, 189). Lisäksi hän tunnistaa pelon tuottamisen ja levittämisen tärkeänä osana tätä prosessia (emt, 193).

Malkki ja Paastela määrittelevät terrorismin väkivallaksi, jonka tavoitteena on saada aikaan poliittisia vaikutuksia. Keino poliittisten vaikutusten saavuttamiseen on synnyttää kauhua ja pelkoa, mikä tekee terrorismista psykologisesti ja symbolisesti vaikuttavaa väkivaltaa (Malkki & Paastela 2007, 32). En omassa tutkielmassani tarkastele terroristeiksi leimattujen toimijoiden erilaisia keinoja käyttää pelkoa, vaan päinvastaisesti tutkin pelon hyödyntämistä niiden toimesta, jotka määrittelevät itsensä legitimeiksi poliittisen vallan käyttäjiksi suhteessa terroristeihin. Toisin sanoen tulen omassa tutkielmassani tarkastelemaan pelon ja terrorismin välistä yhteyttä terrorismintorjunnan näkökulmasta. Näin ollen en keskity pelkoa synnyttäviin terroristeihin vaan pelkoa mahdollisesti hyväksikäyttävään eliitin edustajaan tutkiessani YK:n pääsihteerin puheita terrorismintorjunnan lisätoimien puolesta.

Terrorismin tavoite on vaikuttaa yleisöön psykologisesti, jolloin vaikuttavuus riippuu vastauksista terrorismiin. Malkki arvioi, että terrorismin toimimisen mahdollisuuksia onkin edesauttanut viime vuosina tapa, jolla kansainvälinen yhteisö on suhtautunut terrorismiin. Terrorismi on nostettu olennaiseksi turvallisuusongelmaksi ja jopa aikaamme leimaavaksi kansainvälisen politiikan ilmiöksi. Täten terrorismintorjunnalta odotetaan kykyä estää iskut

¹¹ Tätä tarkoituksenmukaisuuden näkemystä on kritisoitu huomauttamalla, että terroristien intentiot eivät yksinään riitä tuottamaan terrorismia (Schinkel 2009, 185–186). Oletus tarkoituksenmukaisuudesta johtaa siihen, että terrorismi pelkistetään alkamaan tietystä intentionaalisesta toimesta. Tällöin historia sivuutetaan ja tilanne eristetään sen kontekstista ja taustavaikutuksista. (Emt, 186, 189.) Näin ollen olosuhteet ennen terrorismiksi leimattua tapahtumaa jätetään ongelmallisesti huomiotta (emt, 190).

kokonaan ja terroristisen toiminnan onnistumiseksi lasketaan yhdenkin iskun toteuttaminen. Näin ollen terrorismintorjuntaan kohdistuvat odotukset sekä terrorismin aikaansaama pelko yhdessä johtavat tilanteeseen, jossa pienetkin iskut voidaan yliarvioida osaksi 9/11-iskujen jatkumoa ja terroristien onnistumista. (Malkki 2007b, 394.)

Terrorismin määrittelykamppailua on käyty myös siitä, onko terrorismi uusi ilmiö. Crenshaw'n (2010, 8) mukaan 9/11-iskujen jälkeen terrorismi on määritelty uudeksi globaaliksi ilmiöksi etenkin Yhdysvaltojen silloisen presidentin George W. Bushin ja hänen kabinettinsa toimesta. Voidaan argumentoida, että terrorismin uhka ei ole uusi, mutta sen turvallistaminen ja kansainvälinen mittakaava ovat (Karatzogianni & Robinson 2017, 288). Tästä näkökulmasta terrorismi uhkana ei siis ole uusi ilmiö, vaan sen turvallisuusstatukseen ja turvallisuuspuheeseen on tullut uusia piirteitä. Globaali terrorismin vastainen sota makroturvallistamisen¹², eli valtiotasoa korkeampien viitekohteiden turvallistamisen muotona voidaan nähdä uudenaikaisena turvallistamisena verrattuna terrorismiin historiassa (Buzan & Wæver 2009).

Määrittelen terrorismin tutkielmassani poliittiseksi väkivallaksi ja strategiaksi, joka on WTC-iskujen myötä turvallistettu globaaliksi uhkaksi. Terrorismin määritelmä on aina poliittinen ja rakentuu kohteidensa vastauksissa ja reaktioissa. Tämän vuoksi terrorismintorjuntaa on tärkeää tutkia, sillä se rakentaa osaltaan terrorismia. Lisäksi terrorismin ja terroristin määritelmän epäselvyydellä ja määrittelemättömyydellä on painoarvoa, sillä ne vaikuttavat turvallisuuspolitiikan muotoilun poliittisiin mahdollisuuksiin.

WTC-iskujen jälkeen myös terrorismintorjunta on ollut aiempaa laajempaa ja uhanut demokratiaa entistä enemmän esimerkiksi yksilönvapauksien rajoittamisen ja salaisemman päätöksenteon muodoissa (Crenshaw 2010, 2). Vastaukset terrorismiin ovat venyttäneet kansallisen turvallisuuden käsitettä ja ”– – herkistäneet kansan turvattomuuden kokonaisvaltaisuudelle”¹³. Toisin sanoen terrorismista ja siihen vastaamisesta on tullut olennainen kansallinen ja kansainvälinen turvallisuusasia. Käsittelen seuraavaksi terrorismintorjunnan käsitettä ja siihen kohdistuvaa kritiikkiä.

2.2. TERRORISMINTORJUNNAN KÄSITE

Tom Parker määrittelee terrorismintorjunnan (*counterterrorism*) valtion toiminnaksi, jonka

¹² Tarkastelen makroturvallistamisen käsitettä syvällisemmin alaluvussa 3.1.3. *Makroturvallistaminen*.

¹³ – – sensitized the public to the pervasiveness of insecurity. (Crenshaw 2010, 4.)

tarkoituksena on estää tulevia terrori-iskuja. Terrorismintorjunta ei siis viittaa valtion käyttämiin terrorismitaktiikoihin. (Parker 2007, 156.) Terrorismintorjunnasta merkittävää tekee sen suhde terrorismiin: onnistunut terrorismintorjunta heikentää terrorismia, kun taas epäonnistuneet terrorismintorjuntaohjelmat voivat lisätä terrorismin kannatusta (emt, 158). Esimerkiksi Yhdysvaltojen 9/11-iskujen jälkeisen toiminnan ja virheiden Irakissa on nähty lisänsä jهادistisen väkivallan nousua alueella (Rosand 2006, 402). Tulen asemoitumaan omassa tutkielmassani Parkerin terrorismintorjuntamääritelmään. En siis hahmota YK:n tai sen jäsenvaltioiden terrorismintorjuntatoimia valtioterroriksi. Tästä huolimatta tarkastelen terrorismintorjunnaksi ehdotettuja toimia kriittisesti.

Vaikka käsittelen tutkielmassani globaalia terrorismintorjuntaa, on eri valtioilla toisistaan eroavia terrorismintorjuntakulttuureja. Esimerkiksi Euroopan valtioiden ja Yhdysvaltojen terrorismintorjuntastrategioiden erilaisuus on huomioitu aiemmassa tutkimuskirjallisuudessa (Rees & Aldrich 2005). Yhdysvallat on syyskuun 11. päivän iskujen jälkeen puhunut globaalista terrorisminvastaisesta sodasta sekä uuden terrorismin aiheuttamasta kansallisen turvallisuuden uhkasta, kun taas Euroopassa on painotettu enemmän riskinhallintaa sekä konsensushakuista multilateralistista terrorismintorjuntapolitiikkaa. Yleistäen Eurooppa on ollut haluttomampi käyttämään voimaa terrorismintorjunnassa ja arvioinut kansainvälisen terrorismin uhkan ylimitoitetuksi. (Emt, 906, 914.) Kaiken kaikkiaan valtioiden strateginen kulttuuri ja historia terrorismin kanssa vaikuttavat siis niiden terrorismintorjuntapolitiikkaan (emt, 906–907).

Ronald Crelinsten (2014) esittää viisi terrorismintorjunnan tulokulmaa, jotka kaikki yhdessä toimiessaan muodostavat kokonaisvaltaisen (*comprehensive*) lähestymistavan terrorismintorjuntaan. Usein terrorismintorjunta luokitellaan sotamalliin ja rikosoikeudelliseen malliin (Crenshaw 2010, 25; Bures 2017, 146), kun taas Crelinsten laajentaa terrorismintorjunnan eri mallien ja laajempien lähestymistapojen luokittelua.¹⁴ Hänen mukaansa rikosoikeudellinen malli oli vallitseva ennen 9/11-iskuja ja sotamalli puolestaan dominoi terrorismintorjuntatoimia iskujen jälkeen. Hän puhuukin dikotomiasta syyskuun kymmenennen ja kahdennentoista välillä. (Crelinsten 2014, 2.)

Crelinsten (2014) luokittelee terrorismintorjunnan (1) pakottavaan, (2) proaktiiviseen, (3) suostuttelevaan, (4) defensiiviseen sekä (5) pitkän tähtäimen lähestymistapoihin. Edellä

¹⁴ Sotamalli viittaa sotilaallispainotteisiin vastauksiin, kuten koston ja pelotteeseen. Rikosoikeudellisessa mallissa terrorismia kohdellaan puolestaan ennen kaikkea lainsäädännöllisenä ongelmana, jolloin keskitytään esimerkiksi rikosoikeudellisiin tuomioihin. (Wardlaw 1982.)

mainitut sotamalli ja rikosoikeudellinen malli luetaan pakottavan lähestymistavan alaisiksi malleiksi, joita yhdistää ajatus valtion väkivallan ja muun kovan vallan monopolista (emt, 2–3). Proaktiivisen lähestymistavan johtoajatus on puolestaan ennaltaehkäistä terrorismia eikä ainoastaan reagoida tapahtuneisiin iskuihin (emt, 4). Suostutteleva terrorismintorjuntalähestymistapa pyrkii tavoittamaan ja puhuttelemaan terroristien kannattajakuntaa keskittyen terrorismin ideologisiin, kulttuurillisiin ja sosiaalisiin ulottuvuuksiin. Neljäs terrorismintorjuntalähestymistapa – defensiivinen terrorismintorjunta – olettaa jonkinlaisten iskujen tapahtuvan joka tapauksessa ja varautuu niihin ennaltaehkäisevästi ja iskujen jälkeistä aikaa ajatellen. (Emt, 6–7.) Viides lähestymistapa keskittyy puolestaan terrorismin juurisyihin ja laajempiin rakenteellisiin ongelmiin (emt, 9). Crelinstenin mukaan kaikki viisi lähestymistapaa on huomioitava, jos terrorismiin halutaan vastata kokonaisvaltaisesti.

Oman tutkielmani kontekstissa terrorismintorjunnan Crelinstenin suostutteleva lähestymistapa korostuu, sillä tämän lähestymistavan alainen kommunikaatiomalli kuvaa osuvasti työtäni tukevaa terrorismintorjuntakäsitystä. Kommunikaatiomallissa terrorismi ja terrorismintorjunta nähdään viestimisenä, jossa yleisöille välitetään tietoa ja merkityksenantoja. Tämä malli tunnistaa terrorismintorjunnan diskurssin ja propagandan poliittisen merkityksen terrorismintorjuntatoimien ja käsitysten rakentajana. (Crelinsten 2014, 6.)

Terrorismintorjuntaa on myös kritisoitu monesta eri näkökulmasta. Ensinnäkin terrorismintorjuntatoimet ovat monesti voimakkaan politisoituneita, sillä ne ovat usein vastaus terrori-iskuihin. Iskujen jälkeen poliittisia päättäjiä kohtaan kohdistuva paine edellyttää, että he näyttävät kykynsä ja päättäväisyytensä vastata iskuihin. (Malkki 2016, 344.) Tämä voi johtaa yleisölle näkyvien terrorismintorjuntatoimien edistämiseen, vaikka ne eivät olisi kaikista ”toimivimpia” vaihtoehtoja (Bueno de Mesquita 2007, 30). Samoin terrorismintorjuntaa voidaan hyödyntää yleisemmin politiikan tekemisessä. Aiemmin epäsuosittua politiikkaa voidaan ajaa eteenpäin terrorismintorjunnan sateenvarjon alla. Kun terrorismintorjunta nousee poliittiselle agendalle, se yhdistyy auttamatta poliittiseen laskelmointiin ja kilpailuun. (Malkki 2016, 344.)

Vaikka tilastollisesti terrori-iskujen kohteeksi joutuminen on hyvin epätodennäköistä, terrorismin aikaansaamalla ahdistuksella on poliittista merkitystä. Terrorismin mahdollisuus uhkaa kaikkia ihmisiä ja heidän jokapäiväistä elämäänsä, mikä tekee terrorismin aikaansaamasta ahdistuksesta tarkoituksellisen ylimitoitettua. Täten valtiohallinnon on

vastattava ”uhkaan”, vaikka se ei tilastollisesti olisi kovin merkittävä. (Bures 2017, 145.) Tämä tukee aiemmin esitettyä ajatusta terrorismista psykologisesti vaikuttavana väkivallan muotona.

Terrorismintorjunnan on nähty myös rajoittavan demokraattisia vapauksia. John Finn (2010, 35–37) luokittelee terrorismintorjunnan vaikuttavan ongelmallisesti kolmeen olennaiseen perustuslailliseen normiin: (1) vastuunalaisuuteen, (2) läpinäkyvyyteen ja päätöksentekoon sekä (3) suhteellisuuteen.¹⁵ Vastuunalaisuuteen liittyvät ongelmat 9/11-iskujen jälkeisessä terrorismintorjuntalainsäädännössä liittyvät ennen kaikkea vallan jakamiseen. Poliittinen päätäntävalta hätätilan lainsäädännöstä ja julistuksista on keskittynyt toimeenpanovallalle ja lakiesitysten perustuslaillinen ja oikeudellinen arviointi on ollut vähäistä. (Emt, 58–61.) Lisäksi terrorismintorjunnan lainsäädäntö on otettu käyttöön nopealla aikataululla, mikä on hankaloittanut demokraattista keskustelua ja päätöksentekoa laeista (emt, 73). Kolmantena vaikutuksena Finn viittaa suhteellisuuteen. Poikkeukselliseksi tarkoitetut terrorismintorjuntatoimet ovat normalisoituneet hälventäen rajaa hätätilan ja normaalin politiikan välillä. (Emt, 78–81.) Täten alun perin poikkeustoimenpiteiksi tarkoitetut terrorismintorjuntalinjaukset ovat normalisoituneet rutiinikäytännöiksi (Crenshaw 2010, 17).

Lisäksi terrorismiin liittyvä pelko voi olla ylimitoitettua, sillä keskeisten (*salient*) tapahtumien riskin vakavuus koetaan usein suurempana kuin mitä se todella on. Samoin ihmiset ajattelevat usein tapahtumia pahimman mahdollisimman skenaarion kautta ilman, että kyseisen skenaarion todennäköisyyttä pohdittaisiin sen enempää. Cass Sunstein kutsuu tätä pinnalla olevien tapahtumien riskin liioittelua saatavuuden heuristiikaksi¹⁶ (*availability heuristic*) ja pahimman skenaarion painottamista todennäköisyyden laiminlyönniksi (*probability neglect*). (Sunstein 2004, 967.) Hänen mukaansa medially on suuri rooli asioiden keskeisyyden ja saatavuuden rakentamisessa ja näin ollen pelon luomisessa. Lisäksi median antama suuri huomio asialle painostaa päätöksentekijöitä vastaamaan esille nostettuihin ongelmiin. Sunsteinin mukaan liioiteltu pelko selittää demokraattisten vapauksien rajoittamisen suurempaa toleranssia kriisiaikoina. (Emt, 976–977.)

Käytännön terrorismintorjunnan kritiikin lisäksi terrorismintorjunnan tutkimuksessa on ongelmia. Terrorismintorjunnan tutkimuksissa on keskitytty vain kouralliseen valtioita, minkä

¹⁵ Finn tekee vertailevaa tutkimusta Yhdysvaltojen, Kanadan, Iso-Britannian, Saksan, Ranskan sekä Japanin terrorismintorjuntalainsäädäntöjen välillä. Olennaiset perustuslailliset normit viittaavat siis hänen työssään näiden valtioiden demokraattisiin vapauksiin ja lainsäädäntöön. (Finn 2010, 35–37.)

¹⁶ Heuristiikka voidaan määritellä kognitiiviseksi oikotieksi, jonka avulla teemme päätöksiä ja arvostelmia eri tilanteista nopeasti ja intuitiivisesti. Toisin sanoen heuristiikka on osa käytännöllistä päättelyämme. (Gil 2016, 219.)

lisäksi tehokkuutta on käsitteellistetty ja mitattu epäjohdonmukaisesti. Terrorismintorjuntakirjallisuus onkin tuottanut monia keskenään ristiriitaisia tutkimustuloksia, eikä näin ollen johtopäätöksiä terrorismintorjunnan eri muotojen toimivuudesta ole pystytty esittämään luotettavasti. Näin ollen samalla kun instituutiot terrorismintorjunnan ympärillä syntyvät ja vahvistuvat, emme tiedä paljoa terrorismintorjunnan toimivuudesta. (Van Um & Pisiu 2015.) Vaikka en omassa tutkimuksessani tutki terrorismintorjunnan tehokkuutta, toivon tutkimukseni analyysin tuottavan lisää tietoa terrorismintorjunnasta YK:n ja pääsihteerin terrorismintorjuntaa käsittelevien puheiden osalta. On poliittisesti ongelmallista jos yksilöihin ja yhteisöihin konkreettisesti vaikuttavat terrorismintorjuntatoimet muotoillaan puutteelliseen ja ristiriitaiseen tutkimustietoon nojaten tai tutkimuksista kokonaan piittaamatta.

Valtiollisen terrorismintorjuntapolitiikan kehittämistä on tullut oman aseman ja maineen säilyttämisen taakaksi kansainvälisessä yhteisössä (Malkki 2016, 342). Paine ehkäistä väkivaltaista radikalismia koskee myös valtioita, jotka eivät juurikaan kohtaa terrorismiin liittyviä haasteita tai ole terrori-iskujen kohdevaltioita. Yleinen käsitys tukee kuitenkin terrorismiin ja väkivaltaiseen radikalismiin puuttumista mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. (Emt, 355.) Tämä on ongelmallista, kun se johtaa terrorismin uhkan liioitteluun ja tulevaisuuden deterministiseen käsittämiseen. Malkin mukaan tasapaino rakentavan ennaltaehkäisyn ja mahdollisesti haitallisen (*counter-productive*) ennakoinnin välillä on hauras.¹⁷ Terrorismintorjuntatoimien kasvava kansainvälistyminen saattaa johtaa kansallisen kontekstin ja historian unohtamiseen. Valtiot kohtaavat toisistaan määrällisesti ja laadullisesti eroavia haasteita, jolloin toisiaan imitoivat terrorismintorjuntatoimet voivat olla ongelmallisia. (Emt, 356.)

Tarkastelen seuraavaksi terrorismintorjunnan kansainvälisen yhteistyön kehitystä YK:n terrorismintorjuntaregiimin kautta. Avaan tärkeitä käännekohtia YK:n globaaleissa terrorismintorjuntapyrkimyksissä, minkä lisäksi tarkastelen organisaation terrorismintorjunnan olennaisia piirteitä ja haasteita. Tarkoitukseni on tämän taustoituksen avulla asettaa tutkimani YK:n pääsihteerin terrorismintorjuntapuheet kontekstiin, jossa 9/11-iskut voidaan nähdä sysäyksenä asiasisällöltään laajenevalle ja aiempaa kansainvälisemmälle terrorismintorjunnalle.

¹⁷ Barry Buzanin mukaan vuorovaikutus uhkien ja niihin vastaamisen välillä sisältää paljon epävarmoja ja tuntemattomia asioita, mikä asettaa haasteita turvallisuuspolitiikalle (Buzan 1983, 90). Näin ollen terrorismintorjunta voidaan nähdä osana laajempaa uhkiin vastaamisen haasteellisuutta.

2.3. YK:N TERRORISMINTORJUNTAREGIIMI

YK:n terrorismintorjuntaregiimi voidaan nähdä osana huomattavasti laajempaa kontekstia, jossa maailmansotien välisenä aikana kollektiivisen turvallisuuden ajatus valtasi tilaa kansallisen puolustuksen ensisijaisuudelta. Ensimmäisen maailmansodan totaalisuuden kokemus synnytti ennennäkemättömän sodan pelon, jota ydinaseiden kehitys myöhemmin lisäsi entisestään. Kansainliitto ja YK ilmentävät tätä laajempaa kansainvälisen politiikan turvallisuushistorian kehitystä. (Buzan 1983, 162–163, 167.)

Malvina Halberstam tarkastelee YK:n muuttunutta suhtautumista terrorismiin 1970-luvulta 2000-luvulle. Aluksi terrorismi sallittiin YK:ssa kansallisen itsemääräämisoikeuden kamppailun välineenä, mutta sittemmin se on tuomittu tekijästä, tekotavasta ja -ajasta riippumatta. Muutos terrorismin absoluuttiseen tuomitsemiseen tapahtui 1990-luvun yleiskokouksen tuottamissa päätöslauselmissa. (Halberstam 2003.) 1990-luvulle asti terrorismi oli pitkälti vain yleiskokouksen asialistalla. Turvallisuusneuvosto otti samaisella vuosikymmenellä kantaa yksittäisiin tapahtumiin, kuten Yhdysvaltojen suurlähetystöjen pommituksiin, asettaen sanktioita tahoille, joiden nähtiin tukevan terroristeja (kuten Talebanin hallintoa Afganistanissa). 9/11-iskujen myötä turvallisuusneuvoston lähestymistapa terrorismiin laajeni aiemmista tapauskohtaisista reaktiivisista vastauksista terrorismin lukemiseen kokonaisvaltaisesti osaksi kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden agenda. (Boulden & Weiss 2004, 10–11.)

9/11-iskujen jälkeen turvallisuusneuvosto luonnehti kansainvälisen terrorismin olevan uhka maailmanlaajuiselle rauhalle ja turvallisuudelle. Tämä voidaan nähdä osana laajempaa trendiä, jossa turvallisuusneuvosto on 1990-luvulta lähtien laajentanut uhkakuvaansa. Kansainvälisen terrorismin nykyisestä YK:n määrittelemästä uhkastatuksesta erityisen tekee sen rajattomuus ajallisesti ja kontekstuaalisesti. (Bianchi 2006a, 889–890.) Lisäksi syyskuun 11. päivän iskujen välittömässä jälkimainingissa YK:n jäsenvaltiot jakoivat laajasti halun toteuttaa ennaltaehkäiseviä ja repressiivisiä terrorismintorjuntatoimia. Tämän voidaan nähdä tapahtuneen osittain yksilön oikeuksien ja sivuvaikutusten huolellisen punnitsemisen kustannuksella. Sittemmin jäsenvaltiot ja YK itsessään (kuten pääsihteeri) ovat huomioineet paremmin terrorismintorjunnan ja ihmisoikeuksien toteutumisen välisen suhteen ongelmallisuuden. (Bianchi 2006b.) Käsittelen tätä tarkemmin tutkielmani analyysiluvussa.

Syyskuun 28. päivänä 2001 YK:n turvallisuusneuvosto hyväksyi päätöslauselma 1373:n, joka määrittelee aiemmin YK:n yleiskokoukselle kuuluneen terrorismintorjunnan

turvallisuusneuvoston päätöksenteon alaiseksi ilmiöksi. Päätöslauselma linkittää terrorismintorjunnan YK:n peruskirjan seitsemänteen lukuun (Chapter VII) ja näin ollen kansainvälinen terrorismi määritellään uhaksi kansainväliselle rauhalle ja turvallisuudelle. (Rosand 2003, 333.) Kööpenhaminan koulukunnan turvallistamisteorian näkökulmasta tarkasteltuna kansainvälisen terrorismin lukeminen YK:n peruskirjan seitsemännen luvun alaiseksi uhaksi kansainväliselle rauhalle ja turvallisuudelle puhuu terrorismin turvallistetun statuksen puolesta. Seitsemännen luvun mahdollistama valta turvallisuusneuvostolle on itsessään poikkeustila (*exception*) (Bianchi 2006a, 891).¹⁸ Tämä puoltaa tutkielmani näkemystä terrorismista ja terrorismintorjunnasta jo turvallistettuina kansainvälisen politiikan ilmiöinä. Hahmotan tutkimani pääsihteerin Guterresin puheenvuorot osaksi tätä turvallistamisen prosessia ja YK:n terrorismintorjunnan kehittymistä.

9/11-iskujen jälkeen terrorismintorjunnan fokus oli terrorismissa ja globaalissa terrorisminvastaisessa sodassa. Vuoden 2005 paikkeilla George W. Bushin hallitus alkoi puhua enemmän väkivaltaisesta ekstremismistä (*violent extremism*), mikä laajensi toimintamahdollisuuksia verrattuna kapeampaan terrorisminvastaisen sodan retoriikkaan. Viime vuosina tämä väkivaltaisen ekstremismin retoriikka on käsitteellistetty väkivaltaisen ekstremismin torjumiseksi ja ennaltaehkäisyksi (*preventing and countering violent extremism, PCVE*). (Karlsrud 2017, 1217.) Kaiken kaikkiaan kansainvälinen yhteistyö terrorismintorjunnan puitteissa on siis voimistunut ja laajentunut huomattavasti syyskuun 11. päivän iskujen jälkeen. Nykyään ennaltaehkäisevät terrorismintorjuntapolitiikat kuuluvat olennaisesti terrorismintorjunnan laajentuneeseen kehukseen. Lisäksi terrorismiin liittyvien riskien ja aktiviteettien kontrollointi, kuten rahoitus ja rekryointi, nähdään valtioiden velvollisuutena. (Malkki 2016, 342.)

Päätöslauselma 1373:n kohdalla on olennaista muistaa, että turvallisuusneuvoston päätöslauselmassa artikuloimien terrorismintorjuntatoimien käytännön toteuttaminen on kokonaan jäsenvaltioiden vastuulla. Terrorismintorjuntatoimet koskettavat kansallista lainsäädäntöä ja näin ollen niiden tehokkuus määräytyy pitkälti sen mukaan, kuinka jäsenvaltiot sisällyttävät ne omiin kansallisiin oikeusjärjestelmiinsä. (Bianchi 2006a, 883–884.) Päätöslauselma 1373:n toteutumista mitataan jäsenvaltioiden raportoinnin kautta, mutta tämän raportoinnin todenmukaisuutta ei valvota. Ylemmän tason ja kattavamman

¹⁸ Käsittelen tätä turvallistamisteorian ja poikkeuksen välistä suhdetta tarkemmin alaluvussa 3.1. TURVALLISTAMISTEORIA.

valvontamekanismin puuttuessa YK:n terrorismintorjunnan tehokkuuden arviointi on täten vähintäänkin spekulatiivista. (Emt, 898.)

Päätöslauselma 1373:n myötä luotiin myös terrorismintorjuntakomitea (Counter-Terrorism Committee, CTC), sillä turvallisuusneuvostolla on mandaatti nimittää komissio tai komitea käsittelemään ennalta määrättyjä kysymyksiä liittyen kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden takaamiseen. (Rosand 2003, 333.) Päätöslauselma 1373 tai CTC eivät kumpikaan tarjoa määritelmää terrorismille. Samalla niiden tavoite on nostaa kansallista kykyä vastata terrorismiin esimerkiksi lainsäädännön ja toimeenpanevan koneiston toimivuuden kautta. Terrorismintorjunnan siirryttyä päätöslauselma 1373:n myötä yleiskokoukselta turvallisuusneuvoston päätäntävällän alaiseksi kaikki YK:n 191 jäsenmaata veloitettiin terrorismintorjuntatoimien kehittämiseen.¹⁹ Konkreettisia veloituksia ovat esimerkiksi rajaturvallisuuden parantaminen ja kansallisen lainsäädännön kehittäminen sekä terrorismiin liittyvän informaation jakaminen. Aiemmat terrorismintorjuntaprotokollat ja -konventiot velvoittivat vain niihin liittyneitä jäsenvaltioita. (Rosand 2003, 334.)

Terrorismintorjuntakomitea koostuu turvallisuusneuvoston jäsenistä ja sen tehtävä on valvoa päätöslauselma 1373:n toimeenpanoa. Kaikkien 191 jäsenmaan tuki komitealle on saavutettu pitkälti CTC:n yleisluontoisuudella ja monitulkintaisuudella. Yksittäisten valtioiden ja niiden toimien tuomitsemisen sijaan komitea on keskittynyt yleisempään ja tekniseen toimintakapasiteettien vahvistamiseen. (Rosand 2003, 334–335.) Vuonna 2004 CTC:n rinnalle perustettiin toimeenpaneva direktoraatti (Counter-Terrorism Executive Directorate, CTED), joka tarjosi pysyvämmän ja isomman ammatillisen tukiyksikön CTC:n toiminnalle (Rosand 2006, 410).

YK:n terrorismintorjuntakoneisto koostuu pääpiirteiltään sekä turvallisuusneuvoston alaisista elimistä että yleiskokouksen alaisista elimistä, kuten YK:n huumeiden ja rikollisuuden torjunnasta vastaavan toimiston (UN Office of Drugs and Crime, UNODC) alaisista ohjelmista. Turvallisuusneuvoston alaisten ohjelmien asialistalla ovat joukkotuhoaseiden pääsyn esto terroristeille (The Non-Proliferation Committee) sekä sanktiot terroristijärjestöjä vastaan (Al-Qaeda/Taliban Sanctions Committee, sittemmin ISIL (Daesh)/Al Qaida Sanctions Committee). UNODC:n terrorismintorjunnan aihealueita ovat puolestaan terrorismiin liittyvien kansainvälisten konventioiden ratifioinnin ja implementoinnin avustus (Terrorism Prevention

¹⁹ Sen sijaan 9/11 iskuja edeltävät yleiskokouksen päätöslauselmat terrorismiin liittyen olivat ainoastaan suosituksia (Halberstam 2003).

Branch, TPB) sekä rahanpesun ja terrorismin rahoituksen vastainen työ (Global Programme against Money Laundering). (Rosand 2006.)

Vuonna 2006 YK:n yleiskokous lanseerasi globaalin terrorisminvastaisen strategian (The UN Global Counter-Terrorism Strategy), joka määrättiin arvioitavaksi kahden vuoden välein. Strategia rakentuu neljälle kohdalle: (1) terrorismiin johtavien olosuhteiden torjumiselle, (2) terrorismin ennaltaehkäisylle ja taistelulle terrorismia vastaan, (3) valtioiden terrorismintorjuntakapasiteettien vahvistamiselle ja YK:n roolin lujittamiselle sekä (4) ihmisoikeuksien kunnioituksen takaamiselle terrorismintorjunnassa. (YK 2006.) Samoihin aikoihin yleiskokous antoi hyväksyntänsä myös pääsihteerin vuonna 2005 luomalle terrorismintorjunnan implementaation työryhmälle (The Counter-Terrorism Implementation Task Force, CTITF), jonka päätehtävä on varmistaa terrorismintorjunnan eheys ja koordinaatio sekä huolehtia jäsenvaltioiden teknisestä avustuksesta. Työryhmä koostuu 38:sta eri YK:n yksiköstä sekä YK:hon liittyvistä kansainvälisistä kokonaisuuksista. CTITF on edelleen jaettu eri työryhmiin ja ohjelmiin. (YK 2019.)

Vuoden 2018 helmikuussa allekirjoitettiin YK:n globaalin terrorismintorjunnan koordinaation sopimus (United Nations Global Counter-Terrorism Coordination Compact), joka otti hoitaakseen terrorismintorjunnan implementaation työryhmälle (CTITF) kuuluneen koordinaatiovastuun. Sopimuksessa CTITF:n eri osapuolien johtajat sekä YK:n pääsihteeri sopivat yhteisestä terrorismintorjunnan viitekehyksestä. Edellisten sopimusten ja ohjelmien tavoin, vuonna 2018 allekirjoitetun sopimuksen päätavoite oli terrorismintorjunnan ja väkivaltaisen ekstremismin ennaltaehkäisyn toimien koordinaation ja yhtenäisyyden varmistaminen. (YK 2019.)

YK muodostaa kansainvälisen oikeudellisen viitekehyksen terrorismintorjunnalle. Organisaation vahvuus on sen auktoriteetti luoda kansainvälisiä normeja ja sääntöjä (Rosand 2006, 406). YK-johtoisen terrorismintorjunnan ongelmiksi on kuitenkin lueteltu turha toiminnan ja tavoitteiden toisto eri YK-toimijoiden välillä, koordinaation puute eri hallinnan tasojen välillä sekä terrorismintorjuntamandaattien päällekkäisyys. Lisäksi YK:n eri tahojen on nähty painottaneen liikaa terrorismintorjunnan ei-sotilaallista puolta. YK:n toimintakontekstissa hankaluuksia terrorismintorjunnan tehokkaalle ja kansainväliselle koordinaatiolle ovat aiheuttaneet etenkin budjetilliset, hallinnolliset ja poliittiset haasteet. (Emt, 399–400.) YK:n terrorismintorjunnasta vastaavien osien rahoitus on pientä ja näin ollen vähäinen määrä henkilöstöä kantaa suuren työtaakan. Poliittisena haasteena on puolestaan

nähty etenkin kykenemättömyys löytää yhtä yhteistä määritelmää terrorismille. Lisäksi YK:n terrorismitorjuntatoimet ovat olleet ennen kaikkea reaktiivisia, tiettyihin iskuihin vastaavia julistuksia ja ohjelmia. Kaiken kaikkiaan organisaation terrorismitorjuntapolitiikka ei siis ole ollut erityisen yhtenäistä. (Emt, 406.)

Turvallisuusneuvoston johtama terrorismitorjunta on lisäksi herättänyt epäilyjä siitä, ovatko toimet ennen kaikkea amerikkalaisen terrorismitorjunnan pyrkimys taistella yleisemmin islamin uskontoa vastaan (Rosand 2006, 403). Lisäksi yhä laajeneva terrorismitorjunnan alue koskettaa valtion itsemääräämisoikeudelle herkkiä kysymyksiä ihmisoikeuksien loukkaamisesta, paikallisista konflikteista ja uskonnollisesta ääriliikhehdinnästä. 191:n jäsenvaltion on hankalaa saada aikaan yhteisiä linjanvetoja näitä asioita koskevista toimista. (Emt, 404.) Toisin sanoen terrorismitorjunta on muuttunut 9/11-iskuihin liittyneestä sotilaallispainotteisesta vastauksesta koskemaan yhä laajempia sosiaalisia ja poliittisia kysymyksiä (emt, 405). Terrorismitorjunnan tutkimuskirjallisuuden osoittamat ongelmat yhdistettynä käytännön terrorismitorjuntapolitiikan laajenemiseen korostavat tarvetta terrorismitorjunnan kriittiselle tarkastelulle, johon omassa tutkielmassani tähtään.

3. TEORIA: PELON EMOOTIO TURVALLISTAMISESSA

Muodostan tässä luvussa työni teoreettisen viitekehyksen. Käsittelen teorialukuni ensimmäisessä osassa turvallistamisteoriaa yleisemmin sekä tarkemmin siihen liittyviä austinilaista puhetekoteoriaa, turvallistamisen ymmärtämistä prosessina sekä makroturvallistamisen käsitettä. Toisessa osassa keskityn puolestaan emootiotutkimukseen liikkuen yleisistä emootiotutkimuksen debateista pelon emotion tarkasteluun turvallistamisteoriassa. Tämä kaksiosainen viitekehys muodostaa työni teorian, jossa yhdistän turvallistamistutkimusta ja emootiotutkimusta tutkiessani pelon emotion roolia turvallistamisen prosessissa. Kööpenhaminan koulukunnan turvallisuuskäsitys keskittyy tarkastelamaan, mitä turvallisuus *tekee* (Vuori 2011, 100). Omassa työssäni kysyn, mitä pelko *tekee* turvallistamisessa.

3.1. TURVALLISTAMISTEORIA

Työni teoreettinen viitekehys rakentuu turvallistamisteorialle. Teoriasuuntauksen keskeinen tutkija Ole Wæver hahmotti ensimmäisiä turvallistamisen teoretisointeja 1980-luvun loppupuolen Euroopassa, jossa ydinaseuhka oli tehnyt suorasta sotilaallisesta voimankäytöstä todella epätodennäköistä. Näin ollen turvallisuuden käsite oli syytä laajentaa koskemaan myös ei-sotilaallisia turvallisuuskysymyksiä. (Wæver 1989, 13.) Lisäksi Wæver argumentoi turvallisuuden olevan valtioiden itsensä määriteltävissä hyläten käsityksen turvallisuuden essentiaalisesta luonteesta.²⁰ Myös turvallisuuden mieltäminen positiivisena asiana problematisoitiin. Turvallisuuden sijaan asiat tulisi säilyttää normaalin politiikan piirissä, jolloin niistä voidaan käydä poliittista valtataistelua (emt, 10). Kaiken kaikkiaan Wæver siis yhtäältä laajensi ja toisaalta politisoi vallalla olleita käsityksiä turvallisuudesta.²¹ Hän alleviivasi turvallisuuden sosiaalista rakentuneisuutta.

²⁰ Toisin sanoen, turvallisuuden nähdään rakentuvan intersubjektiivisesti ihmisten välillä sen sijaan, että turvallisuus mielletäisiin subjektiivisena tai objektiivisena asiana (Vuori 2011, 100).

²¹ Tätä turvallisuustutkimuksen keskustelua on kutsuttu laajentajien debatiksi, jossa turvallisuudelle esitettiin vaihtoehtoisia viitekohteita (Huysmans 2006, 36). Sittemmin kiistelyn alaisina ovat olleet myös eri viitekohteiden välinen hierarkia, eli nk. syventäjien debatti. Jef Huysmansin mukaan turvallisuustutkimuksessa Kööpenhaminan koulukunta lähestyy turvallisuutta valtiokeskeisesti ja eksistentiaalisten uhkien kautta, kun taas toiset tutkimussuunnat määrittelevät viitekohteekseen yksilön tai yhteisön. Kööpenhaminan koulukunta siis edustaa kansallisen turvallisuuden agendaa kun taas toiset alleviivaavat inhimillisen turvallisuuden agendaa. (Emt, 29.) Huysmansin mukaan näissä tutkimussuuntauksissa ei väitellä pelkästään tietyn turvallisuuspolitiikan tai uhkan validiteetista vaan myös politiikan itsensä luonteesta (emt, 10). Eri turvallisuustutkimuksen suuntauksien voidaan nähdä luovan erilaisista turvallisuusrationaliteetteja (*security rationality*) eli erilaisista turvallisuuden kehystämisen muotoja (*security framing*), jotka vaikuttavat sosiaalisten ja poliittisten vuorovaikutussuhteiden muotoutumiseen (emt, 29).

Turvallistamisen käsitteen perusajatus on, että asian julistaminen turvallisuusongelmaksi oikeuttaa normaalista politiikasta poikkeavat toimet. Näin turvallisuusongelma siirretään normaalin politiikan yläpuolelle. (Buzan et al. 1998, 21, 23.) Turvallistamista voidaan siis kuvata yhtäältä äärimmäisenä politisoitumisena ja toisaalta sen vastakohtana (emt, 29). Olennaista ei ole arvioida objektiivisesti, onko väitetty asia todella uhka, vaan pureutua turvallisuusväitteiden poliittisuutteen ja sosiaaliseen rakentumiseen (emt, 33).

Periaatteessa Kööpenhaminan koulukunnan turvallistamisteoria mahdollistaa turvallisuusagendan ja turvallistamispuheen jatkuvan laajenemisen. Käytännössä turvallistamisen onnistuminen on kuitenkin suhteessa esitettyjen väitteiden sosiaaliseen tehokkuuteen sekä toimijan valtaposition. Näin ollen instituutiot, kulttuuri ja retoriikka rajaavat turvallistavien puhetekojen mahdollisuuksia. (Abrahamsen 2005, 58.) Turvallistamisen onnistumisen kannalta tärkeää on siis turvallistavan toimijan kontekstisidonnainen valta. Tietty sosiaalinen ja poliittinen rakenne suosii tiettyjä puhujia ja heidän merkityksenantojaan²². (Stritzel 2007, 370.) Turvallisuusdiskurssi käsitetään turvallistamisteoriassa siis epätasaisen vallanjaon ja kilpailun kenttänä (Van Rythoven 2016, 489).

Kööpenhaminan koulukunnan turvallistamiskäsitys on määritelty poikkeuksellisuuden (*exceptionalism*) politiikaksi, jossa turvallisuuspolitiikka perustuu vihollisuuden suhteille ja jätää pohjaa liberaalidemokraattiselta hallintomuodolta. Tämä poikkeuksellisuuden ja vihollisuuden logiikka on liitetty Carl Schmittin poliittisen realismin käsityksiin, jossa vihollisuuden suhteet muodostavat politiikan ytimen. (Schmitt 1996; teoksessa Huysmans 2004, 338; 2006, 128.) Wæver kuitenkin täsmentää Kööpenhaminan koulukunnan turvallistamisteorian olevan turvallisuuskäsitykseltään schmittiläinen mutta politiikkakäsitykseltään arendtiläinen. Turvallisuus määritellään päätöksen, hätätilan ja poikkeuksen kautta, mutta tämä ei tarkoita että teorian politiikkakäsitys olisi myös schmittiläinen. Arendtiläisen Kööpenhaminan koulukunnan politiikkakäsityksestä tekee se, että valta nähdään ihmisten – ei ulkoisten uhkien – välisenä. (Wæver 2011, 468, 478.)

²² Lene Hansen kritisoi Kööpenhaminan koulukuntaa sukupuolen huomiotta jättämisessä. Turvallistaminen sidotaan kansainvälisen turvallisuuden kontekstiin, jossa tilanne esitetään eksistentiaalisena uhkana tietyille kollektiiville. Kuitenkin turvallisuudesta puhuminen ja suojelun arvoiseksi kollektiiviksi lukeutuminen suosivat usein muita kollektiivien muotoja kuin naisia. (Hansen 2000, 289, 299.)

Turvallistamisteoria problematisoi ja politisoi turvallisuudesta puhumisen.²³ Kun valtio julistaa asian turvallisuusongelmaksi, julistukseen sisältyy väite oikeudesta käyttää tarvittavia keinoja ei-toivotun kehityksen pysäyttämiseen. (Wæver 1989, 6.) Täten asioiden nimeäminen turvallisuuskysymyksiksi ei ole ikinä neutraalia tai viatonta. Nimeäminen muokkaa tapoja, joilla ongelmaan nähdään voitavan puuttua. (Abrahamsen 2005, 68.) Turvallistamisteoria pohjaa austinilaiseen puhetekoteoriaan, jossa puhuminen itsessään nähdään toimintana (Austin 1963; 1975; teoksessa Wæver 1989, 5). Kööpenhaminan koulukunnan olennainen tutkimuskysymys on: ”[k]uka voi [’]tehdä[’] turvallisuutta ja minkä nimissä?”²⁴. Näin ollen turvallistamisteoria kysyy: (1) kuka on turvallistava toimija, (2) mitä (uhkia) turvallistetaan, (3) kenen puolesta turvallistetaan (viitekohde), (4) miksi turvallistetaan, (5) mitkä ovat turvallistamisen tulokset sekä (6) olosuhteet (milloin turvallistaminen on onnistunut) (emt, 32). Käsittelen seuraavaksi turvallistamisteoriaan liittyvää austinilaista puhetekoteoriaa tarkemmin.

3.1.1. Austinilainen puhetekoteoria

Austinilaisessa puhetekoteoriassa on määritelty puheteon itsensä onnistuneelle ymmärtämiselle tarvittavia ehtoja (*felicity conditions*) sekä laajempia onnistumisen ehtoja liittyen puheteon sosiaaliseen kontekstiin. Vuoren mukaan tätä jakoa voi turvallistamisen kohdalla ajatella niin, että puhetekoon itseensä liittyvät ehdot ovat välttämättömiä (*necessary*) tai riittäviä (*sufficient*) tekijöitä ja laajemmat kontekstuaaliset ehdot ovat turvallistamista helpottavia tai vaikeuttavia tekijöitä (*facilitation/impediment factors*). (Vuori 2011, 110.) Omassa työssäni hahmotan pelon emotion roolin osana turvallistamista helpottavia tai vaikeuttavia tekijöitä.

Austinilaisessa puheopissa sanoilla ja lauseilla ajatellaan olevan performatiivinen voima tehdä asioita. Näitä kutsutaan performatiiviksi ja performatiivilauseiksi. Esimerkiksi vedonlyönnistä tai sodan julistuksista puhuttaessa tehdään asioita: kun ”lyön vetoa” tai ”julistan sodan” sanomisen lisäksi teen jotain. Näin ollen ”– lausuman esittäminen on jonkin asian tekemistä”. (Austin 2016, 17.) Vaikka sanojen sanominen on tärkeä osa tekemistä, huomioi austinilainen puhetekoteoria myös puheteon onnistumiselle suotuisat olosuhteet (emt, 18).

²³ Kööpenhaminan koulukuntaa on kritisoitu liiasta keskittymisestä kieleen, joskin Wæver painottaa jo ensimmäisissä turvallistamisaiheisissa teksteissään turvallisuuden olevan muutakin kuin sanoja (Wæver 1989, 6).

²⁴ Who can “do” security in the name of what? (Buzan et al. 1998, 45.)

Austinin puhetekoteoriassa tekeminen jaetaan kolmeen: lokutionaariseksi, illokutionaariseksi sekä perlokutionaariseksi teoksi. Ensimmäinen viittaa yksinkertaisesti asian sanomiseen. (Austin 2016, 89.) Illokutionaarinen teko on puolestaan ”teon tekemistä jotain sanottaessa”, verrattuna lokutionaariseen tekoon eli pelkkään sanomiseen (emt, 94). Illokutionaarisen teon kohdalla on huomioitava ero aikomuksen ja saavuttamisen välillä. Puheteolla ei ole välttämättä puhujan tarkoittamia vaikutuksia, minkä lisäksi vaikutukset voivat olla puhujalle täysin tuntemattomia. (Emt, 98–99.) Perlokutionaarinen teko – tai perlokuutio – tarkoittaa puolestaan sanomisen seurauksia. Austinin mukaan ”[j]onkin sanomisella on usein tai jopa tavallisesti jonkinlaisia vaikutuksia kuulijakunnan, puhujan tai muiden ihmisten tunteisiin, ajatuksiin tai tekoihin”. (Emt, 95.) Illokutionaarinen teko on esimerkiksi asian *vakuuttamista* toiselle ja perlokutionaarinen teko toisen onnistunutta vakuuttamista eli toisen *vakuuttumista* (emt, 152–153).

Illokutionaarinen teko viittaa siis siihen, mitä lausumalla tehdään. Tämä voi olla esimerkiksi pyytämistä tai lupaamista. Lisäksi Austin puhuu ”illokutionaarista voimasta”, jolla viitataan siihen, kuinka tekeminen sanomalla (kuten lupaaminen) kantaa sisällään käytäntöön ja yleisiin tapoihin perustuvaa voimaa. (Austin 2016, 152.) Näin ollen illokutionaarisella teolla ”– on tietty voima jotakin sanottaessa” (emt, 109). Wæverin mukaan turvallisuuden kohdalla illokutionaarinen teko viittaa siihen, kuinka turvallisetta asia määritellään kuuluvaksi turvallisuuden kategoriaan. Tässä kategoriassa valtiolla on tavanomaisesti valta käyttää kaikki keinot turvallisuuden takaamiseksi. (Wæver 1989, 42.) Yksinkertaisesti ilmaistuna turvallistamisen ja austinilaisen puhetekoteorian välinen yhteys löytyy siis ajatuksesta, jossa asian julistaminen turvallisuusongelmaksi (turvallistaminen) on illokutionaarinen puheteke (emt, 6). Toisin sanoen turvallistaminen tarkoittaa ennen kaikkea asian turvallisuusstatuksen intersubjektivistista muodostamista (Vuori 2011, 136). Sanojen sijaan turvallistamisessa onkin kyse teon illokutionaarista voimasta (emt, 158). Seuraavaksi argumentoin tutkimuskirjallisuuteen vedoten käsittäväni turvallistamisen prosessina omassa työssäni.

3.1.2. Turvallistaminen prosessina

Philippe Bourbeaun (2014, 187) mukaan turvallistamisen kirjallisuudessa esitetään kahdenlaisia logiikoita turvallistamiselle: poikkeuksen ja rutiinin logiikat. Ensimmäinen viittaa Kööpenhaminan koulukunnan turvallistamiskäsitykseen ja jälkimmäinen puolestaan turvallisuuden jokapäiväisiä hallinnan käytäntöjä ja tekniikoita painottavaan näkemykseen (emt, 189–190). Turvallistamisen prosessinomaisessa ymmärtämisessä poikkeuksen logiikka

tarkastelee kaksijakoisesti turvallisuuden kohokohtia tai turvallistamisen poissaoloa ja rutiinien logiikka puolestaan hahmottaa prosessin latteana (*flat*) ilman varsinaisia kohokohtia (emt, 194). Bourbeaun mukaan yksistään molemmat logiikat tarjoavat rajoittuneen kuvan turvallistamisen toiminnasta, kun taas yhdessä tarkasteltuna ne täydentävät toisiaan (emt, 188). Näin ollen sen sijaan, että pohdittaisiin kumpi logiikka tulee ensin (korkean tason puheaktit vai jokapäiväisemmät turvallisuusrutiinit), on hedelmällisempää tarkastella kahden logiikan välistä yhteistyötä. (Emt, 196.)

Bourbeaun tapaan myös Mark Salter ja Can Mutlu painottavat Kööpenhaminan koulukunnan ja turvallisuuden rutiineja tarkastelevan Pariisin koulukunnan metodologisen yhteensopivuuden potentiaalia. He lähestyvät aihetta Iso-Britannian ja Yhdysvaltojen sotilastukikohdan Diego Garcian turvallistamisen tapauksen kautta, jossa he hahmottavat sotilastukikohdan turvallisuusstatuksen kehittymistä 1960-luvulta vuoteen 2010. (Salter & Mutlu 2013, 815.) Heidän mukaansa pitkissä turvallistamisprosesseissa turvallisuustoimijoiden (*security officials*) tulee uudelleen tuottaa ja perustella kriisin sekä uhkan tunnetta ja narratiivia varmistaakseen asian pysymisen turvallisuuden piirissä. (Emt, 833.) Toisin sanoen turvallisuuteen liitetyillä hätätapauksilla on taipumus normalisoitua (emt, 817).

Turvallistamisen prosessi voi siis olla hyvin pitkäkestoinen ja vaihteleva. Tutkimassani globaalissa terrorismintorjuntayhteistyössä puhutaan vuosien kehityskuluista, jossa on hahmotettavissa erilaisia intensifikaation ja tasoittumisen hetkiä. Terrorismi kuitenkin esitetään usein eksistentiaalisena uhkana, jolloin se lukeutuu perinteiseen Kööpenhaminan koulukunnan poikkeustilanäkemykseen. Kaiken kaikkiaan hahmotan tutkimani Guterresin puheet osaksi pitkäkestoisempaa kansainvälisen terrorismin ja terrorismintorjunnan turvallistamisen *prosessia*, jonka tulkitseen alkaneen 9/11-iskujen jälkeisestä terrorismin ja terrorismintorjunnan turvallisuusstatuksen korostumisesta ja siirtämisestä YK:n peruskirjan seitsemännen luvun alaiseksi kansainvälistä rauhaa ja turvallisuutta uhkaavaksi ilmiöksi.

Ralf Emmers (2003, 419) tutkii kansainvälisen rikollisuuden turvallistamista ASEAN:in (Association of Southeast Asian Nations) kontekstissa. Hänen tutkimuksensa osoittaa turvallistamisen prosessin tutkinnan hankaluuden. Vaikka rikollisuus on ASEAN:issa turvallistettu retorilla tasolla, ei se ole johtanut yhteisiin konkreettisiin turvallisuustoimiin²⁵

²⁵ Salter ja Mutlu alleviivaavat eroa turvallisuustoimien (*security measures*) ja turvallisuusliikkeiden (*security moves*) välillä. Heidän mukaansa ensimmäinen viittaa tiettyihin turvallisuuden käytäntöihin, kun taas

(emt, 420). Kööpenhaminan koulukunnan mukaan turvallistamisen toimi (*act of securitization*) ei vaadi aktuaalista poikkeustoimien käyttöönottoa, vaan olennaista on luoda mahdollisuus niiden käyttämiselle (emt, 423). Näin ollen Kööpenhaminan koulukunnan teoretisoinnin voidaan sanoa keskittyvän ennen kaikkea turvallisuuspuheen poliittisuuteen. Emmers kuitenkin kyseenalaistaa turvallistamisen mekityksen, kun se ei johda poliittisiin lopputulemiin (emt, 431). Omassa tutkielmassani tutkin turvallistamista retorisella tasolla pelon emotion näkökulmasta. Tutkimusasetelmani ei siis kohdistu aktuaalisten terrorismintorjuntatoimien käyttöönottoon tai hylkäämiseen, vaan pelon rooliin turvallistavassa retoriikassa.

Amir Lupovicin²⁶ mukaan turvallistamisessa on kiinnitettävä huomiota onnistuneen turvallisuuden keston. Toisin sanoen on tutkittava, kuinka kauan yleisö käsittää uhkan turvallisuuden kehyksen kautta ja kuinka kauan yleisö on valmis tukemaan uhkan vastaukseksi ehdotettuja turvallisuustoimia. Hänen tutkimansa Israelin tapauksessa hätätilan ja turvattomuuden ollessa osa normaalia politiikkaa huomio on suunnattava turvallistavien liikkeiden samanaikaisuuteen ja limittymiseen. Tällöin jo turvallistettu asia voi tulla yhä turvallistetummaksi, minkä ansiosta voidaan perustella yhä uusia turvallisuustoimia. (Lupovici 2014, 405.) Oman työni kontekstissa terrorismintorjuntaa voidaan tarkastella samankaltaisella tavalla. Argumentoin, että kansainvälisen terrorismin ilmiö on *jo* turvallistettu ja toisaalta Guterres pyrkii turvallistamaan uhkaa *edelleen* korkean tason konferenssin puheissaan.

Tulen tässä teorialuvussa myöhemmin tähdentämään, kuinka emootioita ja pelkoa on mahdollista tutkia representaatioiden ja kommunikaation kautta. Lisäksi emootioiden kollektiivinen merkitys korostuu niiden representaatioissa. (Bleiker & Hutchison 2008, 129–130.) Puhe ja sen sisältämä retoriikka ovat representaation muotoja, joista emootioita voi havainnoida (Bleiker & Hutchison 2014, 505–506). Lisäksi emotion ja argumentaation välinen suhde on aliteoretisoitu kansainvälisen politiikan tutkimuksessa (Crawford 2000, 149). Näiden seikkojen johdosta olen kiinnostunut keskittymään juuri turvallisuuden kielellisiin ja tekstuaalisiin ulottuvuuksiin omassa tutkielmassani. Tämä asemoi työni osaksi

turvallisuusliikkeet tarkoittavat pyrkimystä nimetä asia normaalipolitiikan yläpuolelle turvallisuuden piiriin. (Salter & Mutlu 2013, 816.) Omassa tutkielmassani olen kiinnostunut tarkastelemaan turvallisuusliikkeitä turvallisuustoimien sijaan.

²⁶ Amir Lupovici (2014, 390) osoittaa turvallistamistutkimuksen jättäneen Israelin huomiotta tutkimissaan turvallistamisen prosesseissa. Hänen mukaansa tämä johtuu pitkälti siitä, että Israelissa vallitsevat perinteiset sotilaspainotteiset turvallisuuskäytännöt ja -diskurssit, minkä lisäksi turvattomuus on rutinoitunutta. Täten hätätilan normalisoituminen Israelin tapauksessa on asettanut haasteen turvallistamistutkimuksen käsityksille turvallistamisen onnistumisesta. (Emt, 391.) Lupovicin mukaan on pohdittava, mitä turvallistamisen onnistuminen tarkoittaa Israelissa, jossa hätätila ja perinteinen sotilaallinen turvattomuus ovat juurtuneita valtion turvallisuuskäsityksiin. Israelin tapauksessa ero normaalin ja hätätilan politiikan välillä on hälventynyt, jolloin turvallistamisen onnistumisen tutkiminen on hankalaa. (Emt, 401–402.)

Kööpenhaminan koulukunnan näkemyksiä, joissa turvallisuuspuheen poliittisuus ja sen mahdollisuus luoda edellytyksiä turvallisuustoimille nähdään keskeisinä turvallistamisen piirteinä (Emmers 2003, 423). Tästä näkökulmasta myös tutkimallani Guterresin turvallisuuspuheella on merkitystä, sillä asioiden määrittely turvallisuuskysymyksiksi muokkaa tapoja, joilla politiikkaa tehdään ja ongelmiin vastataan (Abrahamsen 2005, 68).

Yhteenvetona, en oman tutkimukseni puitteissa tutki turvallistamisen onnistumista tai epäonnistumista. Teoreettinen huomioni kohdistuu pelon rooliin turvallistamisessa eli tekstuaaliseen turvallisuusretoriikan analyysiin. Käytännössä turvallistamisen tutkiminen pitää sisällään turvallisuustekstin analysointia sekä turvallistavia puhetekoja helpottavien keinojen analysointia (Vuori 2011, 17) Retoriikka ja tietynlaiset argumentaatiotavat – kuten pelon emotion hyödyntäminen – voidaan siis nähdä turvallistavia puhetekoja mahdollisesti helpottavina keinoina. On myös huomattava, että asian onnistunut turvallistaminen puhetekojen tasolla ei tarkoita automaattisesti turvallistavan politiikan onnistumista (emt, 130, 140). Seuraavaksi argumentoin tutkimani globaalin terrorismintorjuntayhteistyön olevan makroturvallistamisen muoto.

3.1.3. Makroturvallistaminen

Omalle tutkielmalleni olennainen turvallistamisteorian käsite on makroturvallistaminen. Työni analyysin taso ulottuu valtiotason yläpuolelle tutkiessani YK:n pääsihteerin puheita globaalien terrorismintorjuntayhteistyön edistämiseksi. Makroturvallistaminen turvallistaa valtiotasoa korkeampia viitekohteita ja pyrkii hallitsemaan alemman tason turvallistamisia (Buzan & Wæver 2009, 257). Esimerkkejä makroturvallistamisista ovat kylmä sota ja terrorismin vastainen sota. Ne voidaan käsittää aikansa olennaisimpina kansainvälisen turvallisuuden aiheina, jotka säteilevät alemman tason turvallisuuskysymyksiin (emt, 253). Epämääräisyys makrotason viitekohteen sekä uhkien suhteen on usein tarpeellista turvallistamisen onnistumiseksi. Esimerkiksi terrorismin vastaisessa sodassa sekä terroristien (uhkan) että suojeltavien viitekohteiden määritelmä on usein epäselvä.²⁷ (Emt, 266.)

Terrorismi voidaan käsittää makroturvallistamisen näkökulmasta iskulauseena (*watchword*), jonka käyttäminen herättää vaistomaisesti ajatuksen vaarasta ja pelosta. Iskulauseet mahdollistavat turvallisuustoimien perustelemattomuuden: asia mielletään automaattisesti turvallisuuskysymyksenä. (Vuori 2010, 259.) Niiden käyttö voi myös tarkoittaa

²⁷ Huomioin tämän epäselvyyden poliittisen merkityksen myös omassa terrorismin/terroristin määritelmässäni luvussa 2.1. TERRORISMIN KÄSITE.

turvallistamisen institutionalisointia (Buzan et al. 1998, 27–29). Argumentoin terrorismin olevan jo institutionalisoitunut turvallistamisen muoto. Kansallisten terrorismintorjuntavirastojen sekä YK:n terrorismintorjuntaregiimin olemassaolo itsessään puhuvat turvallistamisen institutionalisoitumisen puolesta. Omalle tutkimukselleni olennaisinta ei siis niinkään ole ”alkuhetki”, jolloin terrorismi turvallistettiin, vaan tutkimani konferenssi osana kansainväliseen terrorismiin liittyvää turvallistamisen *prosessia*.

Kylmän sodan päätyttyä Yhdysvaltoja vaivasi suunnattomuus ja uhkatyhjiö, jonka 9/11-iskut ja niihin vastaamisen voidaan nähdä täyttäneen (Buzan 2006, 1101). Buzanin mukaan globaali terrorisminvastainen sota on vaikuttanut alkuvuosinaan onnistuneelta makroturvallistamisen prosessilta. Tätä suosioita selittää osittain globaalin terrorisminvastaisen sodan turvallistamisen kyky sitoa yhteen muita jo olemassa olevia turvallistettuja aiheita, kuten rikollisuutta, huumeita ja joukkotuhousteiden sääntelyä.²⁸ (Emt, 1104.)

On perusteltua kysyä, onko globaali terrorisminvastainen sota enää vuonna 2019 yksi aikamme olennaisimmista kansainvälisen turvallisuuden aiheista. Sotaretoriikan sijaan tutkimani konferenssin puheenvuoroissa vallitseva termi on taistelu (*fight*) terrorismia ja väkivaltaista ekstremismia vastaan sodan (*war*) sijaan (YK 2018a). Toisaalta kuten YK:n terrorismintorjuntaregiimiä käsittelevässä alaluvussa todettiin, terrorismintorjunta on luettu turvallisuusneuvoston hallinnan alaiseksi ja näin ollen ilmaistu ekplisiittisesti uhkana kansainväliselle rauhalle ja turvallisuudelle (Rosand 2003, 333). Argumentoin, että terrorismintorjuntaa voidaan näin ollen tarkastella makroturvallistamisen käsitettä hyödyntäen, vaikka terrorisminvastainen sota ei olisi enää vallitseva termi globaalin terrorismintorjunnan retoriikassa.

Renata Dalaqua tutkii makroturvallistamista ydinaseriisunnan kontekstissa. Hänen mukaansa makroturvallistamisen käsite on avartanut analyysimahdollisuuksia niin, että ei-valtiolliset toimijatkin nähdään turvallistavina toimijoina. (Dalaqua 2013, 95) Lisäksi hän näkee Buzanin ja Wæverin makroturvallistamisen käsitteen vahvistaneen turvallistamisen käsittämistä monilla eri tasoilla toimivana prosessina (emt, 95). Makroturvallistamisen käsite palvelee tästä näkökulmasta työtäni, jossa tutkin ei-valtiollista turvallistavaa toimijaa – YK:n pääsihteerä ja hänen edustamaansa organisaatiota – globaalissa terrorismintorjunnassa. Lisäksi hahmotan

²⁸ David Altheiden mukaan 9/11-iskujen jälkeisessä terrorismiuutisoinnissa ”terrorismitarina” (*terror story*) oli muunnelma historiallisesti resonoivista pahuuden, rikollisuuden ja huumeiden narratiiveista (Altheide 2006, 425). Täten myös Altheide tunnistaa turvallisuusuhkien linkittymisen toisiinsa 9/11-iskujen jälkeisessä turvallisuuskontekstissa.

terrorismintorjunnan tapahtuvan monella eri tasolla toimivana prosessina, joskin keskityn itse tarkastelemaan systeemitason toimintaa ja poliittisen eliitin jäsenen retoriikkaa. Teoretisoin siis tutkimani Guterresin puheet osaksi makroturvallistamisen – eli systeemitason – prosessia, jossa YK:n pääsihteeri pyrkii valitsemallaan retoriikalla edistämään kansainvälistä terrorismintorjuntaa. Olen kiinnostunut, miten pelon emootio toimii tässä turvallistamisen prosessissa. Taustoitan seuraavaksi emootiotutkimusta sekä pelon emootion tutkimuskirjallisuutta.

3.2. EMOOTIOTUTKIMUS JA PELKO

Pyryn tässä teorialukuni toisessa osiossa hahmottamaan emootiotutkimusta ja tarkemmin pelon emootiota. Aloitan tämän taustoittamalla emootion ja pelon sekä niille läheisten käsitteiden välisiä suhteita. Tämän jälkeen pohdin emootiotutkimuksen asemaa kansainvälisen politiikan tutkimuksessa. Näiden emootioita yleisemmin käsittelevien alalukujen jälkeen siirryn pohtimaan yksityiskohtaisemmin pelon emootiota. Alaluvussa 3.2.3. *Pelko kansainvälisessä politiikassa ja turvallistamisessa* käsitteelen aluksi pelon emootion teoretisointeja kansainvälisen politiikan tutkimuksessa laajemmin, jonka jälkeen keskityn pelon tutkimuksiin turvallistamisteoriassa. Tämä teoreettisen viitekeh്യkseni viimeinen alaluku on teoriani ydintä. Se auttaa minua parhaiten vastamaan jatkossa tutkimuskysymykseeni: *millainen rooli pelon emootiolla on globaalin terrorismintorjunnan turvallistamisen prosessissa?*

3.2.1. Emootion ja pelon käsitteet

Emootiolle (*emotion*) ei ole yhtä yhteistä määritelmää filosofien, biologien, sosiologien, psykologien tai antropologien keskuudessa. Erimielisyyksiä ovat aiheuttaneet emootioiden universaalius ja kontekstisidonnaisuus²⁹, emootioiden suhde biologiaan ja kognitioon³⁰ sekä

²⁹ Crawfordin mukaan tietyillä emootioilla voi olla erityinen merkitys eri yhteisöissä. Lisäksi pienet ja epäviralliset ryhmät saattavat kokea emootioita enemmän ja voimakkaammin kuin isommat ryhmät. Isommissa organisaatioissa vallitsevat rutiinit ja persoonaton kanssakäyminen voivat vähentää emootioiden vaikutusta. (Crawford 2000, 132.) YK voidaan täten mieltää isoksi organisaatioksi, jossa emootioita on lähtökohtaisesti hankalampaa hyödyntää.

³⁰ Andrew Ross (2006, 210) hahmottaa emootiotutkimuksen kenttää jakaen sen kognitiivisiin teorioihin ja eikognitiivisiin teorioihin. Ensimmäinen kuvaa tunnearvioteoriaa (*appraisal theory of emotion*), jossa emootiot nähdään uskomuksen muotoina – arviona asian uhkaavuudesta tai palkitsevuudesta itselle. Tämä näkemys sijoitetaan 1960- ja 1970-luvuilla vallinneisiin emootionäkemyksiin psykologiassa, kognitiivisessa tieteessä ja filosofiassa. Kognitiiviset emootioiteoriat jakavat käsityksen emootioista kognitiivisina uskomuksina sen sijaan, että emootiot nähtäisiin kehollisina tiloina (*bodily states*). (Emt, 200.) Nämä teoriat ovat pitkälti erottaneet emootion fysiologiset ja kognitiiviset ulottuvuuden toisistaan (emt, 201). Ross esittää kognitiiviset teoriat vastareaktionä 1800-luvun deterministisinä nähdylle emootiokäsityksille ja etenkin William Jamesin

mitkä tunteet voidaan ylipäänsä käsittää emootioiksi. (Crawford 2000, 123–125.) Osa emootiotutkimuksesta kuvaa affekteja (*affects*) kehon sisäisiksi tiloiksi, jotka kommunikoidaan toisille emootioina. Toinen näkemys hahmottaa emootiot puolestaan yksilön sisäisinä tiloina, jotka kuvaillaan ulospäin tunteina (*feelings*). (Bleiker & Hutchison 2014, 501.) Eri tutkijoilla on siis erilaisia näkemyksiä affektien, emootioiden ja tunteiden välisistä suhteista.

Jack Holland ja Ty Solomon määrittelevät emootiot nimetyiksi affekteiksi ja argumentoivat, että valtiojohtolla on olennainen valta määrittellä emootiot. Heidän mukaansa valtio pyrkii rakentamaan yleisössä resonoivia diskursseja, joissa affektit muuntuvat artikulaation kautta emootioiksi. (Holland & Solomon 2014, 263.) Heidän käsitteenmäärittelyssään ”[a]ffekti on *biologinen* vastaus tapahtumaan, jota kulttuuri pohjustaa, ja joka nimetään myöhemmin *diskurssissa emootioksi*”³¹. Toisin sanoen affekti edeltää emootioita, joka rakentuu diskursiivisesti. Näin ollen he edustavat emootiotutkimuksen näkemystä, jossa affektit ovat yksilölle ja keholle sisäisiä ja emootiot taas ulospäin muille ihmisille artikuloitavia.

Samoin Mutlu näkee affektit emootioita edeltävänä määritellesään affektien, emootioiden ja somaattisuuden (*somatic*) käsitteet. Affektit ovat fysiologisia tiedostamattomia reaktioita (*visceral reactions*), jotka edeltävät emootioita, tunteita ja kieltä. (Mutlu 2013, 315.) Emootiot määritellään puolestaan affektiivisten reaktioiden kirjoitetuiksi ja verbaalisiksi ilmauksiksi. Toisin sanoen emootiot ovat affekteista johdettuja, sosiaalisesti rakentuneita ja tietoisia

tutkimuksille, joissa emootiot käsitettiin ennen kaikkea fysiologisen ulottuvuutensa kautta (James 1967, 13; 1950, 450; teoksessa Ross 2006, 201).

Toisen emootiotutkimuksen haaran muodostavat ei-kognitiiviset teorit, jossa ikään kuin palattiin Jamesin näkemyksiin emootioiden fysiologisen puolen tärkeydestä (Ross 2006, 201). Tässä näkemyksessä emootioiden ajatellaan kumpuavan fysiologiasta mutta ne nähdään myös yhteydessä kulttuurillisiin ja sosiaalisiin merkityksiin (emt, 202). Ross kritisoi tapaa, jolla tämä emootiotutkimuksen haara väärintulkitaan ja supistetaan usein teoriaksi emootioista hallitsemattomina kehollisina purkauksina (*eruptions*) (Solomon 1976, 148; Ross 2006, 202).

Crawford luokittelee emootiotutkimuksen laajaa ja keskenään ristiriitaista kenttää puolestaan biologisen, kognitiivisen ja konstruktivistisen lähestymistapojen puoltajiin. Psykologia, kliininen psykologia ja vallitseva läntinen kulttuuri kannattavat useimmiten biologista emootiokäsitystä. Sen sijaan kognitiivinen psykologia tukee kognitiivista emootiokäsitystä, jossa emootiot käsitetään opittuina ja yhteydessä arvioihimme ja ajatteluumme eri tilanteista. Toisin sanoen kognitiivististen emootiokäsitysten mukaan se, mitä uskomme tietystä asiasta vaikuttaa emotionaaliseen reaktioomme. Konstruktivistiset emootionäkemykset painottavat puolestaan emootioiden sosiaalista ja kulttuurillista rakentuneisuutta sekä kulttuuri- ja kontekstisidonnaisuutta. Crawfordin mukaan nämä eri näkemykset vastaavat eri kysymyksiin ja eri tasoihin sen sijaan, että ne olisivat toisensa poissulkevia. (Crawford 2000, 129, 131.) Näkemykseni mukaan Crawfordin jaottelun biologinen ja konstruktivistinen lähestymistapa yhdistettynä vastaavat Rossin ei-kognitiivistisen emootiotutkimuksen suuntausta. Omalle emootionäkemykselleni olennaista on käsittää emootiot myös fysiologiaan pohjautuvina sekä sosiaalisesti rakentuneina.

³¹ *Affect* is the *Biological* response to an event, which is conditioned by *Culture*, and later named within *Discourse* as *Emotion*. (Holland & Solomon 2014, 264.)

ilmaisuja.³² Somaattisuus viittaa puolestaan kehoon liittyviin, mielestä erillisiin, asioihin. (Emt, 316.) Kaikki kolme edellä määriteltyä käsitettä voidaan lukea kehollisuuden (*corporeal*) sateenvarjotermin alle (emt, 318).

Roland Bleiker ja Emma Hutchison alleviivaavat kehon tärkeyttä emootiotutkimukselle ja toisaalta he argumentoivat, että emootioita ei ole mahdollista redusoida pelkästään kehollisiksi tiloiksi. Sen sijaan sosiaaliset ja kulttuuriset kohtaamiset sekä emootioiden hallinnan sosialisoitumisen prosessi vaikuttavat siihen, mitä tunnemme fysiologisesti. (Bleiker & Hutchison 2014, 505.) Puollan tutkielmassani tätä näkemystä, jossa emootioissa huomioidaan sekä keho että sosiaaliset ja kulttuurilliset tekijät.

Jonathan Mercer määrittelee puolestaan emootiot fysiologisen muutoksen subjektiivisiksi kokemuksiksi ja tunteet tiedostetuiksi emootion kokemuksiksi. Hän siis puoltaa määritelmällään emootiotutkimuksen haaraa, jossa emootiot käsitetään yksilölle sisäisinä ja tunteet muille kommunikoituina. Mercer päätyy kuitenkin käyttämään emootion ja tunteiden termejä vaihtokelpoisesti, sillä eroa emootioiden ja tunteiden välillä on käytännössä mahdotonta osoittaa selvästi. (Mercer 2010, 3.)

Ross ei jaottele edellä mainittujen tapaan affekteja, emootioita tai tunteita yksilölliseen ja kollektiiviseen puoleen. Hänen mukaansa affekti ei ole yksilön ominaisuus vaan kehon kapasiteetti, joka yhdistää kehon tiettyyn sosiaaliseen suhteeseen kuten poliittiseen liikkeeseen tai kansaan. Täten emootiot eivät ole selkeästi yksilöllisiä tai kollektiivisia. (Ross 2006, 213.) Saman ryhmän sisällä voi olla jaettuja affektiiviseen kiertoon (*circulation*) perustuvia kollektiivisia identiteettejä ja toisaalta erilaiset affektiiviset kierrot voivat olla olemassa samanaikaisesti. Näin ollen Ross painottaa teoretisoinnissaan affektien synteettistä luonnetta ja sitä, kuinka affektit yhdistävät meidät kollektiiviseen toimijuuteen. (Ross 2006, 241.)

Käsitän omassa tutkimuksessani affektit fysiologisiksi ja yksilöllisiksi reaktioiksi ja emootiot muille kommunikoiduiksi ja sosiaalisesti rakentuneiksi affektien ilmaisuiksi. Hollandin ja Solomonin sekä Mutlun tapaan käsitän emootiot affektien diskursiivisina ilmaisuina. Näin ollen pelon emootion tutkiminen YK:n pääsihteerin julkisista turvallisuuspuheista on

³² Mutlu luettelee affektien esimerkeiksi verenpaineen sekä kehon lämpötilan nousun ja laskemisen, hikoilemisen, pään liikkeet, hymyilemisen, itkemisen, nyyhkyttämisen, kulmien kurtistamisen, kasvojen värin muutoksen [kuten punastuminen], sekä lasittuneen katseen. Emootioiksi luetellaan puolestaan onnellisuus (*happiness*), ilo (*joy*), suru (*sorrow*), suuttumus (*anger*), raivo (*rage*), viha (*hate*), kipu (*pain*), pelko (*fear*), kauhu (*terror*), häpeä (*shame*) sekä nöyryytys (*humiliation*). (Mutlu 2013, 318.)

perusteltua. Käsittelen seuraavaksi pelon emotion käsitettä, sekä sen suhdetta läheisiin ahdistuksen (*anxiety*) ja kauhun (*terror*) käsitteisiin.

Mitchell (2011, 6) määrittelee terrorin tai kauhun³³ (*terror*) halvaannuttavana affektina, jossa epätietoisuus terrori-iskujen tavasta ja tekijöistä vaikuttavat affektin ilmentymiseen. Toisaalla hän kuitenkin puhuu terroristista kollektiivisena emotiona, jossa tieto tuntemattomasta ja näkymättömästä vihollisesta saa aikaan halvaannuttavaa pelkoa (emt, 162). Mitchell siis käyttää affektien ja emotion käsitteitä vaihtokelpoisesti kirjoittaessaan terroristista. Lisäksi hän näkee terrorin luovan pelkoa.

Anne Aly ja Lelia Green määrittelevät terrorin äärimmäiseksi ja voimakkaaksi peloksi. Heidän mukaansa terrorismin vastaisesta sodasta puhutaan ennen kaikkea terrorin vastaisena sotana (*war on terror*), sillä pelosta eli terroristista on tullut terrorismin olennaisin piirre. Terrorin ja pelon välisen suhteen pohtimisen lisäksi he käsittävät pelon ja ahdistuksen toisistaan eroaviksi ilmiöiksi. Ahdistuksen määritellään edeltävän pelkoa ja koskevan aistittua (*sensed*) mutta tuntematonta vaaraa. Sen sijaan pelolla esitetään olevan selkeä kohde. Pelko ja ahdistus muuttuvat kollektiivisiksi, kun yhteisössä vallitsee konsensus erikoistoimia vaativasta eksistentiaalisesta uhkasta. (Aly & Green 2010, 269.) Näin ollen terrorismin pelolla (*fear of terrorism*) on myös kohde, sillä ihmiset pelkäävät terrorismin ja terrorismintorjunnan konkreettisia vaikutuksia jokapäiväiseen elämäänsä. Tämän pelon taustalla piilee kokonaisvaltaisempi ja määrittelemättömämpi ahdistuksen tila (*latent state of anxiety*). Terrorismin pelossa ei siis ole kyse ainoastaan terroristien pelkäämisestä vaan myös terrorin (*state of terror*) pelkäämisestä, jossa yhteisöt pelkäävät uudenlaista järjestystä, jossa epäluulot, pelon manipulointi poliittisten päämäärien saavuttamiseksi ja turvattomuus ovat vallitsevia asianlaitoja. (Emt, 279.)

Emootiokirjallisuudessa pelon ja ahdistuksen välistä suhdetta on kuvattu monilla eri tavoilla. Osa tutkimuksesta näkee pelon emotion kumpuavan ahdistuksen emootiosta kun taas toiset

³³ Kielitoimiston sanakirjan (2018) mukaan kauhu on:

1. voimakas pelko, kauhistus, kammo.
2. kauhistuttava asia t. olio, kauheus, kauhistus, hirmu.
3. kauhuelokuvista, -romaaneista yms. lajityyppinä. (Kielitoimiston sanakirja 2018a.)

Terrorin määritelmäksi annetaan puolestaan:

1. pelkoa herättävä väkivaltainen sorto, hirmuvalta.
2. järjestelmällinen jatkuva häirintä, kiusaaminen, uhkailu tms. (Kielitoimiston sanakirja 2018b.)

Koen, että terroristisana liittyy kauhun juuri terroristisen väkivallan ja terrorismin piiriin, kun taas kauhun voidaan argumentoida kuvaavan vähemmän kontekstisidonnaista negatiivista olotilaa. Käytän tässä tutkielmassa pääosin terrorin termiä, sillä viittaamassani tutkimuskirjallisuudessa *terror*-sana linkittyy selkeästi terrorismin tutkimukseen.

pitävät ahdistusta pelosta kumpuavana ja pelkoa monimutkaisempana emotiona (Power & Tarsia 2007). Lisäksi osa tutkimuksista näkee pelon emotion vaativan selkeän kohteen kun taas ahdistus kuvataan epäselvempänä ja objektin tukevaisuuden epäselvyyttä korostavana emotiona (Ahmed 2004, 67). Caron Gentry painottaa puolestaan ahdistuksen ja koston³⁴ yhteyttä, nähdessä koston minuuden säilyttämisen ja suojelun keinona. Empiirisenä esimerkkinä ahdistukseen yhdistyvästä koston Gentry esittää Osama bin Ladenin tappamisen. (Gentry 2015, 142.)

Tom Pyszczynski määrittelee ahdistuksen diffuusiksi peloksi, jota ainoastaan ihmiset kokevat. Hänen mukaansa pelko ja ahdistus ovat ihmiselämän peruspiirteitä. (Pyszczynski 2004, 827.) Ahdistusta voidaan käyttää poliittiseen manipulointiin, sillä pelon epämääräisyys johtaa kyvyttömyyteen havainnoida, miten ahdistus vaikuttaa meihin (emt, 828). Ahdistusta on hallittava, jos ihmisryhmät haluavat kehittyä ja muuttua avarakatseisemmiksi. Ahdistuksen hallinnan esteenä on taas pelko, joka saa ihmiset ja ryhmät kiinnittymään tuttuun ja turvalliseen status quo -tilaan. Näin ollen pelko voidaan nähdä vapauden vihollisena. (Emt, 845.) Itse käsitän ahdistuksen Pyszczynskin tapaan pelon epämääräisempänä muotona.

Pyszczynski on yksi psykologiseen tutkimukseen perustuvan kauhun hallinnan teorian (*terror management theory*, TMT) kehittäjistä. TMT:ssä ihmiselle luontainen halu elää ja tietoisuus kuoleman vääjäämättömyydestä voivat aiheuttaa halvaannuttavaa kauhua (*paralyzing terror*). Teorian mukaan ihmisyhteisöt kehittävät kulttuurisia maailmankuvia (*cultural worldviews*) selittämään elämää ja paikkaamme maailmankaikkeudessa merkityksellisellä tavalla. Toisin sanoen halvaannuttavaa kauhua vastaan taistellaan luomalla kuva ihmisestä osana itseään laajempaa kokonaisuutta, kuten kansaa, perhettä tai ammattikuntaa. TMT:ssä tätä kutsutaan symboliseksi kuolemattomuudeksi (*symbolic immortality*). (Pyszczynski 2004, 830–831.) Kauhun hallinnan teorian näkökulmasta 9/11-iskut muistuttivat amerikkalaisia kuolevaisuudestaan, ja siitä kuinka kuolema voi tapahtua missä, milloin ja kenelle tahansa (emt, 839). TMT:n mukaan tällaisissa tilanteissa ryhmäidentifikaatio ja nationalismi voimistuvat, kun ryhmän jäsenet tukevat samanlaisuutta ja hylkäävät itsestään poikkeavuuden oman kulttuurisen maailmankuvansa ollessa uhattuna (emt, 837). Seuraavaksi käsittelen emotionitutkimusta kansainvälisen politiikan tutkimuksessa.

³⁴ Tarkemmin koston kansainvälisessä politiikassa, ks. esim. Löwenheim & Heimann 2008 ja Cox & Wood 2016. Lisäksi Fischer et al. 2010 kirjoittavat koston psykologisen tutkimuksen ja etenkin sosiaalisen identiteetin käsitteen näkökulmasta.

3.2.2. Emootiotutkimus kansainvälisessä politiikassa

Kansainvälisen politiikan tutkimuksessa emootioita ovat tutkineet etenkin poliittisen psykologian ja ulkopoliitiikan tutkimussuuntaukset (Bleiker & Hutchison 2008, 120). Näiden tutkimuserinteiden emotionäkemykset ovat kuitenkin rajoittuneita. Etenkin pelotetta (*deterrence*) ja psykologiaa tarkastelevat tutkimukset pidättäytyvät pitkälti rationaalisen valinnan paradigman sisällä, jolloin emootiot usein esitetään poikkeamana rationaalisuudesta (emt, 121). Psykologisten emootiotutkimuksen ongelmana voidaan pitää myös sitä, etteivät ne huomioi emootioiden yhteyttä laaja-alaisempaan sosiopoliittiseen dynamiikkaan ja historiaan. Sen sijaan emootioiden tarkastelu rajoittuu mikrotasolle selittämään esimerkiksi päätöksentekijöiden käyttäytymistä. (Bleiker & Hutchison 2008, 117, 122.)

Emootiotutkimusta on hankaloittanut kansainvälisen politiikan vallitseva toimijakuva, joka pohjaa rationaalisuuteen. Rationaalisuuden voidaankin sanoa olevan kansainvälisen politiikan tutkimuksen lähtöoletus (Crawford 2000, 117). Esimerkiksi liberaali institutionalistinen lähestymistapa sekä ohut konstruktivistinen lähestymistapa olettavat toimijakseen egoistisen ja autonomisen yksilön. Richard Lebow'n mukaan tämä näkemys pohjaa mikrotaloustieteisiin ja kuvastaa laajemmin valistuksen ajan värittyä toimijakäsitystä. Lebow'n mukaan emotion huomioiminen yhteydessä järkeen tarjoaa tasapainoisemman ja vähemmän sosiopaattisen kuvan toimijuudesta ja yhteistyöstä kansainvälisessä politiikassa. (Lebow 2005, 283–284.) Samoin Todd Hall ja Andrew Ross (2015, 847) luokittelevat kansainvälisen politiikan realistisen ja konstruktivistisen koulukunnan kognitiota³⁵ painottaviksi lähestymistavoiksi, jotka jättävät affektiivisen kokemuksen ja kehollisuuden huomiotta.

Emootioiden rooli on nähty siis pitkälti toissijaisena suhteessa rationaalisuuteen kansainvälisen politiikan tutkimuksessa.³⁶ Emotion ja rationaalisuuden suhdetta tarkasteleva kirjallisuus on

³⁵ Yksinkertaisesti ilmaistuna, kognitio tarkoittaa aivojen tiedonkäsittelyä. Kognition ja emotion välistä suhdetta pohtiessa on olennaista huomata, että kognition ja emotion suhde riippuu kognition määritelmästä. (McDermott 2004, 692.) Kognitio voidaan määritellä laajasti, jolloin se pitää sisällään myös aistimuksellisen (*sensory*) tiedon prosessoimisen. Kognition laajassa määritelmässä emootiot ja kognitio ovat täten keskinäisriippuvaisia. (Zajonc 1980.) Sen sijaan jos kognitio määritellään kapeasti koskemaan ainoastaan korkeampia ajattelun ja prosessoinnin muotoja, kuten arviointia (*appraisal*), emootio voidaan käsittää kognitiosta erillisenä tai sitä häiritsevänä (Lazarus 1982). Toisin sanoen kognition määritelmälle on olennaista, mitä tiedon prosessoinnin muotoja siihen ylipäänsä luetaan. Asemoidun omassa työssäni kognition laajaan määritelmään nähden emotion ja kognition toisistaan riippuvaisina.

³⁶ Feministinen emootiotutkimus on pitkään alleviivannut emootioiden ja rationaalisuuden välisen kahtiajaon ongelmallisuutta. Ajatus emotionaalista ja irrationaalista naisesta juontaa historiasta ja osoittaa emootiokäsitysten sukupuolittuneisuuden. (Bleiker & Hutchison 2008, 119–120) Historiallisesti emootiot on rajattu henkilökohtaiseen ja irrationaaliseen elämänpiiriin, jonka ei nähdä vaikuttavan julkiseen elämään tai poliittiseen päätöksentekoon (Bleiker & Hutchison 2014, 494). Lisää aiheesta ks. esim. James 1997.

käsittänyt emootiot pitkälti poikkeamina rationaalisuudesta (*deviations from rationality*) tai havaintokyvyn vääristymänä (*misperception*). (Mercer 2006, 290–294.) Näistä eroava näkemys on käsittää emootiot ja rationaalisuus keskinäisriippuvaisina, jolloin emootioiden nähdään toimivan syinä käytöksemme ja intressiemme taustalla. Myös viime vuosikymmenten neurotieteellinen tutkimus tukee tätä käsitystä. (Damasio 2001, 229) Tämän tulokulman valossa emootioilla on merkitystä kansainvälisessä politiikassa ja sen tutkimuksessa, sillä ne vaikuttavat käytökseemme, uskomuksiimme ja ajatuksiimme (McDermott 2004, 702).

Rose McDermott argumentoi emotionaalisuuden olevan välttämätöntä rationaalisuudelle kirjoittaessaan emotionaalisesta rationaalisuudesta (*emotional rationality*) poliittisessa päätöksenteossa. Hänen mukaansa rationaalinen päätöksenteko on riippuvaista sitä edeltävästä emotionaalisesta prosessoinnista. (McDermott 2004, 691). Täten emootiot ja kognitio nähdään toisiinsa kietoutuneina sen sijaan, että ne erotettaisiin toisistaan (emt, 699). Emootiot siis helpottavat päätöksentekoa politiikassa (emt, 702). Samoin Jonathan Mercerin emotionaalisuuden mukaan emootio ja kognitio ovat toisistaan erottamattomat ja rationaalisuus riippuu emootiosta. Näin ollen emootioiden voidaan nähdä vahvistavan ja perustavan uskomuksia (*beliefs*). Tämä kognition ja emotionaalisuuden keskinäisriippuvuutta painottava emotionaalisuus näkökulma toimii kritiikkinä tunnearvioteorialle, jossa uskomusten nähdään edeltävän emootioita. (Mercer 2010, 4–5) Asemoidun omassa työssäni tapaan hahmottaa emootiot ja rationaalisuus keskinäisriippuvaisina.

Toinen emootiotutkimuksen haaste koskee metodologiaa. Vaikka emootioiden argumentoitaisiin olevan keskeisiä kansainväliselle politiikalle, jätetään niiden käytännön tutkimisen tavat ja strategiat usein huomiotta. Yksi syy tähän on kansainvälisen politiikan valtavirtakoulukuntien – realismin, liberalismien ja konstruktivismien – tapa painottaa tiettyjä yhteiskuntatieteiden tapoja tutkia politiikkaa. Emootioita on vaikeaa määrällistää tai mitata. Tämä ongelma koskee niin määrällistä kuin laadullistakin tutkimusta. (Bleiker & Hutchison 2008, 125.) Emootiot eroavat luonteeltaan konkreettisemmin havaittavista ilmiöistä, kuten talouden luvuista tai konflikteissa kuolleiden määrästä. (Emt, 126.) Lisäksi emootiot vaikuttavat lyhytaikaisilta ja yksilölle sisäisiltä ja henkilökohtaisilta, mikä johtaa niiden tutkimuksen metodologiseen haasteellisuuteen (Crawford 2000, 118).

Emootioita voidaan kuitenkin tutkia etenkin representaation ja kommunikaation kautta. Bleikerin ja Hutchisonin mukaan emootioita kommunikoivien representaatioiden tutkiminen on tapa, jolla pääsemme kaikista lähimmäksi emootioiden ymmärtämistä. He perustelevat tätä

väitettä sillä, että emootiot ilmenevät meille aina ja ainoastaan representaatioiden kautta.³⁷ Lisäksi emootioiden nähdään voimistuvan ja tulevan näkyviksi ennen kaikkea kriisien aikana, jolloin traumaattiset tapahtumat haastavat tuntemuksiamme ja suhteitamme. Tällöin asianlaitojen emotionaalinen luonne korostuu, vaikka emootiot ovat läsnä ja tärkeitä kaikissa tilanteissa. (Crawford 2000, 130; Bleiker & Hutchison 2008, 129.) Representaatio on siis prosessi, jossa yksilöllisistä emootioista tulee kollektiivisia ja poliittisia (Bleiker & Hutchison 2008, 130). Representaation muotoja ovat esimerkiksi kosketus, eleet, puhe, äänet ja kuvat. (Bleiker & Hutchison 2014, 505–506.) Tulen omassa työssäni tutkimaan pääsihteerin puheita pelon emootion representaation näkökulmasta.

Lloyd Cox ja Steve Wood (2016, 118) tunnistavat emootioiden kollektiivisen merkityksen ryhmäidentifikaation avulla. Ryhmän jäseneksi identifioituminen tarkoittaa samalla emotionaalista kiinnittymistä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta suhteessa kyseiseen ryhmään. Cox ja Wood argumentoivat myös ryhmän johtajuuden (*group leadership*) sitovan ryhmää emotionaalisesti yhteen. Ryhmän johto tai yksittäinen johtaja voivat kanavoida ja määrittellä ryhmän kollektiiviset tunteet, sekä voimistaa tai manipuloida niitä. Täten johtaja ikään kuin toimii ja tuntee asioita ryhmänsä puolesta. Olennaista ei ole, tuntee ko johtaja henkilökohtaisesti samoja tunteita, joita hän esittää ryhmänsä edustajana. Sen sijaan olennaista on, että ryhmän johtaja kykenee julkisesti määrittämään ja muokkaamaan kollektiivisia emootioita. (Emt, 121.) Käsitän tutkimani pääsihteerin puheet mahdollisena pyrkimyksenä määrittellä ja muokata terrorismintorjuntaan linkittyvää kollektiivista pelon emootiota.

Emootiot ja emotionaaliset suhteemme muokkaavat sosiaalisia käytäntöjämme ja instituutioitamme. Emootiot eivät siis ole ainoastaan yksityisiä vaan myös sosiaalisesti rakentuneita ja jaettuja. Kansainvälisen politiikan rakenteet ja käytännön ovat siis yhteydessä emotionaalisiin suhteisiin toistemme kanssa. Crawford kutsuu tätä emootioiden institutionalisoitumiseksi³⁸. Hän argumentoi, että institutionalisoitumisen kautta emootiot tulevat vähemmän näkyviksi ja muuntuvat oikeutuksiksi, uskomuksiksi ja järjeksi käyttämässämme kielessä. (Crawford 2014, 546.)

³⁷ Siinä missä affekteja tutkittaisiin kehollisina kokemuksina, emootioita voidaan tutkia diskursiivisilla metodeilla. Emootiot suodattuvat sosiaalisen maailman ja kielen kautta ymmärrettäviksi. (Andersen et al. 2015, 101.) Näin ollen pelon emootion tutkiminen Guterresin puheista on tutkielmassani perusteltua.

³⁸ Esimerkkinä emootioiden institutionalisoinnista Crawford käsittelee pelon institutionalisointia sotilasdoktriinien ja päättäjien pelon toimivuutta koskevien oletusten kautta. Esimerkiksi ennaltaehkäisevän sotilasdoktriinin käyttöönotto voidaan nähdä pelon emootion institutionalisoitumisena, jossa historialliset aggression, vihollisuuden ja vahingon (*harm*) narratiivit tuottavat ja vahvistavat pelokasta vuorovaikutussuhdetta. (Crawford 2014, 548.)

Väitän emotionien tutkimisen olevan tärkeää kansainvälisen politiikan tutkimukselle niiden kollektiivisen ja poliittisen luonteen takia. Emootiot pohjustavat (*constitute*) identiteettejä ja yhteisön rakenteita, muovaten näin diskursiivisesti ideoita minuudesta ja toiseudesta (Hutchison 2013, 127). Emootiot muokkaavat siis tapoja, joilla yksilöt ja yhteisöt ovat yhteydessä toisiinsa ja sosialisoidut (Bleiker & Hutchison 2014, 507). Näin ollen ne ovat olennaisia kansainvälisen politiikan tutkimukselle. Seuraavaksi kartoitan pelon emotionin tutkimusta kansainvälisen politiikan tutkimuksessa sekä tarkemmin turvallistamistutkimuksessa.

3.2.3. Pelko kansainvälisessä politiikassa ja turvallistamisessa

Kansainvälisessä politiikassa pelko liittyy ennen kaikkea realistiseen paradigmaan (Lebow 2008, 114). Pelon pohdinta politiikantutkimuksessa on johdettavissa hobbesilaisiin käsityksiin luonnontilasta (*state of nature*), jossa kaikki pelkäävät toisiaan. Tämä pelko nähdään motivaationa yhteiskuntasopimuksen (*social contract*) luomiselle ja vapauden rajoittamiselle suojelun saamiseksi. (Gil 2016, 216–217.) Tämän päivän esimerkkinä pelon toiminnasta kansainvälisissä suhteissa Lebow kirjoittaa Yhdysvaltojen 9/11-iskujen jälkeisestä politiikasta, jossa hänen mukaansa toiseuden pelkoa käytettiin hyväksi solidaarisuuden luomiseksi kotona (Lebow 2008, 11). Näin Lebow'n pelkokäsitys tukee näkemystä, jossa pelon emotioni liikkuu ja toimii minuuden ja toiseuden välillä muokaten kuvaa itsestä ja toisesta. Lisäksi kansainvälisissä suhteissa pelko yhteisestä vastustajasta luo Lebow'n mukaan vahvan intressin yhteistyölle, mutta tämä intressi kestää vain niin kauan kuin itse uhka. (Emt, 91.) Täten pelon minuutta ja toiseutta vahvistava käsitys ulotetaan yhteistyötä selittäväksi voimaksi. Richard Lebow käsittää pelon subjektiivisena emotionina, joka kumpuaa epätasapainosta ja saa aikaan halun turvallisuudelle (Lebow 2008, 5, 89).

Myös Sara Ahmed (2014, 64) käsittää pelon minuuden ja toiseuden välisen suhteen kautta. Hänen teoretisointinsa mukaan pelko tekee toiseudesta (*the other*) pelottavaa, sillä toiseus uhkaa minuutta (*the self*). Näin ollen pelko esitetään minuuden ja toiseuden välisenä läheisyyden suhteena, jossa pelosta pois päin kääntyminen on yhteydessä rakkauden kohteen luo kääntymiseen (emt, 68). Ahmedin mukaan pelko tarttuu kehoihin ja kollektiiveihin: se kiertää kehoissa ja sosiaalisessa tilassa viitaten sekä menneisiin jo rakennettuihin sosiaalisiin imaginääreihin sekä tulevaan (emt, 66, 70). Tätä pelon emotionin kiinnittymistä (*sticking*) ja kiertämistä (*circulation*) Ahmed kutsuu globaaliksi pelon taloudeksi (*global economies of*

fear).³⁹ Pelon kieli vahvistaa uhkia, jotka määrittelevät toiset uhkaaviksi ja toiset uhatuiksi. Pelon emotio siis suojaa hallitsevaa ryhmää (*collective*) ja status quo -tilaa. (Emt, 71–72.)

Samoin Altheide (2006, 429) tunnistaa pelon viestien sisältävän stereotyyppisiä ja kuvia ulkopuolisesta uhkasta tai pahasta toisesta (*evil Others*). Esimerkiksi WTC-iskujen uutisoinnin kontekstissa rakennettu tarina oli yksinkertainen: pahat ihmiset hyökkäsivät hyviä ihmisiä vastaan ja paha oli tuhottava (emt, 432).⁴⁰ Tässä uhriutumisen (*victimization*) yhdistetään pelkoon: pelkoa ei voi olla ilman potentiaalisia tai aktuaalisia uhreja (emt, 417, 434). Altheide kirjoittaa pelon politiikasta (*politics of fear*), jossa päätöksentekijät käyttävät hyväkseen yleisön käsityksiä ja uskomuksia pelosta, vaarasta ja riskistä saavuttaakseen haluamiaan poliittisia päämääriä. Pelon diskurssi (*discourse of fear*) tarkoittaa puolestaan symbolista tietoisuutta, kokonaisvaltaista kommunikaatiota ja ennako-odotusta, että riski ja vaara ovat ympäristön keskeisiä piirteitä. (Emt, 417.) Altheide argumentoi pelon politiikan käsitteen olevan teoreettisesti hyödyllinen kollektiivisen pelon ymmärtämisessä politiikassa (emt, 434).

Lebow'n, Ahmedin ja Altheiden tapaan suuri osa pelkoa ja terrorismia käsittelevästä kirjallisuudesta päättyy argumentoimaan, että poliittiset päättäjät pyrkivät saamaan tukea terrorisminvastaiselle sodalle luomalla pelkoja yleisössä. Krista De Castella, Craig McGarty ja Luke Musgrove osoittavat kuitenkin tämän laajan tutkimuskirjon systemaattisuuden puutteen. Toisin sanoen terrorismiretoriikassa ei ole kyetty osoittamaan järjestelmällisesti pelkoa aikaansaavan sisällön olemassaoloa. (De Castella et al. 2009, 2.) Pelkoa luova kommunikaatio tulisi nähdä tietyn ajan ja kontekstin poliittisena valintana sen sijaan, että pelkoja luova sisältö olisi väistämätön poliittisen retoriikan piirre (emt, 23). Heidän mukaansa pelkoa käytetään etenkin kohonneen poliittisen epävarmuuden, laskevan poliittisen kannatuksen ja konfliktin tilanteissa (emt, 22).

Kaiken kaikkiaan pelkoa on siis tutkittu kansainvälisessä politiikassa 9/11-iskujen ja terrorismin näkökulmasta. Pelko on nähty minuuden ja toiseuden välistä suhdetta

³⁹ Esimerkkinä kehollisen ja sosiaalisessa tilassa kiertävästä pelon taloudesta Ahmed (2014, 72) viittaa 9/11-iskuihin ja niiden jälkeiseen terrorismin vastaiseen sotaan. Yhtäältä kuka vaan voi olla terroristi ja toisaalta tietyt kehot kärsivät terrorismin määritelmästä ja assosiaatioista enemmän kuin toiset (emt, 75). Näin terroristin ja terrorismin käsitteiden määrittelemättömyys pitää sisällään poliittisen potentiaalisen toimia nykyisen maailmanjärjestyksen takaamiseksi ja oman valta-aseman vahvistamiseksi (emt, 79).

⁴⁰ Kuten alaluvussa 2.1. TERRORISMIN KÄSITTE mainittiin, terrorismin tarkoitus on vaikuttaa yleisöön psyykkisesti. Näin ollen iskujen vaikuttavuuden on tarkoitus ylittää iskujen tosiasialliset uhrin. Täten terroristiselle toiminnalle on tärkeää, että viesti iskuista leviää. On argumentoitu, että joukkoviestinnän kehittyminen on osaltaan mahdollistanut vaikuttavampien terroritekojen tekemistä. Leena Malkin mukaan "[y]leinen käsitys on, että terroritoiminta on riippuvainen mediahuomiosta, ellei jopa seurausta modernin joukkoviestinnän kehittymisestä". (Malkki 2007a, 61.)

uudelleentuottavana ja muokkaavana. Tässä kontekstissa pelko on myös käsitetty melko suoraviivaisesti turvallisuustoimia helpottavan toimintalogiikan kautta. Toisaalta pelon käyttäminen itsessään on väistämättömyyden sijaan poliittinen valinta. En ajattele pelon olevan vääjäämätön turvallisuuspuheen piirre tai yhden toimintalogiikan emotio. Sen sijaan olen kiinnostunut pelon monista mahdollisista rooleista tutkimassani turvallisuuspuheessa.

Eric Van Rythoven (2015, 458) kritisoi turvallistamistutkimusta pelon ja emotionien käsitteiden jatkuvasta käyttämisestä yhdistettynä niiden riittämättömään teoretisointiin. Etenkin realistinen turvallisuusongelmien teoretisointi nojaa vahvasti pelkoon ilman, että sitä määriteltäisiin tai tarkasteltaisiin systemaattisesti (Bleiker & Hutchison 2008, 116). Michael Williamsin (2011, 459) mukaan turvallistamisteorian on kiinnitettävä nykyistä enemmän huomiota pelon politiikkaan ja sen toimintalogiikkaan.

Jennifer Hyndmanin mukaan pelko on voimakas emotio, joka voidaan valjastaa erilaisten poliittisten päämäärien saavuttamiseksi. Pelon turvallistaminen (*securitization of fear*) määritellään tulevaisuuden invaasioiden ja uhkien esiin nostamiseksi etenkin affektien tasolla. Tämä valtion strateginen toiminta mahdollistaa Hyndmanin mukaan poliittisen tuen keräämisen valtion politiikalle ja toimille. (Hyndman 2007, 366.) Uhkien, pelon emotion ja poliittisen toiminnan suhde esitetään seuraavalla tavalla: uhkat tuottavat pelkoa ja pelko tuottaa mahdollisuuden toimia poliittisesti poikkeuksellisella tavalla (emt, 367). Näin ollen Hyndman käsittää pelon turvallistamista helpottavassa roolissa.

Turvallisuuspolitiikan tutkimuksessa pelko esitetään usein ja helposti käytettävänä sosiaalisena resurssina. Toimijoiden nähdään hyväksikäyttävän pelkoa joukkojen manipuloimiseksi ja turvallisuuden käsitteen loputtomaksi laajentamiseksi. Van Rythoven kritisoi tätä vallitsevaa turvallisuustutkimuksen pelkokäsitystä yksinkertaisena ja todellisuutta vääristävänä. Hän argumentoi, että kollektiivisten pelkojen käyttämistä rajoittaa olemassaolevat kulttuurilliset käytännöt. Pelon käyttämisen logiikka turvallisuuspolitiikassa on täten pelkkää fasilisoivaa roolia monimutkaisempi. Pelko on kollektiivinen ruumiillinen käsitys (*collective embodied judgement*), joka luodaan ja uudelleen tuotetaan sosiaalisessa kanssakäymisessä ja on täten luultua hauraampi ja epävarmempi. (Van Rythoven 2014.) Van Rythoven (2016, 502) siis vierastaa pelon roolin käsittämistä ainoastaan turvallistamista helpottavassa roolissa.

Turvallistamista helpottavan pelon sijaan Michael Williams (2011, 459) teoretisoi pelon turvallistamista vaikeuttavana tekijänä, kun turvallistamista pelkojen luomisena pelätään ja vastustetaan. Tällöin pelko toimii produktiivisesti äärimmäisyyden pelkäämisensä. Williams

ulottaa pelon teoriansa koskemaan liberaaleja hallintomuotoja, joissa niin kutsuttu pelon liberalismi (*liberalism of fear*) viittaa pelkoon vallan keskittymisestä niin, että julmuuksia voidaan toteuttaa institutionaalisella tasolla. (Emt, 454–455.) Näin ollen pelko nähdään positiivisena ja olennaisena osana liberaaleja hallintoja, joissa turvallisuuspolitiikan valtaa ja sen seurauksia pelätään. Tämä pelon pelko (*fear of fear*) voi toimia normaalissa ja turvallistetussa politiikassa vastustaen pelon politiikkaan johtavia poliittisia pyrkimyksiä. (Emt, 456.) Pelko ei istu Williamsin mukaan yksittäiseen toimintalogiikkaan, vaan voi sekä lisätä että vastustaa turvallistamisen strategioita (emt, 460). Käsitän omassa tutkielmassani pelon logiikan turvallistamista helpottavien tai vaikeuttavien tekijöiden kautta, jolloin en oleta pelon toimivan lähtökohtaisesti ainoastaan turvallistamista helpottavana tekijänä.

Lisäksi Van Rythovenin mukaan pelko on ongelmallista nähdä ainoana olennaisena turvallistamiseen liittyvänä emotiona. Tällöin huomiotta jäävät esimerkiksi suuttumuksen (*anger*), kunnian (*honor*), häpeän (*shame*)⁴¹, ilon (*joy*) ja riemun (*jubilation*) emotionit. (Van Rythoven 2016, 502.) Samoin Ludvig Norman argumentoi turvallisuustutkimuksen liiallisen pelon alleviivaamisen luovan vinoutuneen kuvan poliittisen toiminnan perustasta. Hänen mukaansa pelon, turvattomuuden ja riskien asettaminen tutkimuksen keskiöön luo kuvan ”meistä” turvallisuusregiimien passiivisina uhreina. (Norman 2018, 96.) En oleta pelon toimivan täysin muista emotioneista irrallaan, mutta tämän työn puitteissa pyrin keskittymään juuri *pelon* emotion rooliin turvallistamisessa. Pelon aliteoretisointi ja epäsystemaattinen käyttö tutkimuksissa motivoivat minua keskittymään juuri pelkoon omassa työssäni.

Jef Huysmans (2006, 52) argumentoi pelon politiikan rakentavan turvattomuutta (*insecurity*). Kööpenhaminan koulukunnan eksistentiaalisia uhkia korostavassa turvallisuuskäsityksessä turvallisuutta tavoitellaan paradoksaalisesti määrittelemällä eksistentiaalinen turvattomuus. Motiivina on turvata yhteisön autonomia ja yhtenäisyys uhkien kautta. (Emt, 47–48.) Huysmans siis käsittää pelon perustavanlaatuisempana eksistentiaalisen turvallisuuspolitiikan periaatteena, joka rakentaa turvattomuutta. Tämän turvallisuuskehyksen lähtökohtana on kuolemanpelko (emt, 52). Turvattomuutta synnyttää etenkin epistemologinen pelko (*epistemological fear*) siitä, ettei voi olla varma kuka tappaa. Sen sijaan tunnistettu pelko (*objectified fear*) eli tiettyjen turvattomuuksien tunnistaminen helpottaa epistemologista

⁴¹ Lisää häpeästä ks. esim. Saurette 2005, joka kirjoittaa nöyryytyksen tunteesta (*humiliation*) globaalien terrorisminvastaisen sodan kontekstissa.

pelkoa. (Emt, 53–54.) Toisin sanoen pelko ja turvattomuus eivät tarkoita samaa asiaa, vaan pelon voidaan nähdä synnyttävän turvattomuutta.

Lisäksi Didier Bigo määrittää levottomuuden (*unease*) pelkoa ja turvattomuutta laajemmaksi hallinnan tekniikaksi. Hänelle turvallisuus on turvallisuusammattilaisten – levottomuuden hallitsijoiden (*professionals of unease management*) – määriteltävissä. (Bigo 2002, 85.) Bigo keskittyy turvallisuuden jokapäiväisiin hallinnollisiin käytäntöihin (emt, 65), kun taas Kööpenhaminan koulukunta on hänen mukaansa keskittynyt pitkälti korkeamman tason ja eliitin turvallisuuspolitiikkaan (emt, 73–74). Hänen mukaansa eri hallintokoneistot (*bureaucraties*) pyrkivät markkinoimaan ja myymään omia pelkojaan muille hallintokoneistoille alleviivaten omien pelkojensa ensisijaisuutta suhteessa muihin pelkoihin (emt, 76). Näiden pelkojen ja uskomusten vaihdannan kautta monet eri turvallisuustoimijat osallistuvat vaarallisen ja riskialttiin yhteiskunnan rakentamiseen (emt, 63).

Yhteenvetona työni teoriasta voidaan sanoa, että käsitän emootiot työssäni sosiaalisesti ja diskursiivisesti rakentuneiksi affektiivisiksi ilmauksiksi, joita voidaan tutkia representaatioiden, kuten puheiden kautta. Emootiot ja täten myös pelko saavat kansainvälispoliittisen merkityksensä niiden kollektiivisuudesta ja poliittisuudesta. Pelko on emootio, joka liittyy turvallisuuteen mutta eroaa turvattomuuden ja levottomuuden käsitteistä. Lisäksi pelko muokkaa minuuden ja toiseuden välisiä suhteita kansainvälisessä politiikassa.

Turvallistamisessa hahmotan pelon turvallistamista helpottavana tai vaikeuttavana tekijänä (*facilitation/impediment factors*) eli osana puheteon laajempaa sosiaalista kontekstia (Vuori 2011, 110). Turvallisuuspuheessa pelon emotion hyödyntäminen on poliittinen valinta, eikä retoriikan vääjäämätön piirre. Lisäksi pelosta kirjoitetaan paljon, mutta sitä ei määritellä tai sovelleta systemaattisesti. Olen määritellyt pelon omassa työssäni suhteessa turvallistamisteoriaan ja emootiotutkimukseen. Tulen myöhemmin soveltamaan tätä teoreettista viitekehystä YK:n pääsihteerin Guterresin terrorismintorjuntapuheiden analyysissä. Seuraavaksi siirryn tarkastelemaan työni analyysin strategiaa – Perelmanin uutta retoriikkaa – sekä aineistoa.

4. MENETELMÄ: PERELMANILAINEN RETORIikka

Retoriikkaa ei ole tarkoituksenmukaista hahmottaa yhtenä yhtenäisenä menetelmänä tai oppialana, sillä se koostuu monista eri perinteistä ja soveltamistavoista (Palonen & Summa 1996, 7). Omassa tutkielmassani analysoin Guterresin puheita Chaïm Perelmanin uuden retoriikan avulla, jossa emootioilla nähdään olevan rooli yleisöön vaikuttamisessa (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 47). Näin ollen kyseinen menetelmä soveltuu pelon emotion roolin tarkasteluun turvallistamisen retoriikassa. Perelmanin uutta retoriikkaa on kutsuttu neoklassiseksi, sillä se pohjaa pitkälti Aristoteleen retoriikkakäsitykseen, jossa tunteilla ja yleisön vakuuttamisella on merkitystä argumentaatiossa (Van Eemeren 2011).⁴² Tämän vuoksi aloitan menetelmäosioni taustoittamalla retoriikan syntyä ja Aristoteleen retoriikkakäsityksiä, joissa tunteisiin vetoaminen nähdään yhtenä suostuttelun keinona (Haapanen 1996, 26–27). Tämän jälkeen tarkastelen uutta retoriikkaa ja Perelmanin retoriikkakäsityksiä aineistoni analyysin strategiana.⁴³

4.1. KLASSINEN RETORIikka JA ARISTOTELES

Retoriikka voidaan jäljittää syntyneeksi antiikin Kreikassa ja Roomassa, jossa tasavaltojen välinen poliittinen kilpailu synnytti puhetaitoa korostavan oppialan. Antiikin Ateenan kansankokoukset olivat tilaisuus kehittää puhetaitoa joukkoon vetoamisen keinona. (Haapanen 1996, 24–25.) Tässä retoriikan kehittymisen alkukontekstissa kulttuuria hallitsi puhuttu kieli (emt, 29). Aristoteles nostaa järkeen vetoamisen keskeisimmäksi puhetaidon piirteeksi arvostellen tunteisiin vetoamista järjen kustannuksella. Hän kuitenkin säilyttää tunteisiin vetoamisen retoriikan näkemyksessään suostuttelun keinona. (Emt, 26–27.) Toisin sanoen vaikka Aristoteles kritisoi tunteisiin vetoavaa retoriikkaa, ei hän kieltänyt sen merkitystä retoriikassa vaan teoretisoi tunteiden roolia edelleen.

Aristoteleen näkemyksen mukaan retoriikka koskee ennen kaikkea tilanteita, joissa yleisö ei kykene hahmottamaan asioiden monimutkaisuutta. Täten retoriikka liittyy asioihin, joihin

⁴² Perelmanin uuden retoriikan menetelmää kutsutaan neoklassiseksi myös, koska Perelmanin työllä voidaan nähdä olevan yhtä merkittävä vaikutus argumentaation tutkimukselle kuin Aristoteleen töillä antiikissa (Van Eemeren 2011).

⁴³ Sekä Aristoteles että Perelman kirjoittavat tunteisiin vetoamisesta emootioihin vetoamisen sijaan. Alaluvussa 3.2.1. *Emootion ja pelon käsitteet* tarkastelin yksityiskohtaisemmin affektien, emootioiden ja tunteiden käsitteiden välisiä suhteita. Päädyn Jonathan Mercerin tapaan argumentoimaan, että eroa tunteiden ja emootioiden välillä on käytännössä mahdotonta osoittaa ja täten käytän termejä vaihtokelpoisesti (Mercer 2010, 3). Näin ollen menetelmäosiossa esiintyvät tunteiden ja emootioiden termit viittaavat molemmat samaan ilmiöön: sosiaalisesti rakentuneisiin ja muille representaatioiden kautta kommunikoituihin affektiivisiin tiloihin.

liittyy eri vaihtoehtoja ja harkintaa. (Aristoteles 1997, 1357a–1357a5) Sen sijaan ”[j]os ajatellaan, että asioiden on mahdotonta olla toisin menneisyydessä, tulevaisuudessa tai nykyhetkellä, ei niitä harkita, koska siitä ei ole mitään hyötyä” (emt, 1357a5). Lähtökohtainen tarve argumentoida asian puolesta osoittaa retoriikan aiheiden kiistellyn ja määrittelykamppailun luonteen. (Perelman 1996, 156–157). Näin ollen retoriikka tarkastelee kiistanalaisten ja poliittisten kysymysten äärellä tapahtuvia vakuuttamispyrkimyksiä. Näkemykseni mukaan retoriikan menetelmä soveltuu tämän takia hyvin myös kansainvälisen politiikan poleemisten kysymysten tarkasteluun.

Aristoteleen retoriikkakäsityksessä puhumisesta voi vakuuttua kolmella eri tavalla: puhujan luonteesta vakuuttamalla (*ēthos*), kuulijan tunteisiin liittyen (*pathos*) tai itse puheeseen ja sen argumentteihin liittyen (*logos*) (Sihvola 1997, 196). Ensimmäinen viittaa puhujan puhetapaan, jossa puhujasta itsestään rakennetaan luotettava kuva. Kokemus puhujan luotettavuudesta ja rehellisyydestä lisäävät puhujan uskottavuutta. Toinen vakuuttumisen tapa liittyy puheen yleisössä aikaansaamiin tunteisiin.⁴⁴ Näin ollen puhuja, joka kykenee ymmärtämään ja synnyttämään erilaisia tunnetiloja kykenee vaikuttamaan yleisöön paremmin. (Aristoteles 1997, 1356a20.) Puheen tavoitteet määritellään siis aina suhteessa yleisöön (emt, 1358b).

Yleisön tunteet vaikuttavat siihen, miten he suhtautuvat puhujaan ja puheen sanomaan (Aristoteles 1997, 1377b20–1377b25). Aristoteleen mukaan ”[t]unteita ovat ne, joiden johdosta muuttuneina ihmiset päätyvät erilaisiin ratkaisuihin ja joihin liittyy tuska ja nautinto, esimerkiksi suuttumus, sääli, pelko ja muut vastaavat sekä niiden vastakohtat” (emt, 1378a20). Tunteisiin vetoamalla puheessa pystytään Aristoteleen mukaan määrittelemään, kuka on ystävä ja kuka vihollinen. Puhuja voi ”tehdä heidät sellaisiksi, vaikka he eivät ole” (emt, 1382a15). Mielestäni tämä viittaa puhujan kykyyn muokata ja rakentaa todellisuutta ja poliittisia vuorovaikutussuhteita. Aristoteleen emootiokäsityksen mukaan emootiot siis vaikuttavat retoriikasta nousevien argumenttien vastaanottamiseen ja toisaalta emootioita voidaan manipuloida retoriikan avulla.

Aristoteleen puheopissa pelon määritellään olevan ”– eräänlainen tuska tai rauhattomuus, joka johtuu uhkaavan tuhoa tai tuskaa tuottavan pahan mielikuvasta” (Aristoteles 1997, 1382a20). Pelottavaksi määritellään myös toimijan vaikealukuisuus, sillä tällöin ei voida tietää ovatko he tekemäisillään pahaa tai ovatko he ”loitolla” pahantekemisestä. Tämä ajatus toimijan

⁴⁴ Aristoteles (1997) käsittelee suuttumusta, rauhoittumista, ystävyyttä, rakkautta, vihaamista, vihollisuutta, pelkoa, häpeää, suosiollisuutta, sääliä, närkästymistä, kateutta ja kilpailunhalua kirjoittaessaan tunteista vakuuttamisen keinona retoriikassa. Tulen itse keskittymään pelkoon tässä tutkielmassa.

epäselvyydestä voidaan oman tutkielmani kontekstissa linkittää terroristin ja terrorismin epäselviin määritelmiin. Epämääräisen toimijakuvan rakentaminen voidaan Aristoteleen pelkokäsitykseen pohjaten tulkita pelon herättämisenä yleisössä. Lisäksi Aristoteles sitoo pelon tekijään, tekemiseen ja aikaan: ”– – ne pelkäävät, jotka uskovat kärsivänsä jotakin joidenkin toimesta jonakin aikana” (emt, 1382b30–1382b35). Pelko myös yhdistyy toivoon pahasta tilanteesta pelastumisesta tai tilanteen välttämiseltä. Jos toimija uskoo kokeneensa ja kärsineensä kaiken mahdollisen pahan, ei hän tuntisi pelkoa. (Ibid.)

4.2. UUSI RETORIikka JA PERELMAN

Chaïm Perelman edustaa uutta retoriikkaa, jossa vallalla ollut negatiivinen ja vähättelevä suhtautuminen retoriikkaan haastettiin (Summa 1996, 51–52). Sysäys tähän uuteen tapaan tutkia retoriikkaa oli vastaus formaaliin logiikkaan pohjaavalle argumentaatiotutkimukselle, jossa monet kontekstuaaliset, kielelliset, ja käytännölliset tekijät jäivät kommunikaation tutkimisen ulkopuolelle (Van Eemeren 2011). Keskityn uuden retoriikan tutkimussuunnan edustajista juuri Perelmaniin, koska tunteiden ja yleisön keskeisyys korostuvat hänen retoriikan menetelmässään.

Perelman ja Lucie Olbrechts-Tyteca puoltavat retoriikan näkemystä, jossa tunteilla ja intohimolla (*passion*) on rooli yleisön vakuuttamisessa. Heidän mukaansa tunteisiin vetoaminen on tärkeää etenkin, kun argumentaation tavoitteena on edistää tai synnyttää poliittista toimintaa. Puhujan on ”innostettava” yleisö toimimaan ja kannattamaan argumentaation väitteitä. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 47.) Puhuja voi välittää tunnetta puheessaan esimerkiksi hyperbolan avulla, joka viittaa liioitteluun kielessä, kuten äärimmäisyyttä tarkoittaviin adjektiiviveihin tai superlatiiveihin. Näitä käyttämällä puhuja voi viestiä yleisölle omista tunteistaan ja näyttäytyä aitona ja vilpittömänä. (Emt, 456–457.)

Perelmanilaisen uuden retoriikan tavoite on tutkia argumentaatiotapoja, joilla luodaan yhteisymmärrystä arvoista. Argumentaatio koostuu argumentaation lähtökohdista ja erilaisista argumentaatiotekniikoista.⁴⁵ (Summa 1996.) Lähtökohdat ovat argumentaation onnistumiseen vaadittavia oletuksia, jotka yleisön on hyväksyttävä (Perelman 1996, 28–30). Argumentaatiotekniikat ovat puolestaan eristettyjä argumentaatiotapoja, jotka yhdessä muodostavat laajemman argumentin (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 187).

⁴⁵ Käsittelen näitä tarkemmin alaluvuissa 4.2.2. *Argumentaation lähtökohdat* sekä 4.2.3. *Sidos- ja erottelumuotoiset argumentaatiotekniikat*.

Argumentaatiotekniikat ovat täten käytännön tapoja tehdä ja rakentaa erilaisia argumentteja. Analyysin selkeyttämiseksi argumentaatiotekniikat yleensä eritellään toisistaan mutta todellisuudessa ne toimivat yhdessä ja mahdollisesti päällekkäin (emt, 192). Yleisöön pyritään siis vaikuttamaan yhdistämällä tahtoon, järkeen ja tunteisiin vetoavaa retoriikkaa (Perelman 1996, 20). Lisäksi argumentaation tavoitteena on älyllisen hyväksynnän ohella saada aikaan toimintaa tai sen edellytyksiä (emt, 19).

Perelmanin uusi retoriikka mahdollistaa täten erilaisten retoristen strategioiden tarkastelun yleisöjä, argumentaation lähtökohtia ja argumentaatiotekniikoita tunnistamalla. Aloitan näiden kolmen tarkastelun taustoittamalla ensiksi yleisön roolia Perelmanin uudessa retoriikassa, sekä kuinka se linkittyy yhteen turvallistamisteorian yleisökäsitysten kanssa. Tämän jälkeen siirryn käsittelemään argumentaation lähtökohtia. Viimeiseksi tarkastelen argumentaatiotekniikoita, jotka jaetaan sidos- ja erottelumuotoisiin argumentaatiotyyppeihin (Perelman 1996, 58). Lisäksi sidosmuotoiset argumentit luokitellaan edelleen kolmeen osaan: kvasiloogisiin, todellisuuden rakenteeseen perustuviin sekä todellisuutta luoviin argumentaatiotyyppeihin (emt, 59–61). Kaiken kaikkiaan pyrkimyksenäni on selventää Perelmanin retoriikan menetelmän eri osia ja toimintaa tutkielmani analyysiä varten, jossa yhdistän retoriikan menetelmän sekä jo aiemmin muodostamani teoriaviitekehysten tutkiakseni pelon emotion roolia Guterresin turvallisuuspuheessa.

4.2.1. Yleisöt

Argumentaatio on Perelmanin mukaan ”dynaamista sopeutumista kaikenlaisiin yleisöihin” (Perelman 1996, 154). Koska yleisön keskittymiskyky on rajallinen, on argumentaation pituudella väliä. Samoin vaikka argumentteja voidaan ajatella olevan loputtomasti ei niitä kaikkia ole ajallisesti tai tavoitteen saavuttamisen kannalta mielekästä esittää. Näin ollen puhujan argumentaatio on aina valintoja monien eri argumenttien välillä, joista pyritään valitsemaan kaikista tehokkaimmat eli painavimmat argumentit. Argumenttien painavuus on hahmotettava suhteessa yleisöön: kuinka argumentaation lähtökohtia kannatetaan, onko kannatus luonteeltaan vakaata, onko aihe läheinen yleisölle ja millaisia ristiriitoja sekä kiistämismahdollisuuksia argumentaatioon liittyy. (Perelman 1996, 156–157.)

Perelmanin uudessa retoriikassa yleisö viittaa niihin, joihin argumentaatiolla pyritään vaikuttamaan (Perelman 1996, 21). Universaaliyleisön muodostavat kaikki ne, joilla voidaan olettaa olevan kyky ymmärtää ja seurata argumentaatiota. Universaaliyleisö ei automaattisesti tarkoita fyysistä yleisöä, vaan se voi myös olla abstraktimmalla tasolla tapahtuvaa järkeen

vetoamista.⁴⁶ Erityisyleisön muodostaa puolestaan tietty ihmisjoukko, joihin pyritään vaikuttamaan suostuttelemalla. (Emt, 21–25.) Tunteisiin vetoaminen nähdään suostutteluna ja tapahtuu täten suhteessa erityisyleisöön, jolla on tietyt intressit ja taipumukset (Summa 1996, 67–68).

Argumentaation tavoitteena on saada yleisö hyväksymään puhujan esittämät väitteet. Tämä vakuuttamisen prosessi ei synny tyhjiössä, vaan on aina yhteydessä kontekstiin, jossa tietty puhuja ja tietty yleisö kohtaavat. (Perelman 1996, 16) Perelman myös tunnistaa, että ”– puhuminen ja kuulluksi tuleminen ei ole mahdollista kenelle vain ja joka tilanteessa” (emt, 18). Samalla tavalla turvallistamisteoriassa puhujan kontekstisidonnainen valta-asema vaikuttaa turvallistamisen onnistumiseen (Stritzel 2007, 370). Käsittelen Guterresin puheiden kontekstia tarkemmin tutkielmani aineistoa käsittelevässä luvussa.

Perelmanilaisen retoriikkakäsityksen mukaisesti esitys on siis sovitettava tietylle yleisölle sopivaksi, jotta argumentaatiolla olisi vaikutusta (Perelman 1996, 28). Samoin turvallistamisen onnistumiselle olennaista on turvallistavan toimijan sanojen resonanssi yhteydessä tiettyyn kontekstiin ja yleisöön (Balzacq 2005, 182). Puhujan on siis sovitettava sanomansa vetoamaan yleisön kokemuksiin (emt, 184). Samalla tavalla Holger Stritzel (2007, 370) alleviivaa uhkapuheen kääntämistä (*translation*) jo olemassa olevaan diskurssiin, sillä viestin resonointi yleisössä on tärkeää turvallistamisen toimivuudelle. Tästä näkökulmasta kontekstisidonnaisuus ja yleisön huomioon tärkeys sitovat Perelmanin uutta retoriikkaa sekä turvallistamisteoriaa käsitteellisesti yhteen.

Yleisön emootioihin voidaan vedota läheisyyden kautta. Yleisölle tutun paikan esiin nostaminen tai puhujan läheisyyden viestiminen ensimmäistä ja toista persoonaa käyttämällä luovat läsnäoloa ja emootiota. (de Graaf et al. 2012; Senn 2017, 613.) Näin ollen tunteisiin voidaan vedota läsnäolon vaikutuksen luomisella. Näiden ”läsnäoloa luovien esitystekniikoiden” merkitys korostuu etenkin silloin, kun argumentaatioon sisältyy paikallisesti ja ajallisesti kaukaisia ja etäisiä asioita. (Perelman 1996, 43–44.) Tunteita on

⁴⁶ Universaaliyleisön käsitettä on kritisoitu sen ongelmallisuudesta empirian kannalta. Perelman esittää universaaliyleisön – yleispätevän argumentoinnin – kriteerinä hyvälle argumentoinnille. Toisin sanoen argumentointi, jonka esittämät arvopäätelmät olisivat universaalisti hyväksyttävissä, on rationaalista. (Summa 1996, 67–68.) Hilikka Summan mukaan ”[u]niversaaliyleisö on siis eräänlainen kehäpäätelmä: rationaalisia ovat ne arvot, jotka pystytään perustelemaan niin, että universaali yleisö ne hyväksyy – mutta sitä, minkä universaaliyleisö milloinkin hyväksyy, ei voida päätellä muusta kuin siitä mikä kulloinkin on hyväksyttyä” (emt, 69). Itse en näe universaaliyleisön käsitettä suurena ongelmana Perelmanin menetelmän soveltamiselle, sillä olennaisempaa omalle tutkielmalleni on erityisyleisöjen käsite ja niihin liittyvä tunteisiin vetoaminen.

helpompi luoda, kun argumentaation on tarkkaa (*specific*) (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 145). Näin ollen voin Guterresin puheiden analyysissä tarkastella läheisyyden ja läsnäolon luontia suhteessa yleisöön yhtenä mahdollisena pelon emootioon vetoamisen keinona.

4.2.2. Argumentaation lähtökohdat

Argumentaation lähtökohdia⁴⁷ koskeva konsensus yleisön ja puhujan välillä esitetään argumentaation onnistumisen ehtona. Lähtökohdat ovat siis yleisön hyväksymiä väitteitä, joiden kannatus pyritään venyttämään myös argumentaation johtopäätösten hyväksyntään. Väitteiden todenmukaisuuden sijaan niiden hyväksyminen on tärkeää. (Perelman 1996, 28–30.) Näiltä osin Perelmanin retoriikan menetelmä sointuu yhteen turvallistamisteorian kanssa, jossa onnistunut turvallistaminen vaatii yleisön hyväksynnän (Balzacq 2005, 184) ja olennaista ei ole väitettyjen uhkien objektiivinen totuudenmukaisuus, vaan niiden sosiaalinen rakentuminen (Buzan et al 1998, 33).

Lähtökohdient avulla puhuja arvioi, mitä ylipäänsä voidaan ehdottaa. Perelmanin luokittelussa on kahdenlaisia lähtökohdia: todellisuutta ja toivottavaa tilaa koskevia argumentaation lähtökohdia. Ensimmäinen viittaa yleisölle normaaleihin ja totena pidettyihin faktanomaisiin asioihin. Jälkimmäinen viittaa puolestaan yleisölle tärkeisiin arvoihin ja arvohierarkioihin. (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 67–92.) Perelmanin mukaan argumentaation lähtökohdat tarkoittavat aina valintaa. Puhuja valitsee tietyt lähtökohdat, sopivan kielen ja painon argumentaationsa pohjaksi. (Perelman 1996, 42.) Tämä osoittaa argumentaation poliittisuuden. Puhuja tekee tietoisin valinnan eri vaihtoehtoista. Näin ollen retoriikan menetelmä mahdollistaa itsestäänselvien tai epäpoliittisina esitettyjen arvojen näkyväksi tekemisen ja analysoinnin. Guterresin puheiden analyysissä tämä tarkoittaa neutraaleina ja universaaleina esitettyjen lähtökohdient poliittisen luonteen näkyväksi tekemistä.

Perelmanin mukaan on olemassa arvoja, jotka voidaan käsittää yleisesti universaaliyleisön hyväksymiksi. Näitä ovat esimerkiksi totuus, hyvyys, kauneus ja oikeus. Toisaalta jos näitä arvoja avataan tai määritellään, ne menettävät universaalin hyväksyntänsä. Toisin sanoen argumentaatio on aina suhteellista ja sidonnaista kontekstiinsa. Täten Perelman argumentoi, että toimijat arvostavat universaalisti itselleen todelta, hyvältä, kauniilta ja oikeudenmukaiselta tuntuvia asioita. (Perelman 1996, 34.) Yleispätevät arvot ovat siis abstrahoituja ideaaleja, jotka osoittautuvat kiistanalaisiksi kun ne määritellään kontekstissaan.

⁴⁷ Argumentaation lähtökohdia kutsutaan myös esisopimuksiksi, pmissseiksi ja lähtöoletuksiksi.

4.2.3. Sidos- ja erottelumuotoiset argumentaatiotekniikat

Argumentaation tekniikat jaetaan sidosmuotoisiin ja erottelumuotoisiin argumentaatiotapoihin.⁴⁸ Ensimmäisessä argumentaation lähtökohtien hyväksyntä pyritään laajentamaan koskemaan argumentaation muita väitteitä ja johtopäätöksiä. (Perelman 1996, 58–61.) Erottelun tekniikassa yhteensitomisen sijaan argumentaatiolla puolestaan erotetaan perinteiden ja kielen yhteenliittämiä asioita (emt, 58). Esimerkiksi vastakohtien ilmentäminen on erottelumuotoista argumentaatiota (emt, 61). Tarkastelen seuraavaksi kolmea sidosmuotoista tekniikkaa: kvasiloogista, todellisuuden rakenteeseen perustuvaa sekä todellisuutta luovaa argumentaatiota. Näiden kolmen sidosmuotoisen tekniikan jälkeen käsittelen erottelumuotoisia argumentaation keinoja.

Kvasiloogisia argumentteja voidaan verrata matemaattiseen tai loogiseen ajatteluun. Tässä argumentaation tekniikassa todellisuuden monimutkaisuus pelkistetään loogiseen tai matemaattiseen kaavaan. Perelmanin mukaan kvasiloogisen argumentaation tapoja on monia ja he esittävät esimerkeistä vain muutaman. Yhteistä eri kvasiloogisen argumentaation tekniikoille on niiden tunnusomainen pohjautuvuus loogisuuteen tai matematiikkaan. (Perelman 1996, 59–60.) Esimerkiksi määrittelyt ja luokittelut ovat kvasiloogisen argumentaation tekniikoita, joissa monimutkaisia asioita pelkistetään jäsenneltyyn ja puhujan ajamaa agendaan suosivaan muotoon (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 210). Samoin vertailu esitetään kvasiloogisena argumentaatiotekniikkana. Vertailun toimimiseksi on oltava ajatus mitasta (*measure*), jonka pohjalta asioita voidaan vertailla. Mitta tai mittakaava voidaan tuoda myös suorasti esiin argumentaatiossa esimerkiksi tiettyjen vertailun kriteerien mainitsemisen kautta. (Emt, 242.)

Guterresin puheista kvasiloogista argumentaatiota voidaan siis mahdollisesti havaita esimerkiksi luokittelun, mittayksiköiden ilmaisemisen tai vertailun kautta. Tällöin tarkoituksena on pelkistää monimutkainen todellisuus formaalia logiikkaa ja matematiikkaa muistuttavaksi ongelmattomaksi maailmankuvaksi. Konkreettisenä kvasiloogisen argumentoinnin esimerkkinä Guterres käyttää luokittelua jäsentämällä korkean tason konferenssin ja terrorismintorjunnan agendaan helpommin hallittaviin asiakokonaisuuksiin. Mielipidekirjoituksessa Guterres jakaa konferenssin olennaisimmat teemat neljään osaan (Guterres 2018a, 1). Avajaispuheessa hän puolestaan luokittelee konferenssille kuusi tavoitetta (Guterres 2018b). Lopetuspuheessa jäsentely jatkuu neljän johtopäätöksen kautta (Guterres

⁴⁸ Näitä kutsutaan myös assosiatiiivisiksi ja dissosiatiiivisiksi tekniikoiksi.

2018c). Avaan näitä luokitteluja tarkemmin työni analyysiluvun retorisen osion alaluvussa 6.1.3. *Guterresin hyödyntämän argumentaatiotekniikat*. Kaiken kaikkiaan Guterres siis luokittelee laajaa ja monimutkaista terrorismintorjuntayhteistyön asiakokonaisuutta loogisilta vaikuttaviin osiin määritellen samalla kansainvälisen terrorismintorjuntayhteistyön ja korkean tason konferenssin agenda.

Todellisuuden rakenteeseen perustuvassa argumentaatiossa suostuttelun perustana toimivat ”todellisuuden eri osien väliset suhteet” (Perelman 1996, 60). Näitä suhteita ovat esimerkiksi peräkkäisyysiteet, rinnakkaisuussiteet sekä symboliset siteet. Peräkkäisyysiteitä hyödyntävä argumentointi pyrkii osoittamaan syy-seuraussuhteita ja rinnakkaisuussiteet puolestaan korostavat esimerkiksi toimijan ja hänen tekojensa välistä suhdetta. (Emt, 93.) Konkreettisesti peräkkäisyysiteiden hyödyntäminen tarkoittaa seurausten toteamista, syiden tutkimista tai asioiden argumentointia seurauksiin viitaten. Peräkkäisyysiteet tukevat siis asian selittämistä. (Perelman 1996, 94.) Lisäksi peräkkäisyysiteiden hyödyntämiseen voi kuulua ongelman jakaminen osiin: ”sen sijaan että etenisimme *A:sta D:hen*, ehdotamme kuulijalle siirtymistä ensin *B:hen*, sitten *C:hen*, ja lopulta *D:hen*”. Perelman nimittää tätä ”pienten askelten politiikaksi”. (Emt, 100.)

Siinä missä peräkkäisyysiteet yhdistävät samantasoisia asioita, pyrkii rinnakkaisuussiteisiin pohjaava argumentaatio yhdistämään eri tasojen asioita toisiinsa (Perelman 1996, 102). Usein tämä tarkoittaa henkilön rinnastamista hänen toimiinsa, sillä ymmärryksemme henkilöstä itsestään ja hänen käytöksestään neuvottelevat keskenään jatkuvasti (emt, 103). Rinnakkaisuussiteisiin voidaan lukea myös auktoriteettiin vetoava argumentti, jossa argumentaatiolle haetaan hyväksyntää ryhmän tai henkilön arvostuksen ja aseman kautta (emt, 107). Perelmanin mukaan ”[s]itä käytetään muiden argumenttien tukena, ja siihen turvautuva liittää aina väitettään tukevaan auktoriteettiin tietyn arvon, samalla vähätellen vastustavaa kantaa puoltavaa auktoriteettia” (emt, 108). Rinnakkaisuussiteisiin lukeutuvat myös symboliset siteet, joissa symboli (esimerkiksi lippu) ja sen kohde (lippuun liitetty valtio) rinnastetaan toisiinsa. Perelman näkee symboliset siteet merkityksellisinä juuri tunteisiin vetoamiselle, sillä täysin abstrakteihin ideoihin on hankalaa sitoa tunteita. (Emt, 114–115.)

Tarkastellakseni todellisuuden rakenteeseen perustuvan argumentaation ilmenemistä Guterresin puheissa tutkin, rakentaako hän puheissaan peräkkäisyysiteitä tai rinnakkaisuussiteitä. Lisäksi auktoriteettiin pohjaava argumentaatio ja symboliset siteet lukeutuvat rinnakkaisuussiteitä luovaan argumentaatioon. Näin ollen esimerkiksi syiden ja

seurausten osoittaminen (peräkkäisyyside) tai toimijan ja hänen toimijansa välisen siteen osoittaminen (rinnakkaisuuside) ovat tapoja hyödyntää todellisuuden rakenteeseen perustuvaa argumentaatiota.

Korkean tason konferenssin lopetuspuheessa Guterres yhdistää terroristit toimijoina tiettyihin haitallisiin ja aggressiivisiin tekoihin:

Terroristit pysyvät päättäväisinä löytämään heikkouden puolustuksistamme. Me tiedämme heidän tavoittelevan kyberiskuja ja miehittämättömien tiedustelulennokkien käyttämistä kemiallisiin, biologisiin tai radiologisiin iskuihin.⁴⁹

Tämä on konkreettinen esimerkki todellisuuden rakenteeseen perustavasta argumentaatiotekniikasta, jossa toimija ja hänen tekonsa sidotaan argumentaatiossa yhteen rinnakkaisuussiteeksi. Terroristit yhdistetään uhkaaviin toimiin ja näin voidaan perustella heitä vastaan suunnattuja terrorismintorjuntatoimia.

Mallien, yleisten sääntöjen tai ennakkotapauksien avulla argumentointi ovat kaikki *todellisuuden rakennetta luovaa argumentaatiota*. Tämän argumentaatiotekniikan osiksi Perelman esittää (1) esimerkin, (2) havainnollistamisen, (3) mallin ja vastamallin sekä (4) analogian ja metaforan tekniikat. (Perelman 1996, 60.) Esimerkkejä käytetään konkretisoimaan laajempaa sääntöä tai säännönmukaisuutta, jolle puhuja tavoittelee yleisön hyväksyntää (emt, 120). Kun sääntö on jo hyväksytty, käytetään esimerkkejä puolestaan havainnollistamiseen (emt, 122). Samoin mallien esittämisen avulla voidaan argumentoida erityistapausten puolesta. Malliin pohjaava argumentaatio on verrattavissa aiemmin mainittuun auktoriteettiin vetoavaan argumentaatioon, jossa argumentaatio perustuu auktoriteetin erityisen arvostettuun yhteiskunnalliseen asemaan. (Emt, 125.) Toisin sanoen malli viittaa hierarkkisesti ylempään ideaaliin jostakin asiasta tai toimijasta. Sen sijaan vastamalliin pohjaava argumentaatio osoittaa, mitä pidetään huonona ja ei-toivottuna (emt, 126).

Analogia on ei-muodollisen päättelyn muoto, jossa pyritään osoittamaan kahden asian samankaltaisuus. Analogioilla siis pyritään kuvaamaan suhdetta, joka määrittyy samankaltaisuuden, ei matemaattisen yhtäläisyyden, kautta. (Perelman 1996, 129.) Perelmanin mukaan ”[k]aikissa analogioissa korostetaan tiettyjä suhteita ja jätetään samalla muita varjoon” (emt, 134). Metaforat eli vertauskuvat voidaan käsittää puolestaan vakiintuneina ja tiivistettyinä analogioina. Usein metaforat toistuvat paljon, jolloin emme välttämättä edes

⁴⁹ Terrorists remain determined to find a weakness in our defences. We know they are researching cyber-attacks and the use of drones for chemical, biological or radiological attacks. (Guterres 2018c.)

tunnista niitä metaforiksi. (Emt, 136–137.) Neta Crawfordin mukaan vetoaminen historiaan sekä nykyhetken ja historian samankaltaisuuden uskottelu ovat kognitiivisesti vakuuttavia argumentaation muotoja. Samoin vertauskuvien käyttö vetoaa emotioihimme. Historialliset analogiat ja vertauskuvat vetoavat jo tiedettyyn ja tunnettuun ja mahdollistavat näin ollen suuremman emotionaalisen reaktion. Crawford kutsuu näitä emotionaalisesti latautuneiksi analogioiksi (*emotionally charged analogies*). (Crawford 2000, 145)

Analysoidessani Guterresin puheiden retoriikkaa, voin mahdollisesti havaita todellisuutta luovaa argumentaatiota esimerkkien, mallien, analogioiden sekä metaforien käytön kautta. Teoreettisen viitekehysten valossa etenkin Crawfordin emotionaalisesti latautuneet analogiat osoittautuvat erityisen mielenkiintoisiksi pelon emotionin toimintaa tutkittaessa. Korkean tason konferenssin avajaispuheessa Guterresin voidaan tulkita rakentavan historiallinen analogia hänen argumentoidessaan, että terrorismin uhka tänään on vähintäänkin samanlainen tai jopa suurempi kuin terrorismin uhka menneisyydessä. Guterres muistuttaa kuuntelijoita terrorismin tappavasta voimasta historiassa artikuloidessaan, kuinka ”[k]ymmenet tuhannet ihmiset ovat kuolleet, haavoittuneet tai traumatisoituneet terrorismin toimesta”⁵⁰. Samaisessa puheessa hän myös argumentoi terrorismin ”monimutkaisen globaalien haasteen” (*complex global challenge*) olevan ennennäkemättömän uhkaava (Guterres 2018b). Täten hän osoittaa yhteyden terrorismin uhkan menneisyyden ja nykyisyyden välillä.

Asioiden yhteensitomisen lisäksi asioita voidaan myös erottaa toisistaan tietynlaisen todellisuuden puolesta argumentoimiseksi. *Erottelumuooinen argumentaatio* luo ja vahvistaa vastakohtia. (Perelman 1996, 143.) Tällaisia dikotomioita voivat olla esimerkiksi nuori/vanha, hyvä/paha tai oikea/väärä. Lisäksi erottelussa todellisuus ja ilmiö asetetaan usein vastakkain. Jos esimerkiksi puhutaan ”näennäisestä rauhasta” osoitetaan, että kyseessä ei ole todellinen rauha vaan valheellinen väite. (Emt, 150.) Omassa tutkielmassani pelon emotionin ja siihen liittyvä minuuden ja toiseuden tai ystävän ja vihollisen vastakohtaparien luominen voitaisiin tulkita erottelumuooinen argumentaation strategiana.

Tutkielmani retorisisessa analyysissä voin siis tarkastella, löytyykö Guterresin puheista vastakkainparien luomista tai argumentatiivisia pyrkimyksiä osoittaa, miten asiat *eivät ole*. Korkean tason konferenssin loppupuheenvuorossa Guterres esimerkiksi sanoo: ”[m]eidän on opittava toisiltamme, mikä toimii ja mikä ei toimi”⁵¹. Tämä erotteluun pohjaava

⁵⁰ Tens of thousands of people have been killed, wounded or traumatized by terrorism. (Guterres 2018b.)

⁵¹ We must learn from each other about what works and about what does not. (Guterres 2018c.)

argumentaatiotekniikan esimerkki asettaa toimivat ja toimimattomat terrorismintorjuntatoimet toistensa vastakohtiksi. Täten erottelun avulla luodaan toimiva/toimimaton-vastakohta, johon nojaten voidaan ajaa tiettyjä toimia toisien sijaan.

Kaiken kaikkiaan tulen siis työni analyysissä suorittamaan Perelmanin uuden retoriikan viitekehykselle pohjaavan retorisen analyysin Guterresin korkean tason konferenssin mielipidekirjoitukselle (Guterres 2018a), avajaispuheelle (2018b) sekä lopetuspuheelle (Guterres 2018c). Yhtäältä näitä puheita voidaan tarkastella erikseen ja toisaalta niiden voidaan nähdä muodostavan argumentatiivinen kokonaisuus, jonka puolesta Guterres konferenssissa puhuu. Yhdistän analyysissäni turvallistamistutkimusta, emootiotutkimusta ja retoriikan menetelmällistä kirjallisuutta tutkiessani pelon roolia terrorismintorjunnan turvallistamisen prosessissa. Haen analyysilläni vastauksia siihen, *millaisia yleisöjä, argumentaation lähtökohtia ja argumentaatiotekniikoita Guterresin puheista on havaittavissa ja miten nämä retoriset valinnat linkittyvät pelon emootioon vetoamiseen*. Perelmanin uuden retoriikan tulkinnallista viitekehystä hyödyntämällä muodostan siis selkeämmän kuvan tutkimieni puheiden retorisisista valinnoista sekä strategioista. Analysoin lisäksi turvallistamisteoriaa ja emootiotutkimusta yhdistävän teoreettisen viitekehýkseni pohjalta, *mitä pelko tekee Guterresin turvallisuuspuheissa*. Seuraavaksi käsittelem työni aineistoa eli Guterresin puheita YK:n terrorismintorjunnan korkean tason konferenssissa.

5. AINEISTO: PÄÄSIHTEERI GUTERRESIN PUHEET

New Yorkissa 28.–29.6.2018 järjestetty YK:n jäsenvaltioiden terrorismintorjuntavirastojen korkean tason konferenssi oli ensimmäinen kerta, kun eri jäsenvaltioiden korkean tason edustajat tapasivat toisensa terrorismintorjunnan aiheen äärellä. Osallistujia oli 150 maasta, minkä lisäksi konferenssiin osallistui edustajia 51 erilaisesta kansalaisjärjestöstä sekä 30 kansainvälisestä ja alueellisesta järjestöstä. Konferenssin päämäärä oli vahvistaa globaalia terrorismintorjuntayhteistyötä. (YK 2018b, 4.)

Aloitin aineistoni rajaamisen lukemalla läpi kaikki konferenssin puheenvuorot. Konferenssin puheenvuorot jakautuvat neljään temaattiseen istuntoon sekä avaus- ja loppuistuntoihin. Neljä temaattista istuntoa ovat:

1. Mahdollisuudet ja haasteet kansainvälisen yhteistyön vahvistamisessa informaatiota, asiantuntemusta ja resursseja jakamalla⁵²
2. Kamppailu ulkomaisten terroristitaistelijoitten kehittyvää uhkaa vastaan⁵³
3. Väkivaltaisten ääriajatteiden estäminen globaalia toimintaa vahvistamalla: Nuorison sitouttaminen sekä teknologian ja internetin väärinkäytön estäminen terroristeilta⁵⁴
4. YK:n vahvistaminen roolissaan ja kapasiteetissaan tukea jäsenvaltioita YK:n globaalin terrorismintorjuntastrategian toteuttamisessa⁵⁵ (1.–4. Käännökset minun)

Puheenvuoroja on YK:n pääsihteeriltä António Guterresilta, YK:n terrorisminvastaiselta virastolta (the United Nations Office of Counter-Terrorism), YK:n muilta yksiköiltä, jäsenvaltioiden edustajilta, kansalaisjärjestöiltä sekä muilta kansainvälisiltä ja alueellisilta organisaatioilta. Yhteensä konferenssi-puheenvuoroja on 113 ja kukin puheenvuoro on tekstinä muutaman sivun mittainen. Puheenvuorojen lisäksi konferenssin sivujen *Statements*-osioon on liitetty pääsihteerin pääkirjoitus (*opinion editorial*) konferenssia varten. (YK 2018a.)

Tutkin globaalia terrorismintorjuntaa keskittyen YK:n kontekstiin. Näin ollen yksittäisten jäsenvaltioiden, kansalaisjärjestöjen tai muiden kansainvälisten ja alueellisten organisaatioiden puheenvuorojen analysointi ei ole tarkoituksenmukaista tutkimuskohteeni valossa. Olen kiinnostunut tutkimaan YK:n omia puheenvuoroja ja representaatioita terrorismintorjunnasta.

⁵² Session on Opportunities and challenges in strengthening international cooperation through the sharing of information, expertise and resources. (YK 2018a.)

⁵³ Session on Combatting the evolving threat from Foreign Terrorist Fighters. (YK 2018a.)

⁵⁴ Session on strengthening global action to prevent violent extremism, including by engaging youth and preventing misuse of new technologies and the Internet by terrorists. (YK 2018a.)

⁵⁵ Session on strengthening the role and capacity of the United Nations to support Member States to implement the United Nations Global Counter-Terrorism Strategy. (YK 2018a.)

Hyödyntämäni Perelmanin retoriikan menetelmä, jossa puheet puretaan yksityiskohtaisesti eri yleisöihin, lähtökohtiin ja argumentaatiotekniikoihin, sopii parhaiten yhden tai muutaman puheen syvälliseen tarkasteluun. Tämän valossa pääsihteerin ja YK:n kaikkien eri yksiköiden puheenvuoroja on konferenssissa menetelmäni ajatellen niin paljon (17 puheenvuoroa), että niitä kaikkia ei ole mielekästä tarkastella. Niinpä päädyin rajaamaan konferenssin kaikista 113:sta puheenvuorosta aineistokseni pääsihteerin mielipidekirjoituksen, avauspuheenvuoron ja lopetuspuheenvuoron.

Konferenssin eri istuntoja yhdistävä teema on kansainvälisen yhteistyön vahvistaminen terrorismintorjunnassa. Guterresin puheenvuorot painottavat tätä tavoitetta. Mielipidekirjoitus ja avauspuheenvuoro asettavat tavoitteet ja tarkastelukehyksen koko konferenssille (Guterres 2018a; Guterres 2018b). Lopulta pääsihteerin konferenssin päättävä ja yhteenvetävä puheenvuoro luo kokonaiskuvaa konferenssin lopputulemista ja YK-johtoisen terrorismintorjunnan tulevaisuudesta (Guterres 2018c). Tämän vuoksi koen juuri Guterresin puheenvuorojen rakentavan kokonaiskuvaa sekä YK:n näkökulmaa konferenssista paremmin kuin mitkään muut tarkastelemani puheenvuorot.

Sen sijaan, että keskittyisin analysoimaan Guterresta henkilönä ja hänen henkilökohtaista vaikutusvaltaansa, olen kiinnostunut tarkastelemaan hänen puheitaan suhteessa hänen virkaansa YK:n pääsihteerinä. Guterres pyrkii edustamaan itseään laajempaa kollektiivia. Myös puhetekorian näkökulmasta on hedelmällisempää nähdä turvallistava toimija suhteessa laajempaan ryhmään, jota hän pyrkii edustamaan (Vuori 2011, 13).

Argumentoin YK:n pääsihteerin puheilla olevan merkitystä kansainvälisen politiikan ja tarkemmin kansainvälisen terrorismintorjunnan agendan muokkaamiselle. Vaikka pääsihteeri on poliitikon sijaan organisaationsa johtava virkamies (*chief administrative officer*), ovat virka ja sen asiasisällöt luonteeltaan poliittisia (Gordenker 2005, 7, 101). YK:n peruskirja valtuuttaa pääsihteerin tuomaan turvallisuusneuvoston eteen asioita, jotka hän kokee uhkaksi kansainväliselle rauhalle ja turvallisuudelle (emt, 8, 35). Näin ollen Guterresin retoriikkaa on perusteltua tutkia, sillä hänellä on pääsihteerin asemassa valta ehdottaa ja asettaa YK:n globaalien politiikan agendoja (emt, 1).

Turvallisuusneuvostoon verrattuna, YK:n pääsihteerillä ja sihteeristöllä on mahdollisuus lähestyä terrorismia kokonaisvaltaisesti ja vähemmän reaktiivisesti. Toisaalta pääsihteeri usein myös vastaa erilaisiin yksittäisiin tapahtumiin ja tilanteisiin virkansa puolesta. Näin ollen pääsihteeri käsittelee terrorismia sekä strategisella että operationaalisella tasolla. Esimerkiksi

WTC-iskujen jälkeen silloinen pääsihteeri Kofi Annan muodosti työryhmän (Policy Working Group), joka loi laajemman strategian terrorismiin vastaamiseen YK:n tasolla. (Boulden & Weiss 2004, 14.)

Lisäksi turvallistamisteoriassa YK voidaan nähdä olennaisena systeemisena viitekohteena, sillä YK vastaa keskeisesti kansainvälisen yhteisön periaatteista ja kansainvälisestä laista (Buzan et al. 1998, 148). YK:n tapauksessa systeeminen viitekohteella viitataan ennen kaikkea jäsenvaltioihin ja toisaalta globaalin kansalaisyhteiskunnan edustajiin, jotka linkittyvät YK:n toimintaan. Kaiken kaikkiaan YK:n edustama systeemitaso voidaan nähdä valtiotasoa kompleksisempänä ympäristönä, jossa on monia määrittelyvallasta kamppailevia turvallistavia toimijoita ja toisaalta monia eri yleisöjä. YK:n turvallisuusneuvostolla on puhetekoteorian mukainen valta julistaa tietty asia uhkaksi kansainväliselle rauhalle ja turvallisuudelle. Peruskirjan seitsemäs kappale turvaa tämän oikeuden. (Emt. 149.)

Salter (2008, 324, 336) ymmärtää turvallistamisen prosessina, joka heijastaa erilaisten poliittisten ja sosiaalisten yhteisöjen ja niiden vuorovaikutuksen monimutkaisuutta. Hän soveltaa Erving Goffmanin dramaturgista analyysiä teoretisoidessaan turvallistamiselle neljä erilaista näyttämöä (*settings*): julkisen, eliitin, teknokraattisen ja tieteellisen näyttämön (Goffman 1959; 1974; teoksessa Salter 2008, 322). Kullakin näyttämöllä on erilaiset säännöt ja mahdollisuudet sille, (1) kuka voi puhua, (2) mistä voi puhua ja (3) mitä kuullaan. Toisin sanoen yleisön ja puhujan välinen auktoriteetin ja tiedon valtasuhde, sosiaalinen konteksti sekä turvallistamisen onnistumisen aste vaihtelevat eri näyttämöillä. Yhden peruuttamattoman tai hetkellisen teon sijaan turvallistaminen on monimutkainen yhdistelmä kilpailevia diskursseja, auktoriteetteja ja valtaa. (Emt, 322, 324.)

Tutkimani Guterresin puheet ja korkean tason konferenssin konteksti edustavat Salterin näyttämöiden jaottelussa eliittinäyttämöä. Salterin mukaan kansalliseen turvallisuuteen vetoaminen toimii hyvin eliittinäyttämöllä, kun taas esimerkiksi tieteellisellä näyttämöllä sillä ei ole samaa vaikuttavuutta. Lisäksi Salter erottaa turvallistamisen julkisivun (*front*) ja takahuoneen (*backstage*) toisistaan. Turvallisuudesta mitä luultavimmin käydään erilaista keskustelua suljettujen ovien takana kuin suuren yleisön edessä. (Salter 2008, 331.) Kaiken kaikkiaan tutkin siis eliittikontekstin turvallisuuspuhetta, joka sijoittuu turvallistamisen julkisivuun. Lisäksi tunnistan Guterresin puheet osana terrorismin turvallistamisen *prosessia*, jossa yhden onnistuneen tai epäonnistuneen turvallistavan liikkeen (*securitizing move*) sijaan

olen kiinnostunut kansainvälisestä terrorismintorjunnasta osana terrorismin turvallistamisen prosessia.

Turvallistamisteoriassa yleisö voi tukea turvallistavaa toimijaa formaalisti tai moraalisesti. Moraalinen tuki voi olla esimerkiksi kansan antama hyväksyntä sotia toista valtiota kohtaan, kun taas formaali tuki viittaa instituution viralliseen päätökseen asiasta. YK:n turvallisuusneuvosto on esimerkki tahosta, joka voi antaa formaalin tuen turvallistavalle toimijalle. Moraalinen tuki on usein välttämätöntä (*necessary*) mutta se ei ole aina riittävää (*sufficient*). Formaali tuki on puolestaan yleensä sekä välttämätöntä että riittävää. Kaiken kaikkiaan turvallistavat toimijat pyrkivät yleensä saamaan mahdollisen laajan tuen politiikalleen ja tavoittelevat näin ollen sekä moraalista että formaalia tukea. (Balzacq 2005, 184–185.)

Institutionalisoidun turvallistamisen tapauksissa yleisön rooli on usein vähäinen tai olematon. Etenkin sotilaallisissa kysymyksissä hallinnolla ja armeijalla on usein kyky toimia ilman kansan laajempaa hyväksyntää. Tämä koskee etenkin salaisia tai ennaltaehkäiseviä iskuja. (Roe 2008, 618.) Täten on olemassa turvallistamisen prosesseja, joissa poliittisella eliitillä tai muilla toimijoilla on *jo* riittävä määrä legitimitteettiä turvallisuuden puhumiseksi (*to speak security*). Näissä tilanteissa turvallistavien toimijoiden on mahdollista ikään kuin sivuuttaa laajemmalta yleisöltä vaadittu moraalinen tuki ja nojautua formaaliin tukeen, joka mahdollistaa vastatoimet uhkalle. (Emt, 632.)

Guterresin puheiden tapauksessa korkean tason konferenssi ei tuottanut osallistujia sitovia päätöksiä (Guterres 2018c) vaan paremminkin koordinoi ja pyrki pohjustamaan yhteisiä näkemyksiä ja toimintatapoja terrorismiin vastaamisessa. Näin ollen Guterres ei puheessaan hae suoranaisesti formaalia tukea tietyille poliittiselle päätökselle, vaan argumentoi tiettyjen arvojen ja toimintatapojen puolesta (käsittelen näitä tarkemmin työni analyysiluvussa). Guterres ei myöskään näkemykseni mukaan tavoittele kansan tai YK:n jäsenvaltioiden muodostaman kansojen yhteisön moraalista tukea aikanaan eksplisiittisesti. Sen sijaan hän puhuu poliittisen eliitin edustajana poliittiselle eliitille terrorismintorjunnan lisätoimien tarpeesta. Täten käsitän Guterresin puheet institutionalisoituneen turvallistamisen kontekstissa. Seuraavaksi suoritan tutkielmani analyysin.

6. ANALYYSI: PELON EMOOTIO GUTERRESIN TURVALLISUUSPUHEESSA

Työni analyysi koostuu kahdesta osasta: retorisesta analyysistä sekä pelon emotion roolia yksityiskohtaisemmin tarkastelevasta osiosta. Perelmanin uuden retoriikan viitekehyksen avulla tarkastelen ensiksi laajemmin Guterresin retorisia vakuuttamispyrkimyksiä ja strategioita, minkä pohjalta tarkennan huomioni juuri pelon emotion ja argumentaation väliseen suhteeseen analyysin jälkimmäisessä osiossa. Yhdistän tässä analyysiluvussa turvallistamistutkimusta, emotiotutkimusta sekä retoriikan menetelmäkirjallisuutta. Näitä kolmea yhdessä soveltamalla pyrin analysoimaan, *millainen rooli pelon emotionilla on globaalin terrorismintorjunnan turvallistamisen prosessissa*.

6.1. RETORINEN ANALYYSI GUTERRESIN PUHEISTA KORKEAN TASON KONFERENSSISSA

Suuritan analyysini ensimmäisessä osiossa retorisen analyysin Guterresin puheista tutkimassani terrorismintorjuntavirastojen korkean tason konferenssissa (Guterres 2018a; 2018b; 2018c). Analyysiluvun ensimmäisessä osiossa kysyn, *millaisia yleisöjä, argumentaation lähtökohtia ja argumentaatiotekniikoita Guterresin puheista on havaittavissa*. Retorinen analyysi rakentuu kolmesta osasta, jotka vastaavat työni menetelmäosion perelmanilaisen uuden retoriikan kolmijakoa. Näin ollen tarkastelen ensin Guterresin puheiden yleisöjä. Toiseksi analysoin, millaisia lähtökohtia argumentaatiolle esitetään tutkimissani puheissa. Retorisen analyysin viimeisessä osiossa tarkastelen puolestaan erilaisia argumentaatiotekniikoita, joilla Guterres pyrkii turvallistamaan globaalia terrorismia ja terrorismintorjuntaa edelleen. Pyrin Perelmanin retoriikkaa hyödyntämällä muodostamaan yleisen kuvan puheiden retorisista valinnoista ja strategioista ennen kuin pohdin analyysin toisessa osiossa tarkemmin pelon emotion toimintaa Guterresin turvallisuuspuheessa ja turvallistamisessa yleisemmin.

6.1.1. Guterresin puheiden yleisöt

Guterres puhuu ensimmäisessä persoonassa kertoessaan kutsuneensa korkean tason konferenssin koolle ensimmäistä kertaa YK:n historiassa. Hänen mukaansa syynä kutsuun on terrorismin hellittämätön uhka sekä tarve yhtä ketterälle (*agile*) ja monitahoiselle (*multifaceted*) vastaukselle kuin mitä terrorismin monimutkainen uhka vaati vastaukseen. (Guterres 2018a, 1.) Täten Guterres painottaa omaa toimijuuttaan uhkan vastausten

määrittelyssä ja konferenssin koordinoinnissa. Puhuja saa aikaan läheisyyden tunteen puhumalla ensimmäisessä persoonassa ja vetoaa näin yleisön tunteisiin (de Graaf et al. 2012). Painottaessa itseään konferenssin koolle kutsujana Guterres siis alleviivaa omaa institutionaalista asemaansa YK:ssa ja tarkemmin terrorismiin vastaamisessa. Näin ollen Guterresin voidaan tulkita antavan konkreettiset kasvot ja toimijakuva terrorismiin vastaamiselle YK:n tasolla.

Korkean tason konferenssin mielipidekirjoituksesta ilmenee kaksi olennaisinta toimijaa: YK sekä terroristit. Näille toimijoille annetaan vaihtoehtoisia ilmaisuja, mutta erottelu kahden leirin välillä pysyy läpi kirjoituksen. YK:n leiriin viitataan maailmana (*the world*), meinä (*we, us*), valtioina (*countries*) sekä kansainvälisenä yhteisönä (*international community*). Sen sijaan terroristeja kutsutaan myös terroristiryhmiksi ja -verkostoiksi (*terrorist groups, terrorist networks*), vierastaistelijoiksi (*foreign terrorist fighters*), väkivaltaisiksi ekstremisteiksi (*violent extremists*), palkkasotilaiksi (*mercenaries*) sekä syyllisiksi (*perpetrators*). Lisäksi terroristeista puhuttaessa Guterres ilmaisee huolen terroristien uusista seuraajista ja radikalisoituneista uusista värvätyistä (*new followers, radicalized new recruits*). (Guterres 2018a.) Tulkitsen näiden kahden leirin muodostavan myös mielipidekirjoituksen olennaisimmat erityisyleisöt. Vaikka terroristeja ei puhutella suoraan, Guterres viestii selvästi terroristien toimivan väärin. Lisäksi perelmanilaisen retoriikan mukaan yleisön voi jättää tahallaan huomiotta (Perelman 1996, 20). Näin ollen terroristien suoranaisen puhuttelun välttäminen voi olla tapa kieltää heidän poliittinen toimijuutensa.

Avajaispuheessa kuva yhtenäisestä YK:sta vastavoimana terroristeille muuttuu monitahoisemmaksi, kun Guterres erottaa YK:n ja konferenssivieraiden toimijuudet toisistaan selkeämmin. Yhtenä konferenssin tavoitteena Guterres esittää toiveen YK:n avustavan roolin vahvistamisesta kansainvälisissä terrorismintorjuntapyrkimyksissä. Tässä yhteydessä Guterres puhuu YK:sta me-muodossa (*we*) ja avustettavista valtioista ja heidän edustajistaan kyseisessä konferenssissa te-muodossa (*you*). (Guterres 2018b.) Näin ollen mielipidekirjoitukseen verrattuna avajaispuheessa YK erotetaan selkeämmin valtioista toimijana ja valtiot edustajineen näyttäytyvät puheen olennaisimpana erityisyleisönä Guterresin edustaessa itse valtioista erotettua YK:n organisaatiota.

Täten Guterresin puheissa me-pronominia käytetään kahdessa eri merkityksessä. Yhtäältä sitä käytetään puhuteltaessa konferenssin osanottajien ja järjestäjien muodostamaa kokonaisuutta ja laajemmin koko kansainvälistä yhteisöä. Tämä ”me” pyrkii edustamaan toimijoita

universaalisti. Toinen tapa, jolla Guterres puhuu ”meistä” viittaa puolestaan kapeammin YK:hon toimijana erillään jäsenvaltioista, kansalaisjärjestöistä tai muista alueellisista organisaatioista. Tässä valtioita avustava YK ja valtiot omana ryhmänään erotetaan toisistaan. Jälkimmäisestä me-pronominin käytöstä huokuu myös tasapainottelu valtioiden intressien ja kansainvälisen yhteistyön edistämisen ja sen vaatimien mahdollisten kompromissien välillä.

Yleisöön Guterres vetoaa valtiollisen tason priorisoinnin ja valtiotoiminnan tuntemuksen osoittamisen kautta. Hänen sanoin ”[j]äsenvaltioilla on tietysti ensisijainen vastuu terrorismiin vastaamisesta”⁵⁶. Näin ollen samalla kun konferenssi ja Guterresin argumentit keskittyvät etenkin kahdessa ensimmäisessä puheessa kansainvälisen yhteistyön ja globaalin terrorismintorjunnan edistämiseen, painottuu konferenssin lopetuspuheessa jäsenvaltioiden ja valtiollisen tason ensisijaisuus. Lisäksi Guterres pyrkii vetoamaan olennaisimpaan yleisönsä – jäsenvaltioiden edustajiin – vakuuttamalla heidät henkilökohtaisesta kyvystään samaistua ja ymmärtää yleisönsä huolet. Guterres sanoo: ”[e]ntisenä pääministerinä ymmärrän haasteet koskien kansalaisten turvassa pitämistä. Olen sitoutunut auttamiseen”⁵⁷.

Lisäksi mielipidekirjoitukseen ja avajaispuheeseen verrattuna lopetuspuheessa Guterresin retoriikka on aiempaa varovaisempaa suhteessa yleisöön. Guterresin puhuessa tiedon jakamisesta eri toimijoiden välillä terrorismintorjunnan muotona hän toteaa:

Tietenkään kaikkea tietoa ei voi jakaa. Teidän [jäsenvaltioiden] on suojeltava arkaluonteisia lähteitä, ennaltaehkäistä kansalaisvapauksien eroosiota ja varmistettava syyttömyyden oletus.⁵⁸

Tästä tekstikatkelmasta käy ilmi, kuinka Guterres yrittää tasapainotella valtioiden omien intressien ja kansainvälisen yhteistyön syventämisen välillä. Käsittelen seuraavaksi Guterresin puheista havaittavia argumentaation lähtökohtia.

6.1.2. Guterresin argumentaation lähtökohdat

Mielipidekirjoituksessa terrorismista puhutaan uhkana, johon tulee vastata aiempaa syvällisemmin ja monitahoisemmin. Perelmanin retoriikkakäsityksiin pohjaten voitaisiin tulkita, että yleisölle esitettyä argumentaation lähtökohtana on terroristien ja terroristisen

⁵⁶ Member States have, of course, the primary responsibility for countering terrorism. (Guterres 2018c.)

⁵⁷ As a former Prime Minister, I understand the challenges of keeping your citizens safe. I am committed to helping. (Guterres 2018c.)

⁵⁸ Of course, not all information can be shared. You need to protect sensitive sources, prevent the erosion of civil liberties and ensure the presumption of innocence. (Guterres 2018c.)

toiminnan absoluuttinen hyväksymättömyys. Guterresin mukaan ”[m]ikään syy tai väärä ei voi oikeuttaa terrorismia”⁵⁹. Tämän lähtökohdan pohjalta Guterres argumentoi yhä laajempien terrorismintorjuntatoimien puolesta ja pyrkii näin ulottamaan argumentaation lähtökohtien hyväksynnän puheissa esitettyjen muiden väitteiden ja johtopäätösten hyväksyntään.

Toivottavaa asianlaitaa koskevana argumentaation lähtökohtana Guterres painottaa puheissaan YK:n ajamia perustavanlaatuisia arvoja, kuten rauhaa, turvallisuutta, ihmisoikeuksia ja oikeusvaltioperiaatetta.⁶⁰ Guterresin mukaan:

Meidän velvollisuutemme on lyöttäytyä yhteen rakentaaksemme rauhan ja turvallisuuden, sekä arvokkuuden ja mahdollisuuksien maailman kaikille ihmisille kaikkialla – –.⁶¹

Lisäksi Guterres määrittelee, millainen YK:n vastauksen terrorismin uhkaan tulisi olla argumentoidessaan:

– – [K]onfliktien ennaltaehkäisy ja ratkaiseminen sekä oikeusvaltioperiaatteen ja sosiaalisen ja taloudellisen kehityksen edistäminen ovat ensimmäisinä puolustuslinjoillamme.⁶²

Guterres myös toivoo “ – – tämän konferenssin alleviivaavan ihmisoikeuksien täyden kunnioituksen tärkeyttä samaan aikaan kun torjumme terrorismia”⁶³. Lopulta kertauksenomaisesti konferenssin lopetuspuheessa Guterres argumentoi: ”[m]eidän on taisteltava terrorismia vastaan yhdessä menetelmillä, jotka eivät vahingoita oikeusvaltioperiaatetta ja ihmisoikeuksia”⁶⁴. Täten YK:n toimintaa ohjaavat arvot ovat läsnä argumentaation lähtökohtina kaikissa kolmessa tutkimassani puheessa.

Riikka Kuusisto tutkii sodan oikeuttamisen retoriikkaa Bosnian ja Persianlahden konflikteissa perelmanilaisen uuden retoriikan avulla. Hänen mukaansa yleisön ollessa laaja (kuten YK:ssa) voi yhteisymmärryksen luominen argumentaatiolla olla hankalaa. (Kuusisto 1996, 267, 276.) Tällöin pelkästään argumentaation lähtökohdat voivat etäännyttää ”– – niihin kriittisesti

⁵⁹ No cause or grievance can justify terrorism. (Guterres 2018a, 2.)

⁶⁰ Crelinstenin mukaan avarakatseisuuden ja kulttuurien välisen ymmärryksen rakentaminen voi toimia vastanarratiivina (*counter-narrative*) terrorismin erottelevälle ja demonisoivalle retoriikalle (Crelinsten 2014, 6). Guterresin yleismaailmallisia arvoja painottavat argumentaation lähtökohdat voitaisiin tässä valossa nähdä vastanarratiiveina terrorismin ”myrkyllisille ideologioille” (*toxic ideologies*) (Guterres 2018a, 1).

⁶¹ Our responsibility is to unite to build a world of peace and security, dignity and opportunity for all people, everywhere, – –. (Guterres 2018a, 2.)

⁶² – – preventing and resolving conflicts and promoting the rule of law and social and economic progress are our first lines of defence. (Guterres 2018b.)

⁶³ – – this conference underlines the fundamental importance of fully respecting human rights while tackling terrorism. (Guterres 2018b.)

⁶⁴ We must fight terrorism together, with methods that do not compromise the rule of law and human rights. (Guterres 2018c.)

suhtautuvaa yleisöä jo ennen varsinaisen argumentoinnin alkamista” (Kuusisto 1996, 276). Oman tutkielmani kontekstissa täytyykin kyseenalaistaa, ovatko ihmisoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittaminen kaikkien konferenssiosallistujien ja YK:n jäsenvaltioiden jakamia arvoja. Puheista on hankalaa tulkita, mikä on tarkoitettu itsestäänselväksi argumentaation lähtökodaksi ja mikä hyväksyntää tavoittelevaksi argumentaatioksi. Toki nämä kaksi – lähtökohdat ja niistä johdettu argumentaatio – toimivat myös toisiinsa limittyen. Guterres alleviivaa läpi puheiden kyseisten arvojen kunnioittamisen tärkeyttä, mikä puhuu osaltaan niiden toteutumisen epävarmuuden puolesta. Jos ihmisoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittaminen olisivat kiistattomia ja toimivia käytäntöjä kansainvälisessä yhteisössä niistä tuskin tarvitsisi muistuttaa joka käänneessä.

Rauha ja turvallisuus voidaan tulkita myös Guterresin argumentaatiosta esiin nouseviksi toivottavaa asianlaitaa koskeviksi argumentaation lähtökohdiksi. Nämä kaksi eivät toistu puheissa yhtä paljon kuin ihmisoikeuksien kunnioittamisen puolesta argumentointi. Kuitenkin rauhan ja turvallisuuden tavoittelu esitetään kaikkien konferenssivieraiden yhteisenä kyseenalaistamattomana tavoitteena. Mieliopidekirjoituksessa Guterres näkee rauhan ja turvallisuuden maailman rakentamisen ”meidän” velvollisuutenamme (Guterres 2018a, 2). Lisäksi avajaispuheessa Guterres toteaa: ”[t]errorismi ja väkivaltainen ekstremismi jäytävät pohjaa kansainväliseltä rauhalta ja turvallisuudelta”⁶⁵. Tämän lähtökohdan pohjalta puheissa pyritään perustelemaan ja luomaan edellytyksiä terrorismin torjumiseen vaadittaville toimille, sillä terrorismi esitetään uhkana rauhan ja turvallisuuden toteutumiselle.

Toinen puheesta havaittava argumentaation lähtökohta on yhteistyö. Tämä voidaan mielestäni luokitella sekä todellisuutta että toivottavaa tilaa koskeviksi argumentaation lähtökohdaksi. Yhtäältä yhdessä toimiminen voi YK:n kontekstissa olla itsestään tärkeä arvo ja toisaalta tutkimani konferenssi on käytännön esimerkki YK:n käytännöistä, joka perustuu monien eri toimijoiden ja YK:n yksiköiden yhteistyölle.⁶⁶ Mieliopidekirjoituksessa Guterres argumentoi konferenssin tavoitteen olevan ” – keskustella, miten parantaa kansainvälistä yhteistyötä ja rakentaa kumppanuuksia”⁶⁷ terrorismintorjunnan yhteydessä. Avajaispuheessa tavoite

⁶⁵ Terrorism and violent extremism undermine international peace and security. (Guterres 2018b.)

⁶⁶ Konferenssin lopetuspuheessa Guterres listaa konkreettisia yhteistyön vahvistamisen muotoja, kuten terrorismintorjunnan koordinoijien globaalin verkoston (Global Network of Counter-Terrorism Coordinators) luomisen. Tämän verkoston olisi määrä jakaa asiantuntijuutta ja parhaaksi todettuja käytäntöjä terrorismintorjunnassa. (Guterres 2018c.) Näin ollen etenkin lopetuspuheessa yhteistyön lähtökohtaa alleviivataan arvon sijaan konkreettisenä käytännön toimintana.

⁶⁷ – – discuss how to improve international cooperation and build new partnerships. (Guterres 2018a, 1.)

toistettiin ja sitä tarkennettiin Guterresin määritellesä konferenssin koolle kutsumisen tavoitteeksi ” – – parantaa kansainvälistä yhteistyötä ja tiedon jakamista ja rakentaa uusia kumppanuuksia, jotka voivat löytää käytännöllisiä ratkaisuja”⁶⁸. Guterresin mukaan ”[y]llin prioriteetti on, että meidän täytyy työskennellä yhdessä. Terrorismin kansojen rajat ylittävä luonne tarkoittaa, että me tarvitsemme multilateraalista yhteistyötä”⁶⁹. Seuraavaksi käsittelen erilaisia argumentaatiotekniikoita, joita Guterres hyödyntää puheissaan argumentaation hyväksymisen saavuttamiseksi.

6.1.3. Guterresin hyödyntämät argumentaatiotekniikat

Mielipidekirjoituksessa Guterres esittää neljä olennaisinta teemaa korkean tason konferenssille. Ensimmäinen teema koskee terrorismintorjunnan yhteistyön tapoja, kuten kriittisen tiedon jakamista ja terrorististen verkostojen toiminnan häiritsemistä, syytteen asettamista ja havaitsemista. Toinen konferenssin teema on selvittää, miten YK voi avustaa jäsenvaltioiden terrorisminvastaisia toimia. Kolmanneksi konferenssi tulee Guterresin mukaan käsittelemään vierastaistelijoiden aiheuttamaa uhkaa heidän palatessaan lähtömaihinsa tai uusille konfliktialueille. (Guterres 2018a, 1.) Viimeisenä teemana puolestaan mainitaan laajempi teema: ”– – kuinka voimme ennaltaehkäistä terrorismia ja väkivaltaista ekstremismia”⁷⁰.

Mielipidekirjoituksen neljän teeman lisäksi avajaispuheessa Guterres kertoo näkevänsä kuusi tavoitetta koolle kutsumalleen konferenssille. Ensimmäiseksi tavoitteeksi Guterres listaa kansainvälisen terrorismintorjuntayhteistyön vahvistamisen. Toisena tavoitteena on luoda päivitetty ja pitkäkestoinen keskittyminen terrorismin ennaltaehkäisyyn. Kolmanneksi Guterres toivoo, että terrorismintorjuntatoimissa ihmisoikeuksia muistetaan kunnioittaa aina. Neljäntenä tavoitteena on puolestaan huomata, että nuoriin tulee investoida strategisesti terrorismin torjumiseksi ja väkivaltaisen ekstremismin ehkäisemiseksi. Viidentenä konferenssin tavoitteena Guterres nostaa esiin terrorismin inhimillisestä hinnasta muistuttamisen. Lopulta viimeiseksi tavoitteeksi listataan YK:n roolin vahvistaminen sen avustaessa jäsenvaltioita torjumaan terrorismia. (Guterres 2018b.)

⁶⁸ – – to improve international cooperation and information sharing, and to build new partnerships that can find practical solutions. (Guterres 2018b.)

⁶⁹ The top priority is that we must work together. The transnational nature of terrorism means we need multilateral cooperation. (Guterres 2018b.)

⁷⁰ – – how we can prevent terrorism and violent extremism. (Guterres 2018a, 1.)

Lopetuspuheessa Guterres edellisistä puheista tuttuun tapaan luokittelee yhteenvedon konferenssista neljään osaan. Ensinnäkin konferenssi on vahvistanut multilateraalista yhteistyötä, rakentanut uusia kumppanuuksia ja murtanut siiloja (*break down silos*). Toiseksi konferenssi on osoittanut, että on jo olemassa tapoja jakaa kriittistä informaatiota eri toimijoiden kesken terrorismin torjumiseksi, ja että lisää on tehtävä. Kolmanneksi ”meidän” eli konferenssin osanottajien on tehtävä Guterresin mukaan enemmän terrorismin juurisyihin ja taustalla vaikuttaviin olosuhteisiin puuttumiseksi. Neljäntenä johtopäätöksenä painotetaan puolestaan tarvetta tiiviimmälle yhteistyölle tulevaisuuden terroriuhkiin vastaamiseksi. (Guterres 2018c)

Kussakin kolmessa puheessa Guterres siis hyödyntää luokittelua ja asian osiin jakamista eli kvasiiloogista argumentaatiota, jossa monimutkaiset asiakokonaisuudet pelkistetään loogiselta ja matemaattiselta vaikuttavaan muotoon (ks. Perelman 1996, 59–60). Teemojen, tavoitteiden ja yhteenvedojen välillä on päällekkäisyyttä ja toisaalta ne voivat toimia itsenäisesti oman puheensa kontekstissa. Luokitteluja yhdistävinä tekijöinä korostuvat etenkin tarve yhteistyön vahvistamiselle, YK:n avustavan roolin vahvistamiselle sekä terrorismin juurisyiden huomioimiselle sen ennaltaehkäisyyn ja torjumisen onnistumiseksi.

Korkean tason konferenssin mielipidekirjoituksessa Guterresin argumentaation olennainen sanoma tiivistyy tekstin otsikkoon ”Maailman yhdistäminen terrorismia vastaan”⁷¹. Mielipidekirjoituksessa luodaan selkeä vastakkainasettelu oikein toimivan YK:n ja väärin toimivien terroristien välille. Tämä sanoma toistuu myös mielipidekirjoituksen viimeisessä kappaleessa:

Terroristiryhmät jakavat autoritarismin, naisvihan ja suvaitsemattomuuden agendan. He ovat loukkaus YK:n peruskirjassa ja yleismaailmallisessa ihmisoikeuksien julistuksessa kiteytyville yhteisille arvoille. Meidän velvollisuutemme on lyöttäytyä yhteen rakentaaksemme rauhan ja turvallisuuden, sekä arvokkuuden ja mahdollisuuksien maailman kaikille ihmisille kaikkialla, jotta voimme riistää polttoaineen, jota väkivaltaiset ekstremistit tarvitsevat levittääkseen vihamielisiä ideologioitaan.⁷²

YK:n ja terroristien välisen vuorovaikutussuhteen rakentaminen vastakkaisuuden sekä hyvä/paha tai oikea/väärä vastinparien kautta on erottelevaa argumentaatiota (ks. Perelman

⁷¹ UNITING THE WORLD AGAINST TERRORISM. (Guterres 2018a, 1.)

⁷² Terrorist groups share an agenda of authoritarianism, misogyny and intolerance. They are an affront to the common values encapsulated in the United Nations Charter and the Universal Declaration of Human Rights. Our responsibility is to unite to build a world of peace and security, dignity and opportunity for all people, everywhere, so we can deprive the violent extremists of the fuel they need to spread their hateful ideologies. (Guterres 2018a, 2.)

1996, 143). Tämän erottelevan argumentaatiotekniikan rinnalla tähän vastakkainasetteluun sisältyy todellisuuden rakenteeseen perustuva argumentaatiotekniikka (ks. emt, 114–115), jossa YK:n ja sen edustamien arvojen välille rakennetaan symbolinen side. Näin ollen terroristien uhatessa ja loukatessa YK:n abstrakteja arvoja nähdään tämä loukkauksena YK:ta itseään kohtaan. Mielipidekirjoituksessa Guterres esittää terrorismin uhkan ennen kaikkea ideologisen kamppailun viitekehyksessä. Näin ollen terroristien ja kansainvälisen yhteisön välinen kamppailu esitetään abstraktien arvojen kamppailuna.

YK:n ja terroristien asettaminen toistensa vastakohtiksi jatkuu konferenssin avajaispuheessa (Guterres 2018b). Erottelun ja symbolisten siteiden tekniikoiden lisäksi Guterres hyödyntää todellisuutta luovaa argumentaatiota luodessaan mallin ja vastamallin YK:n ja terrorismin välisestä suhteesta. Samoin tämä voitaisiin tulkita auktoriteettiin pohjaavana argumentaationa, jossa YK:sta rakennetaan oikeamielinen ja -oppinen toimija. Kaiken kaikkiaan tämä osoittaa Perelmanin itsensäkin huomioiman argumenttien päällekkäisyyden (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 192). Tämän analyysin puitteissa luokittelen ja erotan toisistaan Guterresin hyödyntämiä erilaisia argumentaatiotekniikoita mutta todellisuudessa ne toimivat yhdessä ja toisiinsa limittyen.

Kuten Guterresin puheiden yleisöjä käsittelevässä alaluvussa todettiin, terroristeista puhutaan myös vierastaistelijoina. Konferenssin avajaispuheessa vierastaistelijoiden muodostama uhka esitetäänkin yhtenä konferenssin olennaisena osa-alueena. Tähän vierastaistelijatematiikkaan liittyy Guterresin puheessa todellisuutta luovaa argumentaatiota, jossa esimerkin avulla konkretisoidaan vierastaistelijoiden kuvaa.

ISIS:n sotilaallisen tappion myötä Syyriassa ja Irakissa suuri joukko näitä ideologisesti motivoituneita palkkasotureita siirtyy muille konfliktin näyttämöille tai palaa kotiin välittäen taistelukenttäasiantuntijuuttaan, värväten uusia seuraajia ja suunnitellen uusia iskuja.⁷³

Näin ennestään tunnetun terroristijärjestö ISIS:n vierastaistelijoiden esimerkkiä käytetään konkretisoimaan laajempaa terroristien synnyttämää uhkaa. Perelmanin mukaan esimerkkejä käytetäänkin argumentaatioissa laajemman säännön konkretisoimiseen (Perelman 1996, 120). Lisäksi konkretian tarjoamisella on retoriikassa nähty vahva yhteys tunteisiin vetoamiseen

⁷³ With the military defeat of ISIL in Syria and Iraq, large numbers of these ideologically-driven mercenaries are relocating to other theatres of conflict or returning home, passing on their battlefield expertise, recruiting new followers and planning further attacks. (Guterres 2018a, 1.)

(Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 145). Käsittelen tätä havaintoa tarkemmin analyysini toisessa osassa, jossa pohdin pelon emotion toimintaa epämääräisyyden ja konkretian välillä.

Guterres nostaa konferenssin avajaispuheessa esiin terrorismintorjunnan ongelmallisuuden, kun se on vastakkain ihmisoikeuksien toteutumisen ja kansainvälisen lain kanssa:

Selvästikin vastauksien terrorismiin ja väkivaltaiseen ekstremismiin on kunnioitettava ihmisoikeuksia ja noudatettava kansainvälistä lakia. Se ei ole ainoastaan oikeudenmukaisuuden kysymys, vaan myös tehokkuuden kysymys. Kun terroristien vastaisia toimenpiteitä käytetään rauhanomaisten mielenosoitusten ja legitiimien oppositioliikkeiden tukahduttamiseen, keskustelun vaientamiseen, ihmisoikeuksien puolustajien tähtäimeen ottamiseen tai vähemmistöjen stigmatisointiin, ne epäonnistuvat ja me häviämme. Todella, sellaiset vastaukset voivat aiheuttaa lisää katkeruutta ja epävakautta ja myötävaikuttaa radikalisaatioon.⁷⁴

Täten Guterres hyödyntää todellisuuden rakenteeseen perustuvaa argumentaatiota ja tarkemmin peräkkäisyysidettä (ks. Perelman 1996, 93), kun mielipidekirjoituksessa esitetään syy-seuraussuhde ihmisoikeuksia ja kansainvälistä lakia loukkaavien terrorismintorjuntatoimien sekä epäonnistuneen ja tilannetta pahentavien tulosten välillä. Guterres siis tunnistaa tutkielmassani aiemmin käsittelemiäni terrorismintorjunnan ongelmia ja haasteita. Samalla hän kuitenkin argumentoi yhä laajemman terrorismintorjunnan puolesta. Paradoksaalisesti vastauksena terrorismintorjunnan riittämättömyyteen ja ongelmiin Guterres siis argumentoi yhä syvällisempien ja laajempien terrorismintorjuntatoimien puolesta.

Norman näkee yhteyden poikkeuksellisten turvallisuustoimien sekä perustavanlaatuisien oikeuksien rajoittamisen välillä. Hänen mukaansa oikeudet yhtäältä yhdistyvät liberaalien demokratioiden toimintalogiikkaan ja toisaalta oikeudet liittyvät yhteisön kollektiivisiin tunteisiin statuksesta, tunnustuksesta (*recognition*) ja yhteenkuuluvuudesta. Oikeuksilla on siis symbolinen ulottuvuus, joka osoittaa kuka kuuluu tai ei kuulu poliittiseen yhteisöön. (Norman 2018, 89.) Poikkeuksellisen turvallisuuspolitiikan kontekstissa perustavanlaatuisia oikeuksia rikotaan kahdella tavalla: yhtäältä hätätilat, kriisit ja iskut – kuten terrorismi – nähdään loukkauksina yhteisön oikeuksille ja toisaalta samoja oikeuksia rajoitetaan vastauksena uhkiin (emt, 91).

⁷⁴ Clearly, the response to terrorism and violent extremism must respect human rights and comply with international law. That is not just a question of justice, but of effectiveness. When counter-terrorist policies are used to suppress peaceful protests and legitimate opposition movements, shut down debate, target human rights defenders or stigmatize minorities, they fail and we all lose. Indeed, such responses may cause further resentment and instability, and contribute to radicalization. (Guterres 2018a, 2.)

Kuten puheiden kvasiloogista argumentaatiota käsiteltäessä mainittiin, avajaispuheessa Guterres määrittelee konferenssin kolmanneksi tavoitteeksi ihmisoikeuksien kunnioituksen tärkeyden alleviivaamisen terrorismintorjunnassa (Guterres 2018b). Samalla terrorismi ja terroristit esitetään uhkana ihmisoikeuksien toteutumiselle. Guterresin mukaan ”[t]errorismi on pohjimmiltaan ihmisoikeuksien kieltämistä ja tuhoamista”⁷⁵ ja ”[h]e [terroristit] vaikeuttavat pyrkimyksiämme edistää ja suojella ihmisoikeuksia, ja ovat este kestäväälle kehitykselle”⁷⁶. Guterresin mukaan terrorismi itsessään uhkaa ihmisoikeuksia, kun taas terrorismintorjunta on pahimmassa tapauksessa ihmisoikeuksia loukkaavaa ja täten myös epäonnistunutta. Näin ollen sekä terrorismi että terrorismintorjunta esitetään mahdollisina uhkina ihmisoikeuksien toteutumiselle.

Guterres esittää terrorismin uhkan niin kaikenkattavana, että siihen vastaaminen pelkässä turvallisuuden kehikossa ei riitä. Sen sijaan terrorismintorjunta on hänen mukaansa ulotettava koskemaan turvallisuuspolitiikan ulkopuolisia politiikkasektoreita, kuten koulutusta. Mielipidekirjoituksessa Guterres esittää:

Parantunut turvallisuus ei tule koskaan riittämään. Meidän täytyy käsitellä perimmäisiä olosuhteita, jotka altistavat ihmisiä myrkyllisille ideologioille. – – Se [terrorismi] tarvitsee keskitetyn multilateraalisen vastauksen globaalilla, alueellisella ja kansallisella tasolla. Terrorismintorjuntarakenteiden ja -instituutioiden vahvistaminen on oleellista, mutta meidän on myös huomioitava juurisyyt edistämällä koulutusta, torjumalla nuorisotyöttömyyttä ja käsittelemällä marginalisaatiota.⁷⁷

Tämä tekstikatkelma näyttäytyy erityisen mielenkiintoisena turvallistamisteorian kannalta. Turvallistamisteorian näkemyksen mukaan turvallistamisessa asia nostetaan normaalin politiikan yläpuolelle erikoistoimia vaativaksi turvallisuusongelmaksi. Turvallistaminen on täten sekä politisoitumisen vastakohta että äärimmäinen politisoitumisen muoto (Buzan et al. 1998, 21, 23, 29). Guterresin omien sanojen mukaan parantunut turvallisuus ei riitä. Näin ollen terrorismintorjuntaa ei ainoastaan pyritä pitämään ja vahvistamaan turvallisuuden kehityksessä vaan myös sitä syvemmissä ja laajemmassa mittakaavassa. Näin ollen Guterresin esittämä terrorismia turvallistava retoriikka politisoi myös koulutuksen, nuorisotyöttömyyden ja marginalisaation terrorismintorjunnan alaisiksi politiikka-alueiksi. Samalla turvallisuuden

⁷⁵ Terrorism is fundamentally the denial and destruction of human rights. (Guterres 2018b.)

⁷⁶ They hamper our efforts to promote and protect human rights and are an obstacle to sustainable development. (Guterres 2018b.)

⁷⁷ Improved security will never be enough. We need to address the underlying conditions that make people susceptible to toxic ideologies. – – It needs a concerted multilateral response at global, regional and national levels. It is essential to strengthen counter-terrorism structures and institutions. But we must also address root causes by promoting education, tackling youth unemployment and addressing marginalization. (Guterres 2018a.)

logiikka ulotetaan yhä laajemmalle, vaikka retorisesti puhutaan turvallisuuden kehityksen riittämättömyydestä.

Kuten jo edellä analysoin, Guterres argumentoi puheissaan terrorismintorjunnan syventämistä nykyistä laajempia asiakokonaisuuksia koskeväksi toiminnaksi. Tätä johtopäätöstä kohti argumentoidaan monesta eri näkökulmasta. Ensinnäkin Guterres hyödyntää erottelumuoitoista argumentaatiota artikuloidessaan, mikä ei toimi tai ole riittävää. Näin hän kertoo mistä ei ole kyse: ” – – terrorismia ei tulla kukistamaan ainoastaan sotilaallisilla keinoilla”⁷⁸. Sotilastoimien rinnalle Guterres vaatii kattavampaa lähestymistapaa:

Meidän on täydennettävä terrorismintorjuntapyrkimyksiämme turvallisuuden piirissä keskitetyillä pyrkimyksillä tunnistaa ja käsitellä juurisyitä. Meidän on rakennettava yhteiskuntiemme resilienssiä ja yhtenäisyyttä. – –. Tämä tarkoittaa, että hallitusten on omaksuttava kokonaisvaltainen ja inklusiivinen lähestymistapa, johon liittyvät kaikki yhteiskunnan osat.⁷⁹

Yhteiskunnan eri osiksi Guterres luettelee perheet, paikalliset yhteisöt, kansalaisjärjestöt sekä ylempillä tasoilla hallituksen ja valtiot. Lisäksi Guterres painottaa naisten ja nuorten mukaan lukemista terrorismintorjunnan kokonaisvaltaisiin prosesseihin. (Guterres 2018b.) Tämä eri tasojen asioiden liittämisyrittäminen yhdessä toimivaksi kokonaisuudeksi voidaan perelmanilaisittain nähdä todellisuuden rakenteeseen perustuvana rinnakkaisuussiteiden luomisen tekniikkana, jossa pyritään rinnastamaan eri tason asiat samantasoisiksi (Perelman 1996, 102). Lisäksi eri tasojen luokittelu voidaan nähdä kvasiloogisen argumentaation muotona, jossa todellisuus jaetaan eri tasoihin ja luokkiin ongelmitta (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 210).

Korkean tason konferenssin lopetuspuheessa korostuvat mielipidekirjoitusta ja avajaispuhetta enemmän konferenssin saavutuksista puhuminen ja tulevaisuuteen katsominen. Vaikka konferenssista itsestään ei muodostettu neuvoteltua lopputulemaa, esittää Guterres omia johtopäätöksiään konferenssille ja tulevalle toiminnalle. (Guterres 2018c.) Hän kiteyttää jo aiemmin mainitun terrorismintorjuntatoimien laajentamisen ja syventämisen seuraavassa katkelmassa:

Meidän on edistettävä koko hallinnon, koko yhteiskunnan ja koko YK:n lähestymistapaa terrorismin ennaltaehkäisemiseen ja vastaamiseen, joka pitää

⁷⁸ – – terrorism will not be defeated by military means alone. (Guterres 2018b.)

⁷⁹ – – we must complement our counter-terrorism efforts in the security realm with concerted efforts to identify and address the root causes. We must build the resilience and cohesion of our societies. – –. This means governments adopting a comprehensive and inclusive approach, involving all parts of society. (Guterres 2018b.)

sisällään laajan joukon kumppaneita kansallisella, alueellisella ja globaalilla tasolla.⁸⁰

Jälleen Guterres siis hyödyntää rinnakkaisuusiteitä luovaa todellisuuden rakenteeseen perustuvaa argumentaatiotekniikkaa, jossa eri tason asiat pyritään rinnastamaan samanarvoisiksi. Näin ollen kansallisen, alueellisen ja globaalien tason vaaditaan tulevan yhteen terrorismintorjunnan toimivuuden varmistamiseksi. Seuraavassa alaluvussa käsittelemme tarkemmin pelon emootiota tutkimassani Guterresin turvallisuuspuheissa. Tämän lisäksi pyrin pohtimaan, *millaisia pelon toiminnan ideaalimalleja Guterresin puheiden analyysistä olisi johdettavissa ja mitä ne kertovat pelon toiminnasta yleisemmin turvallistamisen prosesseissa.*

6.2. PELON EMOOTIO GUTERRESIN ARGUMENTAATIOSSA

Syvennyn tässä analyysiluvun toisessa osassa tarkastelemaan pelon emootion toimintaa Guterresin terrorismintorjuntavirastojen korkean tason konferenssin puheissa. Hahmotan tutkimani konferenssin osana laajempaa kansainvälisen terrorismintorjunnan turvallistamisen prosessia. Tarkastelen pelon toimintaa konkreettisesti Guterresin puheissa ja muodostan samalla viisi ideaalimallia pelon emootion toiminnalle turvallistamista helpottavana tai vaikeuttavana tekijänä. Toisin sanoen abstrahoin Guterresin puheista havaittavat viisi pelon toiminnan piirrettä mahdollisiksi yleisemmiksi pelon emootion toimintalogiikoiksi. Kysyn tässä analyysin jälkimmäisessä osiossa, *millainen rooli pelon emootiolla on globaalien terrorismintorjunnan turvallistamisen prosessissa.* Havaitsen Guterresin puheista viisi tapaa, jolla pelon emootiota hyödynnetään globaalien terrorismintorjunnan turvallistamisen argumentaatioissa. Ensiksi, pelko toimii kuvana uhkaavasta tuhosta. Toiseksi, pelko toimii konkreettisen ja epämääräisen jännitteen välillä. Kolmanneksi, pelko osoittaa ja rakentaa minuuden ja toiseuden välistä suhdetta. Neljänneksi, pelko vaatii todellisia tai potentiaalisia uhreja toimiakseen ja viidenneksi pelkoa hallitaan sen vastinparien, kuten toivon, itsevarmuuden ja rohkeuden avulla.

Analysoin siis tapoja, joilla pelko toimii Guterresin terrorismintorjuntayhteistyön lisätarpeen argumentaatioissa. Guterres on tutkimani turvallistava toimija, jonka tavoitteena on turvallistaa globaalia terrorismintorjuntaa edelleen. Täten voidaan olettaa, että hän pyrkii valjastamaan pelon emootion turvallistamista helpottavaksi tekijäksi. Kuitenkin työni teoriaosiossa kävi ilmi, että pelkoa ei tulisi käsittää ainoastaan turvallistamista helpottavana tai ongelmattomasti

⁸⁰ We must promote an all-of-government, all-of-society and all-of-UN approach to preventing and countering terrorism, involving a broad range of partners at national, regional and global levels. (Guterres 2018c.)

hyödynnettävänä poliittisena resurssina (Van Rythoven 2016, 502). Tutkin tässä tutkielmassa tapoja, joilla turvallistava toimija pyrkii hyödyntämään pelkoa turvallisuuspuheensa hyväksynnässä. Täten en tutki, miten pelon käyttöön vastataan tai miten sitä mahdollisesti vastustetaan. Näin ollen pohdin ja havainnoin, miten pelko toimii argumentaatiossa sen sijaan, että tutkisin turvallistavien puheaktien perlokutiivisia vaikutuksia (ks. Austin 2016, 95). Toisin sanoen tutkin käytännössä Guterresin puheita, niiden retorisia rakenteita ja keinoja helpottaa puhetekojen onnistunutta turvallistamista. Seuraavaksi käsittelem edellä mainittuja viittä tapaa, joilla Guterres hyödyntää pelon emootiota globaalien terrorismintorjunnan turvallistamisen argumentaatiossa.

6.2.1. Kuva uhkaavasta tuhosta

Heti mielipidekirjoituksen alussa Guterres käyttää pelkoa luomalla kuvan terroristisen toiminnan aikaansaamasta uhkaavasta tuhosta. Aristoteleen retoriikan pelkokäsityksen mukaisesti pelko ”– – johtuu uhkaavan tuhoa tai tuskaa tuottavan pahan mielikuvasta” (Aristoteles 1997, 1382a20). Guterres aloittaa mielipidekirjoituksensa seuraavasti:

Terrorismi on hellittämätön ja kehittyvä globaali uhka. Yksikään valtio ei voi olla välttämättä siltä. Sosiaalista mediaa, salattua viestintää ja pimeää verkkoa käytetään propagandan levittämiseen, uusien värvättyjen radikalisointiin sekä hirmutekujen suunnitteluun. Uhka ulottuu yksinäisten toimijoiden raaoista taktiikoista hienostuneisiin ja koordinoituihin iskuihin sekä kauhistuttavaan tulevaisuudennäkymään, jossa terroristit käyttävät kemiallisia, biologisia tai radioaktiivisia aseita.⁸¹

Täten terrorismin uhka esitetään laajana sekä kattavuudessaan (koskee kaikkia valtioita) että taktiikoissaan (sisältää monia eri tekniikoita). Kuva tulevasta uhkasta painottuu etenkin yllä olevan tekstikatkelman lopussa, jossa rakennetaan uhkakuva terroristeista joukkotuhoaseiden käyttäjinä. Akuutin uhkan rakentamisen myötä Guterres pyrkii puheessaan mobilisoimaan poliittista toimintaa tai sen edellytyksiä terrorismintorjunnan toimien toteutumiseksi. Hän antaa yhtäältä tunnustusta kansainväliselle yhteisölle jo tehdyistä ponnisteluista ja toisaalta argumentoi lisätoimien tarpeen puolesta (Guterres 2018a, 2).

Mielipidekirjoituksen tapaan Guterresin pyrkii synnyttämään pelkoa tulevia terrori-iskuja kohtaan myös korkean tason konferenssin lopetuspuheessa. Tähän nojaten hän argumentoi

⁸¹ Terrorism is a persistent and evolving global menace. No country is immune. Social media, encrypted communications and the dark web are being used to spread propaganda, radicalize new recruits and plan atrocities. The threat ranges from the crude tactics of lone actors to sophisticated coordinated attacks and the horrific prospect of terrorists using chemical, biological or radioactive weapons. (Guterres 2018a, 1.)

lopetuspuheen neljäntenä yhteenvetävänä kohtana tiivistyneen yhteistyön tarpeen puolesta, sillä terrorismin uhka säilyy tulevaisuudessakin:

Neljänneksi meidän on työskenneltävä tiiviimmin yhdessä ennakoidaksemme ja ennaltaehkäistäksemme huomisen terroristiuhkia. Terroristit pysyvät päättäväisinä löytämään heikkouden puolustuksistamme. Me tiedämme heidän tavoittelevan kyberiskuja ja miehittämättömien tiedustelulennokkien käyttämistä kemiallisiin, biologisiin tai radiologisiin iskuihin. Terroristien edellä pysymiseksi, kutsun kansainvälisen yhteisön, yksityisen sektorin ja akateemisen maailman jakamaan tietoa, asiantuntemusta ja resursseja estääksemme uusien teknologioiden muuttumisen tappaviksi terroristisiksi aseiksi.⁸²

Näin ollen Guterresin tuottama pelko uhkaavasta tulevaisuudesta ja tuntemattomista mutta tuhoavista terrori-iskuista toimii poliittisen toiminnan mobilisaatiossa ja näin mahdollisesti uusien turvallisuustoimien hyväksynnän helpottajana.

WTC-iskujen jälkeisessä uutisoinnissa terrorismin narratiivi liitettiin osaksi historiallisesti resonoivia rikollisuuden, pahuuden ja huumeiden tarinoita Yhdysvalloissa. Täten pelkoa hyödyntävä politiikka ei saanut alkuaan 9/11-iskuista vaan linkittyy osaksi laajempia historiallisia narratiiveja uhkaavista asioista. Lisäksi pelkoon liittyi uutisoinnissa muitakin tunteita, kuten surua ja empatiaa uhreja kohtaan. Pelko voidaan täten käsittää tunteena, jota voidaan hyödyntää joustavasti erilaisissa konteksteissa. (Altheide 2006, 425–426.) Guterresin puheissa terrorismi linkitetään samalla tavalla jo tunnettuihin historiallisiin uhkiin. Mielipidekirjoituksessa ja lopetuspuheessa Guterres maalaa kuvan tulevaisuudennäkymästä, jossa terroristeilla on käytössään joukkotuhoaseita (Guterres 2018a; Guterres 2018c). Tämän narratiivin voidaan tulkita linkittyvän kylmään sotaan ja ydinaseiden ja ydinsodan pelkoon. Lisäksi Guterres argumentoi terroristien toimivan yhä enemmän internetissä ja kyberavaruudessa, mikä linkittää terrorismin uuden hallitsemattoman teknologiakehityksen pelkoihin.

Lisäksi Guterres argumentoi haluavansa estää terrorististen ideologioiden ja näin ollen myös terrorismin uhkan leviämisen (Guterres 2018a, 2). Leviämisen (*spread*) vertauskuvan yhdistäminen terrorismiin herättää kuvan taudista tai pommista, joka uhkaa leviämisellään tai purkautumisellaan itselle tärkeäksi koettuja asioita. Toisin sanoen terrorismin ja leviämisen yhteen liittäminen viittaa vertauskuvaan terrorismista tautina (*disease*). (Ferrari 2007, 618.)

⁸² Fourth, we must work more closely together to anticipate and prevent the terrorist threats of tomorrow. Terrorists remain determined to find a weakness in our defences. We know they are researching cyber-attacks and the use of drones for chemical, biological or radiological attacks. To stay ahead of the terrorists, I call on the international community, the private sector and academia to share knowledge, expertise and resources to prevent new technologies becoming lethal terrorist weapons. (Guterres 2018c.)

Täten pelko toimii Guterresin retoriikassa myös todellisuutta luovan argumentaation ja tarkemmin vertauskuvan tekniikan avulla.

Guterresin mukaan ”[t]errorismi on vakava ja monimutkainen uhka. Sen lopettaminen vaatii, että työskentelemme yhdessä joustavasti, älykkäästi ja avoimesti”⁸³. Tässä lausahduksessa jäin pohtimaan ajatusta terrorismin uhkan *lopettamisesta*. Guterres argumentoi, että terrorismin uhka olisi mahdollista poistaa tai tehdä ei-uhkaavaksi, jolloin terrorismin itsensä luonnetta olisi hankalaa tunnistaa nykyisistä epäselvistä mutta selkeän uhkaavista määritelmistä. Kysymys kuuluu: onko terrorismia mahdollista tai edes tarkoituksenmukaista pyrkiä poistamaan kokonaan?

Buzanin mukaan liberaalit yhteiskunnat ja taloudet joutuvat hakemaan tasapainoa terrorismintorjuntatoimien ja perustavanlaatuisen vapauksiensa välillä. Nämä vapaudet – kuten vapaa ihmisten ja tavaroiden liikkuvuus – voivat rakenteellisella tasolla tarkoittaa näitä rakenteita hyväksikäyttävien toimijoiden kuten terroristien olemassaoloa. Buzanin mukaan suojellakseen arvojaan liberaalien yhteiskuntien tulisi siirtää terrorismin käsittely normaalin politiikan pariin (turvallistamisen purkaminen, *desecuritization*) ja näin ollen myös sietää harmeja, jotka kumpuavat avoimuudesta. (Buzan 1983, 1116–1117.) Näin ollen Buzan päätyy kannattamaan Kööpenhaminan koulukunnalle omintakeista normatiivista tavoitetta pyrkiä vähentämään asioiden siirtämistä normaalipolitiikasta turvallisuusasioiksi ja toisaalta kyseenalaistaa terrorismin absoluuttisen poistamisen toivottavuus suhteessa demokraattisten yhteiskuntien säilymiseen.

Sosiaalisten ongelmien esittäminen uusina ja akuutteina uhkina mahdollistaa turvallisuuden ja sotilaallisen vastauksen (*militarised responses*) ulottamisen sosiaalisiin ongelmiin (Karatzogianni & Robinson 2017, 288). Tämä näkyy selkeästi Guterresin puheissaan ajamissa tavoitteissa terrorismin juurisyyhin puuttumisesta. Terrorismintorjuntatoimet pyritään laajentamaan koskemaan yhä laajempia sosiaalisia ongelmia. Kööpenhaminan koulukunnan turvallistamisteorian politiikkakäsityksen näkökulmasta jatkuvan terrorismintorjunnan eli turvallisuuspolitiikan laajentamisen ja syventämisen sijaan terrorismi ja terrorismintorjunta tulisi säilyttää normaalin politiikan piirissä, jolloin niistä voidaan käydä poliittista valtataistelua (Wæver 1989, 10).

⁸³ Terrorism is a grave and complex threat. Ending it demands that we work together flexibly, intelligently and openly. (Guterres 2018b.)

Guterresin mukaan ”[k]ukaan ei synny terroristina”⁸⁴ ja samalla hän tunnistaa osatekijöitä, jotka voivat vaikuttaa siihen, kuinka jotkut yksilöt ajautuvat toteuttamaan terroristisia tekoja (emt.). Täten Guterres ei kokonaan dehumanisoi tai stigmatisoi terroristeja mutta antaa ymmärtää, että käytännössä kuka vain voi olla terroristi tai muuttua terroristiksi. Caron Gentry on tutkinut terrorismin käsittämistä uutena ilmiönä. Tähän terrorismikäsitteeseen liittyy ajatus siitä, että radikaalit ja uskonnollisesti fanaattiset terroristit voivat iskeä missä tahansa, kaikkina hetkinä ja kaikki ovat tämän toiminnan potentiaalisia uhreja. (Gentry 2015, 143.) Näin ollen voitaisiin tulkita, että Guterresin rakentama kuva terrorismista linkittyy terrorismin esittämiseen uudenaikaisena ja arvaamattomana ilmiönä, joka vaati uudenaikaisia vastauksia. Tätä uhkakuvaa kasvatetaan entisestään Guterresin ilmaistessa, kuinka ”[k]otikutoiset/sisäsyntyiset terroristit koettelevat kotimaisten turvallisuus- ja tiedusteluvirastojen suorituskykyä.”⁸⁵ Täten terrorismin uhka ei rajoitu koskemaan vain valtion rajojen ulkopuolisia terroristeja tai rajojen ulkopuolelta kotiin palaavia vierastaistelijoita. Guterresin mukaan terrorismin uhka kumpuaa myös valtion rajojen sisäpuolelta.

6.2.2. Konkreettinen ja epämääräinen pelko

Guterresin puheissa voidaan havaita tarkkuuden ja epämääräisyyden vaihtelua eri kohdissa argumentaatiota. Yhtäältä terrorismia tai terroristeja ei määritellä, minkä lisäksi uhkan sekä uhkaavien toimijoiden tuntemattomuutta ja arvaamattomuutta korostetaan. Toisaalta Guterres liittyy terrorismin uhkan selkeästi myös Syyriaan, Irakiin ja ISIS-järjestöön, jotka kietoutuvat konkreettiseen koettuun historiaan. Jotta pelkoa voidaan luoda, on oltava myös ajatus siitä mitä ja ketä tulee pelätä (Aristoteles 1997, 1382b30–1382b35). Näiden käsitteiden epäselväksi jättäminen mahdollistaa ainakin teoreettisesti rajattomat terrorismintorjuntatoimet sekä pelon ylläpitämisen. Kaiken kaikkiaan Guterres argumentoi, että koskaan emme voi tietää kuka iskee, miten iskee tai milloin iskee, ja toisaalta meidän on tehtävä nykyistä enemmän terrorismiin vastaamiseksi (Guterres 2018a; 2018b; 2018c).

Guterres perustelee avajaispuheessaan terrorismin olevan ennennäkemätön ja kehittyvä uhka, joka vaatii monitahoisia ja laajalle ulottuvia vastauksia. Guterresin mukaan terrorismin “monimutkainen globaali uhka on saavuttanut ennennäkemättömät tasot. Se vaikuttaa

⁸⁴ No one is born a terrorist. (Guterres 2018b.)

⁸⁵ Homegrown terrorists are also testing the capacities of domestic security and intelligence agencies. (Guterres 2018b.)

jokaiseen valtioon täällä tänään”⁸⁶ Vipuvoimaa lisätoimien tarpeen argumentaatiolle haetaan edelleen esittämällä terrorismin uhkan sisältävän yhä hankalammin tunnistettavia elementtejä:

On ollut siirtymä kohti vähemmän hienostuneita ja pehmeisiin kohteisiin suunnattuja iskuja, joita on vaikeampi paljastaa ja ennaltaehkäistä. Joten terrorismin uhkan jatkaessa kehittymistään, meidän on sopeuduttava ja opittava siitä mikä toimii ja mikä ei.⁸⁷

Tämä tekstikatkkelma osoittaa terrorismin ja terroristien uhkakuvan epäselvyyden rakentamispyrkimyksen. Tätä epäselvyyttä voidaan hyödyntää yhä laajempien terrorismintorjuntatoimien perustelemiseksi ja toisaalta toimijan ja toiminnan vaikeaselkoisuus linkittyy Aristoteleen retoriikkakäsityksessä pelon tunteeseen. Guterresin puheen perusteella meidän on yhä vaikeampaa tietää, kuka on terroristi tai millaisia iskuja on suunnitteilla. Lisäksi Guterresin mukaan ”[m]eillä on kansainvälinen viitekehys terrorismin käsittelemiseksi – –, mutta tämä viitekehys ei ole riittävä”⁸⁸ Kaiken kaikkiaan Guterres siis argumentoi uusien YK:n koordinoimien terrorismintorjuntatoimien käyttöönoton puolesta. Hänen mukaansa konferenssiedustajien on kohdattava uusi tiedonjakamisen aikakausi (*new era of information sharing*) terrorismiin vastaamiseksi. Tämä ”uuden aikakauden” retoriikka pyrkii luomaan ajatuksen nykyhetken poikkeuksellisuudesta ja näin ollen normaalista poikkeavan turvallisuuspolitiikan tarpeesta.

Kuten alaluvussa 2.1. TERRORISMIN KÄSITE taustoitin, terrorismille tai terroristeille ei ole löydetty selkeää määritelmää akateemisessa maailmassa tai YK:n käytännön politiikassa (Malkki & Paastela 2007, 31). Lisäksi makrotason turvallisuuskysymyksissä uhkien ja suojeltavien epämääräisyys on yleistä ja jopa tarpeellista turvallistamisen toimimiselle (Buzan & Wæver 2009, 266). Toisaalta tunteisiin vedotakseen puhujalta odotetaan usein abstraktien asioiden konkretisointia ja tarkkuutta (Perelman & Olbrechts-Tyteca 1969, 145). Argumentoin epämääräisyyden ja tarkkuuden vuorottelevan ja muodostavan jännitteen, jonka välillä pelko toimii Guterresin puheissa sekä potentiaalisena pelon ideaalimallina turvallistamisessa yleisemmin.

⁸⁶ – – complex global challenge has reached unprecedented levels. It affects every country here today. (Guterres 2018b.)

⁸⁷ There has been a shift towards less sophisticated attacks against softer targets that are more difficult to detect and prevent. So, as the threat from terrorism continues to evolve, we must adapt and learn lessons from what works and what does not. (Guterres 2018b.)

⁸⁸ We have an international framework to address terrorism – –. But this framework is not enough. (Guterres 2018b.)

Huysmans ilmaisee tämän tarkkuuden ja epätarkkuuden pelossa epistemologisen pelon sekä tunnistetun pelon termein. Ensimmäinen on epävarmuuden aikaansaamaa pelkoa: ei voi olla varma kuka tappaa. Tunnistettu pelko tarkoittaa puolestaan tiettyjen turvattomuuksien tunnistamista, jolloin epistemologinen pelko helpottuu. (Huysmans 2006, 53–54.) Guterresin puheessa epistemologista pelko kumpuaa etenkin vierastaistelijoiden ja nuorten epäselvästä toimijakuvasta: heistä osa saattaa olla terroristeja tai muuttua terroristeiksi. Tunnistettua pelkoa kuvaavat puolestaan Guterresin esittämä esimerkki ISIS-järjestöstä terroristisena toimijana sekä tiettyjen terrorististen tekniikoiden esittely, kuten internetpropagandan hyödyntäminen (Guterres 2018a, 1).

Edellä mainittu vierastaistelijoiden ja nuorten epäselvä toimijakuva näkyy konkreettisesti seuraavissa korkean tason konferenssin avajaispuheen tekstikatkelmissä. Vierastaisteliijoista puhuessaan Guterres sanoo:

ISIS:n sotilaallinen tappio Irakissa ja Syyriassa viime vuonna tarkoittaa, että vierastaistelijat ovat liikkeellä palaten kotiin tai siirtyen muille konfliktin näyttämöille. Samalla kun osa on saattanut päästää irti harhakuvitelmista ja valmiita luopumaan väkivallasta toiset pysyvät päättäväisinä jakaen asiantuntemustaan taistelulentältä, rekrytoiden uusia seuraajia ja toteuttaen uusia iskuja.⁸⁹

Nuorista puhuessa Guterres puolestaan sanoo:

On surullinen tosiasia, että suurin osa uusista terroristiorganisaatioon värväytyistä on 17–27 vuoden ikäisiä. Terroristiryhmät hyväksikäyttävät nuorten miesten ja naisten taipumusta etsiä tarkoituksen tunnetta, joka tuntuu ainutlaatuiselta ja sosiaalisesta normista erottuvalta. Samalla kun suurin osa nuorista ei muodosta riskiä, niin joitakin terrorismi houkuttaa toiveikkuuden puutteen tai taloudellisen tai kulttuurillisen marginalisaation tunteiden takia.⁹⁰

Näin ollen sekä vierastaistelijoiden että nuorien kohdalla osa heistä luo uhkan ja osa ei. Tietämättömyys siitä, kuka on uhkaava ja kuka ei kuitenkin säilyy – jopa voimistuu. Näin ollen vierastaistelijaterroristit ja mahdolliset tulevat terrorisit (nuoret) ovat määrittelemättömiä ja arvaamattomia ja muodostavat täten uhkan kansainväliselle rauhalle ja turvallisuudelle.

⁸⁹ The military defeat of ISIL in Iraq and Syria last year means foreign terrorist fighters are on the move, returning home or relocating to other theatres of conflict. While some may be disenchanted and ready to renounce violence, others remain determined, passing on expertise from the battlefield, recruiting new followers and carrying out attacks. (Guterres 2018b.)

⁹⁰ – it is a sad fact that most new recruits to terrorist organizations are between 17 and 27 years old. Terrorist groups exploit the tendency in young men and women to look for a sense of purpose that feels unique and distinct from the social norm. While the vast majority of young people present no risk, some are drawn to terrorism because of a lack of hope or feelings of economic or cultural marginalization. (Guterres 2018b.)

Didier Bigo on tarkastellut turvallistamisen ja maahanmuuton välistä yhteyttä, johon vierastaistelijakeskustelu voidaan oman näkökulmani mukaan linkittää. Maahanmuuton epäselvä määritelmä ja uhkakuva käsitetään pelkoja ja epäilyksiä katalysoivina tekijöinä (Bigo 2002, 78). Näin ollen Bigo yhdistää ilmiön ja uhkan määrittelemättömyyden pelkoon. Määrittelemättömyys ja epävarmuus ovat omiaan voimistamaan pelkoja ja pelon mobilisoivaa voimaa. Bigon mukaan laajempänä tavoitteena ja tuloksena on poliittinen hallinnan teknologia, jossa vaarallisina pidettyjen vähemmistöjen määrittelemine linkitty pelkojen mobilisoimiseen (ibid. 81–82). Samoin vierastaistelijoiden epäselvyys ja epävarmuus heidän turvallisuudestaan ja turvattomuudestaan voidaan nähdä yhteydessä pelkoon.

Vaikka Guterres ei puheessaan lausu kertaakaan sanaa pelko, on hänen argumentaatiostaan silti havaittavissa erilaisia pyrkimyksiä käyttää pelkoa turvallisuustoimien tarpeellisuuden perustelemiseksi. Makroturvallisuutta käsittelevässä alaluvussa viittasin tiettyjen sanojen ja iskulauseiden käyttöön, jotka liittävät asiat automaattisesti turvallisuuspolitiikan piiriin ja saavat aikaan ajatuksen vaarasta ja pelosta suhteessa iskulauseeseen (Vuori 2010, 259). Guterresin puheissa terrorismi ja terroristi ovat tällaisia iskulauseita, jotka toistuvat jatkuvasti ja joita ei määritellä tarkasti. Erilaisten laajojen toimijajoukkojen ja toimintatapojen leimaaminen terroristiseksi ja terrorismiksi liittävät pelon emotion tiukasti kiinni Guterresin terrorismintorjuntatoimia puoltaviin argumentatiivisiin pyrkimyksiin.

Pelon käsitteistöä koskevassa alaluvussa valotin pelon, ahdistuksen ja terrorin eri määritelmiä ja suhteita toisiinsa. Osa tutkijoista näki ahdistuksen yhtenä pelon muotona (Pyszczyński 2004, 827) ja toiset taas näkivät nämä kaksi toisistaan erillisinä (Aly & Green 2010, 269). Pelolla nähtiin olevan selkeä kohde, kun taas ahdistus liitettiin koskemaan epämääräisempiä ilmiöitä (ibid.). Itse käsitän ahdistuksen Pyszczyńskin tapaan pelon epämääräisempänä muotona. Näin ollen havaitsen pelon toimivan Guterresin puheessa yhtäältä konkreettisiin asioihin viitaten ja toisaalta laajempänä ja epämääräisiin kohteisiin liittyvänä ahdistuksena esimerkiksi terroristien ja terrorismin uhkan epäselvästä luonteesta. Toisin sanoen pelon toiminta konkreettisen ja epämääräisen jännitteen välillä voidaan käsittää myös pelon ja ahdistuksen vuorovaikutussuhteena.

6.2.3. Pelko minuuden ja toiseuden välisen suhteen osoittajana

Käsittelin alaluvussa 3.2.4. *Pelko kansainvälisessä politiikassa ja turvallistamisessa* tapaa, jolla pelko nähdään usein minuuden ja toiseuden välisiä suhteita muokkaavana ja vahvistavana emotiona. Esimerkiksi Sara Ahmedin (2014, 77) mukaan minuuden ja itselle läheisen

tuhoutumisen pelko mobilisoidaan suojelemaan olemassa olevaa järjestystä ja kriisin julistaminen oikeuttaa status quo -tilan suojelemisen moraalisesti ja poliittisesti. Näin ollen terrorismin ”kriisin” varjolla voidaan suojella ja vahvistaa käsityksiä kansasta ja globaalia kansojen yhteisöstä (emt, 78).

Kuten ensimmäisen analyysiosion alaluvussa 6.1.1. *Guterresin puheiden yleisöt* selvennettiin, Guterres rakentaa puheisiinsa ”me vastaan he” –asetelman, jossa YK:n oikeamielisyys ja arvot asetetaan vastakkain väärin toimivien terroristien kanssa. Näin ollen Guterresin voidaan havaita hyödyntävän pelkoa luomalla kuvan turvallisesta minä/me-leiristä, jonka on selätettävä paha toinen. Tämän terroristi-toisen kuva linkittyy historiallisiin stereotyyppioihin läntisestä minuudesta ja itäisestä toiseudesta. Gentry tunnistaa radikaali-islamistisen terroristin stereotypian yhteyden orientalismiin (Said 1979, 7; 2004, 61; teoksessa Gentry 2015, 137). Uusi terrorismi nähdään neo-orientalismien kontekstissa, jossa läntinen minuu rakennetaan vastakkaisena muslimitoiseudelle (Gentry 2015, 143).

Pelon rooli turvallisuuspolitiikassa on nähtävissä tietyn kontekstin identiteettipolitiikan piirtäjän lisäksi laajempaan ja abstraktimpaan tarpeeseen selittää maailmaa tutulla tavalla. Tällöin pelon politiikka suojelee kuulumisen politiikkaa (*politics of belonging*), jossa pelko toimii tutuna narratiivina todellisuudesta. (Combes 2018, 61–62.) Samalla tavalla Huysmans (2006, 47–48) huomioi, että turvallistamisen motiivina on turvata yhteisön autonomia ja yhtenäisyys uhkien kautta. Täten Guterres ei ainoastaan luo pelolla kuvaa uhkaavasta vihollisesta, vaan vahvistaa samalla turvallisuuden viitekohteen yhtenäisyyttä ja minäkuvaa.

Samoin Federica Ferrari tunnistaa vastakkainasettelun yhtenä emotionaalisen suostuttelun strategiana retoriikassa.⁹¹ Niin kutsutussa konfliktikehyksessä (*conflict frame*) yhdistyvät yhtäältä opposition ja vihollisen määrittely sekä syy (*cause*), jonka vuoksi taistellaan. Tämä jälkimmäinen kuvaa yleisölle, mistä konfliktissa on kyse ja minkä puolesta taistellaan. (Ferrari 2007, 616.) Toisin sanoen konfliktikehyksessä muodostetaan vastinpari, joka on useimmiten ”me vastaan he” –muotoinen. Samoin Guterresin kaikissa kolmessa puheessa esitetään arvojen ja toimintatapojen konflikti terroristien ja muun maailman välillä (Guterres 2018a; 2018b; 2018c).

⁹¹ Ferrari tutkii Yhdysvaltojen presidentti George W. Bushin 9/11-iskujen jälkeisiä puheita, joissa perustellaan ennaltaehkäisevän sodan (*preventive war*) tarpeen puolesta Irakissa. Ferrari tunnistaa puheissa vertauskuviin pohjautuvia emotionaalisten vetoamisten muotoja, jotka koen hyödyllisiksi apuvälineiksi myös tutkimieni Guterresin puheiden analyysille. (Ferrari 2007, 603.) Ferrari havaitsee Bushin puheista kaksi yleisempää suostuttelun strategiaa (*persuasion strategy*): konfliktikehyksen (*conflict frame*) sekä pelon strategian (*strategy of fear*) (emt, 614). Pelon strategiaa käsittelemän myöhemmin tässä analyysin toisessa osassa.

6.2.4. Pelko vaatii uhreja

Korkean tason konferenssin viidenneksi tavoitteeksi esitetään pyrkimys ”– valottaa terrorismin traagista inhimillistä hintaa”⁹² Tätä tarkennetaan muistuttamalla konferenssin yleisöjä terrorismin uhreista:

Kymmenet tuhannet ihmiset ovat kuolleet, haavoittuneet tai traumatisoituneet terrorismin toimesta. Toivotan tervetulleeksi päätöksen pitää ensimmäinen vuosittainen kansainvälinen terrorismin uhrien muistopäivä elokuun 21. päivänä. Meillä on velvollisuus ylläpitää uhrien oikeuksia, tavoitella oikeudenmukaisuutta ja varmistaa, että heillä on ääni. Meidän on myös tarjottava käytännöllistä, emotionaalista ja psykologista tukea terrorismista selviytyjille, jotta he voivat jälleenrakentaa elämänsä.⁹³

Vaikka tässä tekstikatkelmassa muut emootiot, kuten yhteenkuuluvuus⁹⁴, saattavat korostua pelkoa enemmän, osoittavat terrorismin konkreettiset uhriluvut syyn pelätä uhkan laajenemista ilman vastatoimia. Kuten tämän tutkielman teoriaosion alaluvussa 3.2.3. *Pelko kansainvälisessä politiikassa ja turvallistamisessa* nostettiin esiin, Altheide (2006, 417, 434) yhdistää uhriutumisen (*victimization*) pelkoon, jolloin pelko vaatii todellisia tai mahdollisia uhreja toimiakseen. Uhrit ja heidän kansainvälisen muistopäivän luominen muistuttavat kansainvälistä yhteisöä terrorismin kollektiivisesta traumasta ja siitä, miksi terrorismia tulisi ylipäänsä pelätä.

Toimijat tavoittelevat tukea turvallisuuskäsityksilleen ja -käytännöilleen hyödyntämällä erilaisia representationaalisia strategioita. Näiden strategioiden tarkoitus on artikuloida suojelun tarpeessa oleva ryhmä ja toisaalta marginalisoida tai kyseenalaistaa toisenlaiset turvallisuusdiskurssit ja niiden puolustajat. Turvallisuuden representaation pohjaavat siis oletuksiin tietystä maailmankuvasta ja ryhmien välisestä dynamiikasta. Samoin representaation

⁹² – – shine a light on the tragic human cost of terrorism. (Guterres 2018b.)

⁹³ Tens of thousands of people have been killed, wounded or traumatized by terrorism. I welcome the decision to hold the first annual International Day of Remembrance and Tribute to the victims of terrorism on August 21. We have an obligation to uphold the rights of victims, to seek justice and ensure they have a voice. And we must offer practical, emotional and psychological support to the survivors of terrorism so that they can rebuild their lives. (Guterres 2018b.)

⁹⁴ Hutchison argumentoi traumaattisten kokemusten vahvistavan yhteisön siteitä ja rakentavan yhteisiä kulttuurillisia merkityksiä representaation prosessin kautta. Hän tunnistaa emootioiden keskeisyyden sille, miten yksilöt ja yhteisöt selvittävät ja työstävät katastrofien perintöä (*the legacy of catastrophe*). (Hutchison 2010, 81.) Tässä valossa terrorismin uhrilukujen esiin nostaminen ja kansainvälisen uhrien muistopäivän luominen voidaan nähdä pelon emootioinnin lisäksi tapana vahvistaa yhteisön siteitä yhteistä vihollista ja ei-toivottua muistoa vastaan.

strategiat legitimoivat turvallisuuskäytäntöjä. Toisin sanoen turvallisuuden representaatiot ja representaation strategiat ovat poliittisia. (McDonald 2005, 299, 301.)

Guterresin puheissa suojelun tarpeessa oleviksi ryhmiksi ja täten terrorismin todellisiksi ja potentiaalisiksi uhreiksi määritellään etenkin naiset ja nuoret. Mielipidekirjoituksessa Guterres argumentoi naisten suojelusta seuraavaa:

– –, [T]errorismilla ja väkivaltaisella ekstremismillä on syvälinen sukupuoliulottuvuus. Terroristit jatkavat naisten ja tyttöjen oikeuksien loukkaamista seksuaalisen väkivallan, kidnappausten, pakkoavioliittojen ja vapaan liikkumisen sekä koulutuksen saamisen estämisen myötä. – –. Sen takia meidän täytyy kiireellisesti priorisoida naisten oikeudet, osallistuminen ja johtajuus.⁹⁵

Näin ollen naiset esitetään terrorismin uhreina ja heitä suojellakseen Guterres pyrkii edistämään kannatusta naisten asemaa parantaville politiikkalinjauksille terrorismintorjunnan sateenvarjon alla. Lisäksi Guterres arvioi naisten olevan ”– – usein ensimmäisiä havaitsemaan radikalisaation merkkejä nuorissa tai haavoittuvaisissa ihmisissä”⁹⁶.

Nuoret puolestaan esitetään haavoittuvaisena ryhmänä, joka on vaarassa joutua terroristien rekrytoinnin ja ideologisen manipuloinnin uhreiksi (Guterres 2018a; 2018b; 2018c). Guterres näkee nuoret potentiaalisina tulevina terroristeina ja samalla siis uhattuina. Guterresin mukaan ”[n]uoriso on toivomme ja tulevaisuutemme”⁹⁷. Sama nuoriso esitetään uhattuna, sillä suurin osa uusista terroristiseen toimintaan rekrytoiduista ovat 17–27 vuoden ikäisiä (Guterres 2018b). Tutkimani Guterresin puheiden representationaalinen strategia on siis esittää naiset ja nuoret uhattuina ryhminä ja aktuaalisina sekä potentiaalisina terrorismin uhreina. Näin ollen pelko itselle tärkeän asian uhanalaisuudesta on yksi tapa, jolla Guterres kerää kannatusta tiiviimmälle kansainväliselle terrorismintorjuntayhteistyölle.

6.2.5. Pelon hallinta sen vastinparien avulla

Guterresin puheista on havaittavissa pelkoon vetoamista terrorismintorjuntatoimien oikeuttamiseksi ja toiminnan edellytysten luomiseksi. Argumentaatio etenee niin, että aluksi luodaan pelko – yhtäältä konkreettinen ja toisaalta epäselvä uhkakuva terrorismista

⁹⁵ – –, terrorism and violent extremism have a profound gender dimension. Terrorists continue to violate the rights of women and girls through sexual violence, abduction, forced marriages and preventing free movement and access to education. – –. That is why we must urgently prioritize the rights, participation and leadership of women. (Guterres 2018a, 2.)

⁹⁶ – – often the first to spot early signs of radicalization in young or vulnerable people. (Guterres 2018c.)

⁹⁷ Youth are our hope and our future. (Guterres 2018b.)

menneisyydessä, nykyhetkessä ja tulevaisuudessa.⁹⁸ Argumentaatio ja vakuuttamispyrkimykset eivät kuitenkaan pääty pelon luomiseen. Pelon käyttämisen taustalla vaikuttaa olevan pyrkimys tai tarve hallita pelkoa ja osoittaa kontrollin takaisin saaminen. Retoriikassa kontrollin menettämisen kommunikoinnin on nähty herättävän negatiivisia emootioita (kuten pelkoa), kun taas kontrollin takaisin saamisen tai kasvattamisen synnyttävän positiivisia emootioita (Stone 2001, 144). Tästä näkökulmasta terrorismintorjuntatoimet voidaan tulkita pelon hallintana, jossa aluksi luodaan pelko, jota voidaan sitten hallita. Täten pelko on nähtävissä ennen kaikkea poliittisena strategiana.⁹⁹

Guterresin puheissa tasapainottelu pelon luomisen ja sen hallinnan välillä näkyy etenkin ihmisoikeuksista ja nuorista puhuttaessa. Terrorismi nähdään itsessään ihmisoikeuksien loukkaamisena ja toisaalta terrorismintorjunnan pelätään loukkaavan ihmisoikeuksia. Näin ollen pelko ihmisoikeuksien loukkaamisesta sekä terroristien että ”väärin” ja YK:n arvojen vastaisesti toimivien jäsenvaltioiden tai muiden toimijoiden puolesta nähdään uhkana. Pelon kolikon kääntöpuolella toimii puolestaan toivo ihmisoikeuksien vaalimisesta ja toteutumisesta, mikä johtaisi laajemmin terrorististen ideologioiden kannatuksen laskuun. Nuorista puhuttaessa edellä kuvattu tasapainottelu pelon ja toivon välillä toistuu. Yhtäältä nuoret esitetään toivona ja tulevaisuutena ja toisaalta tulevaisuuden terroristeina. Tämän epämääräisyyden synnyttämän pelon hallitsemiseksi ehdotetaan laajamittaisia kaikki yhteiskunnan tasot kattavia terrorismintorjuntatoimia. (Guterres 2018b.)

Athina Karatzogianni ja Andrew Robinson mukaan pelon ja terrorin kierrettä voidaan vastustaa korostamalla toivoa (*hope*). He pohjaavat argumenttinsa laajemmin biopoliittisiin käsityksiin sosiaalisen kontrollin logiikasta, jota vastustaakseen tulisi edistää avoimia, dialogisia ja turvallisia tiloja (*spaces*) ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa. Heidän mukaansa pelon ja terrorin logiikka perustuu eri toimijoiden valtiomaiselle maailmankuvalle, joka pohjaa ajatuksiin rajoista ja pysyvistä (*fixed*) identiteeteistä. (Karatzogianni & Robinson 2017, 292.) Tämä teoretisointi auttaa hahmottamaan myös Guterresin puheet yhteydessä jatkumoon pelon ja toivon välillä.

⁹⁸ Pelon emootio tuo esiin menneen historian, joka kiinnittyy nykyhetkeen. Toisaalta pelko linkittyy tulevaan, lähestyvään objektiin. (Ahmed 2004, 125–126.)

⁹⁹ ”Uudet” uhkat – kuten terrorismi – ovat nähtävissä biopoliittisesta näkökulmasta valtion pyrkimyksenä vastata itsestään poikkeaviin verkostoihin ja organisaatiomuotoihin, jotka aiheuttavat pelkoa ja epävarmuutta (Karatzogianni & Robinson 2017, 283). Täten pelon hallinta voidaan käsittää myös valtion hallinnan pyrkimyksenä epätavallisen ja normaalista poikkeavan vastustajan edessä.

Guterresin lopetuspuheen viimeisissä lauseissa painottuvat konferenssin onnistuneisuus ja usko yhteistyöhön sekä kollektiiviseen toimijuuteen terrorismintorjunnan parissa. Tämä voidaan tulkita varmuuden ja päättäväisyyden osoittamiseksi vihollisen edessä. Guterresin sanoin:

Se [tämä konferenssi] on tarjonnut Yhdistyneille kansakunnille selkeän etenemissuunnitelman työllemme terrorismin ja väkivaltaisen ekstremismin torjumiseksi ja ehkäisemiseksi. Olemme nyt yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa organisoidaksemme alueellisia tapahtumia olennaisimmista temaattisista kysymyksistä pitääksemme momentumia yllä ja tukeaksemme teidän kollektiivisia pyrkimyksiänne ennen seuraavaa konferenssia. Odotan innolla työskentelyn jatkamista kaikkien teidän kanssa turvallisemman ja vauraamman tulevaisuuden rakentamiseksi.¹⁰⁰

Näin puheet yhdistävät menneeseen, nykyisyyteen ja tulevaisuuteen vetoavaa retoriikkaa. Menneet terrorismin kauhut herättävät pelkoa ja nykyhetkellä terrorismin uhka esitetään ennennäkemättömän haastavana havaita ja estää. Tämän takia Guterresin mukaan tarvitaan syventyvää ja laajentuvaa YK:n koordinoimaa terrorismintorjuntaa, joka poistaa pelottavan joukkotuhoaseita käyttävien terroristien tulevaisuuden ja korvaa sen turvallisella ja rauhanomaisella tulevaisuudella.

Ferrarin mukaan retoriikassa pelon emotion voidaan vedota hyödyntämällä pelon strategiaa (*strategy of fear*), jossa yhdistyvät kaksi toistensa vastakohtana nähtävää emootiota: pelko sekä itsevarmuus (*confidence*). Nämä kaksi esitetään saman kolikon kääntöpuolina. Lisäksi pelon ja itsevarmuuden nähdään linkittyvän kahteen tilaan. Ensimmäinen on sisäinen ja itseluottamuksen tila ja toinen puolestaan ulkoinen ja pelon emotion värittävä tila. Näitä kahta tilaa sekä pelon ja itsevarmuuden emootiota voidaan käyttää emotionaalisen suostuttelun keinona. (Ferrari 2007, 614.) Ferrarin mukaan ulkoinen terrorin tila sekä ajatus oman sisäisen tilan invaasiosta yhdistyvät pelon emotion provosoimiseksi. Tähän vertauskuvaan liittyy myös itselle tutun ja turvallisen tilan suojelun tarpeen rakentaminen. (Emt, 617.) Täten pelko ja itsevarmuus tasapainottavat toisiaan ja itsevarmuuden rakentaminen myötävaikuttaa ajatukseen sisäisen tilan suojelusta ulkoista uhkaa vastaan (emt, 618). Samoin Guterresin voidaan tulkita luovan tasapainon pelon ja itsevarmuuden välille, jossa yhtäältä pelkoa

¹⁰⁰ It has provided the United Nations with a clear roadmap for our work on countering terrorism and preventing violent extremism. We will now liaise with Member States to organize regional events on key thematic issues to keep the momentum and support your collective efforts until the next conference. I look forward to continuing to work with all of you to help build a more secure and prosperous future. (Guterres 2018c.)

tarvitaan turvallisuustoimien oikeuttamiseksi ja toisaalta itsevarmuutta vaaditaan epätoivoon ja toimimattomuuteen vajoamisen estämiseksi.

Aristoteleen (1997, 1383a15) mukaan rohkeus on pelon vastakohta ja retoriikassa pelkoa herättävä ja rohkeutta herättävä suostuttelu ovat toistensa vastakohtia. Hänen mukaansa ”[r]ohkeus on siksi mielikuvaan perustuva toivo siitä, että turvallisuutta tuottavat asiat ovat lähellä ja pelottavat ovat joko poissa tai kaukana” (ibid.). Lisäksi rohkeutta synnyttää myös kuva keinoista ” – – korjata vahinkoja ja estää uusia, – –, tai ettei joko ole lainkaan kilpailijoita tai he ovat voimattomia tai jos heillä on voimaa, he ovat ystävällisiä tai ovat tehneet hyvää tai heille on tehty hyvää” (Aristoteles 1997, 1383a20). Lisäksi ajatus omasta onnistuneisuudesta herättää rohkeutta (emt, 1383a25).

Aristoteles määrittelee täten pelon ja rohkeuden toistensa vastakohtiksi. Guterres ei puheessaan anna ymmärtää terrorismin ja terroristien uhkan olevan poissa tai kaukana. Päinvastoin, hän argumentoi uhkan olevan ennennäkemättömän korkea (Guterres 2018b). Tasapainona pelolle Guterres esittää näkemyksiään keinoista, joilla terrorismiin tulisi vastata. Lisäksi hän painottaa, että kansainvälinen yhteisö on tehnyt *jo* asioita terrorismin torjumiseksi. Guterresin puheissa kilpailijoita (terroristeja) ei esitetä voimattomina tai ystävällisinä, vaan heistä rakennetaan kykeneväinen ja uhkaava kuva. Olipa kyseessä toivo (Karatzogianni & Robinson 2017, 292), itsevarmuus (Ferrari 2007, 614) tai rohkeus (Aristoteles 1997, 1383a15) pelon vastinparina, kaikki kolme voidaan nähdä osana pelon luomisen ja pelon hallitsemisen kaksivaiheista logiikkaa.

Analyysiluvun yhteenvedona voidaan todeta, että havaitsin Guterresin puheista monia eri tapoja hyödyntää pelkoa turvallistamisen hyväksynnän aikaansaamiseksi. Tarkastelin pelon toimintaa (1) uhkaavan tuhon kuvan luomisen, (2) konkreettisuuden ja epämääräisyyden yhteistyön, (3) minuuden ja toiseuden välisen suhteen muokkaamisen, (4) uhrien sekä (5) pelon emotionin vastakohtien toiminnan kautta. Näitä havainnot voidaan abstrahoida viideksi pelon toiminnan ideaalimalliksi, joiden potentiaalista esiintymistä voidaan tarkastella myös muissa turvallistamisen tapauksissa. Guterresin puheiden analyysin pohjalta muodostamani viisi teesiä pelosta kuuluvat:

1. Pelko toimii kuvana uhkaavasta tuhosta
2. Pelko toimii konkreettisen ja epämääräisen jännitteen välillä
3. Pelko toimii minuuden ja toiseuden välisen suhteen osoittajana
4. Pelko vaatii uhreja toimiakseen
5. Pelkoa hallitaan yhdessä sen vastinparien avulla

Nämä ovat tavat, joilla hahmotin pelon toimintaa Guterresin puheissa. En väitä näiden viiden ideaalimallin olevan tyhjentävä tai kaikenkattava kuvaus pelon mahdollisista toimintalogiikoista. Päinvastoin, kuten työni teoriaosiossa esitin, hahmotan pelon mahdolliset toimintalogiikat moninaisina. Lisäksi analyysini osoittaa, että pelko ei toimi yksin vaan yhdessä muiden emootioiden sekä ilmiöiden kanssa. Ottaen huomioon pelon käsitteen aliteoretisoidun luonteen turvallistamistutkimuksessa (Van Rythoven 2015, 458) sekä laajemmin emootioiden puutteellisen huomioinnin kansainvälisen politiikan tutkimuksessa (Bleiker & Hutchison 2008), koen työni tuottavan arvoa pelon emotion toiminnan selventämisessä tietyssä turvallistamisen kontekstissa.

7. JOHTOPÄÄTÖKSET

Aloitin tutkielmani taustoittamalla työni aihetta – globaalia terrorismintorjuntayhteistyötä – luvussa kaksi, jossa pohdin olennaisten käsitteiden lisäksi terrorismintorjunnan ongelmia ja terrorismintorjuntaa YK:n kontekstissa. Työni kaksiosaisessa teorialuvussa hahmotin tutkielmani teoreettisen viitekehyksen, jonka avulla kykenin työni analyysiosiossa pohtimaan vastauksia esittämäni tutkimuskysymykseen: *millainen rooli pelon emootiolla on globaalin terrorismintorjunnan turvallistamisen prosessissa?* Teoriaviitekeh्यkseni koostuu turvallistamisteoriasta ja emootiotutkimuksesta, joissa molemmissa keskityin pelon emootioon. Tutkielmani aineiston analyysin strategiaa taustoittavassa neljännessä luvussa käsitteelin Aristoteleen klassiselle retoriikalle pohjaavaa Perelmanin uutta retoriikkaa. Argumentoin Perelmanin uuden retoriikan menetelmän huomioivan emootiot argumentaatioissa ja näin ollen koin sen sopivaksi menetelmäksi työlleni. Viidennessä luvussa perustelin aineistoni rajaamista korkean tason konferenssin 113 puheenvuorosta kolmeen YK:n pääsihteerin António Guterresin puheeseen. Tämän jälkeen suoritin tutkielmani kaksivaiheisen analyysin, jossa aluksi tutkin Guterresin puheita Perelmanin uuden retoriikan viitekehyksen valossa. Tämän jälkeen pohdin tarkemmin pelon emootiota Guterresin puheissa. Avaan seuraavaksi työni eri vaiheita, olennaisia tutkimustuloksia sekä jatkotutkimuksen mahdollisuuksia tarkemmin.

Tutkielmani aihetta taustoittavassa luvussa argumentoin terrorismintorjunnan kriittisen tarkastelun tarpeen puolesta. Terrorismintorjunta on laajennettu koskemaan yhä laajempia ja sosiaalipolitiikkaa koskevia kysymyksiä. Tämä oli havaittavissa myös Guterresin puheiden analyysistä, jossa Guterres esitti selkeän tavoitteen syventää terrorismintorjunta koskemaan kaikkia yhteiskunnan tasoja. Toisaalta terrorismintorjuntaan liittyy monia ongelmia, kuten demokraattisten vapauksien rajoittamista sekä pahimmillaan terrorismia vahvistava vaikutus (Parker 2007, 158; Finn 2010). Näin ollen terrorismintorjunnan laajeneminen yhdessä sen ongelmallisuuden kanssa luo tarpeen suhtautua terrorismintorjunnan laajentamisyrittämyksiin kriittisesti.

Guterresin puheista oli paradoksaalisesti huomattavissa yhtäältä terrorismintorjunnan ongelmallisuuden tunnistaminen ja toisaalta terrorismintorjunnan kehyksen laajentamisen ja syventämisen perustelu. Näin ollen Guterres tunnistaa terrorismintorjunnan ongelmallisuuden ja haluaa samalla lisätä terrorismintorjuntaa. Vastaukseksi haasteisiin tarjottiin ihmisoikeuksien ja oikeusvaltioperiaatteen kunnioittamista terrorismintorjuntatoimissa.

Samalla kuitenkin terrorismin määritelmä säilyi Guterresin turvallisuuspuheissa epäselvänä ja yksinkertaisesti määrittelemättömänä. Näin ollen valtiot voivat määritellä terrorismin koskemaan mitä tahansa valta-asemalleen haitallista toimintaa ja uhkana on eri toimijoiden ja toimintatapojen liiallinen ja tarpeeton kriminalisointi. Samalla laajat vapaudet määritellä terrorismi ja terroristit voivat johtaa ihmisoikeuksien loukkaamiseen (Bianchi 2006a, 900). Täten terrorismintorjunnan ongelmallisuus säilyy Guterresin ehdottamissa turvallisuustoimissa vaikka hän näennäisesti tunnistaa ehdottamiensa toimien mahdolliset haasteet.

Lisäksi terrorismintorjunnan laajentamisen ja edelleen turvallistamisen pyrkimyksillä on väliä, sillä terrorismintorjunnalla on konkreettisia vaikutuksia ihmisten elämään. Esimerkiksi profiloituminen terroristiksi voi uhata yksilön vapautta ja henkeä. Lisäksi aiemman tutkimuksen nojalla voidaan todeta, että terrorismintorjuntatoimilla on ollut usein negatiivinen vaikutus demokratian ja demokraattisten vapauksien toteutumiselle. Täten kriittinen suhtautuminen terrorismintorjuntaan on säilytettävä. Kööpenhaminan koulukunnan normatiivisia tavoitteita mukaillen argumentoin, että kansainvälisen terrorismin ja terrorismintorjunnan turvallistamista ja uhkostatusta tulisikin purkaa ja siirtää kyseisten asioiden käsittely normaalin politiikan päätöksenteon piiriin. Tästä näkökulmasta katsottuna myös Guterresin puheissaan ilmaisemaa tavoitetta laajentaa terrorismintorjunta koskemaan kaikkia ihmistoiminnan tasoja tulisi vastustaa.

Kansainvälisen terrorismin ja terrorismintorjunnan voidaan nähdä muodostuneen aikamme olennaiseksi kansainvälisen politiikan turvallisuuskysymykseksi 9/11-iskujen myötä. Käsitin työni aiheen turvallistamisteorian sanoin makroturvallistamisen muodoksi. Olen tässä tutkielmassa hahmottanut tutkimani Guterresin puheet YK:n jäsenvaltioiden terrorismintorjuntavirastojen korkean tason konferenssissa osaksi laajempaa kansainvälisen terrorismin ja terrorismintorjunnan turvallistamisen prosessia. Syyskuun 11. päivän iskut voidaan nähdä katalysaattorina laajemmalle ja syvällisemmälle terrorismintorjunnalle sekä kansainväliselle terrorismintorjuntayhteistyölle. Täten olen käsitellyt omassa työssäni terrorismia ja terrorismintorjuntaa jo turvallistettuina asioina, joita Guterres pyrkii puheissaan turvallistamaan edelleen. Lisäksi globaali terrorismi ja terrorismintorjunta ovat pitkäaikainen ja intensiteetiltään vaihteleva turvallistamisen prosessi. Salterin ja Mutlun (2013, 817) mukaan turvallistamisella on tapana normalisoitua ajan mittaan. Täten Guterresin argumentaatio voidaan hahmottaa pyrkimyksenä vastustaa terrorismintorjunnan normalisaatiota ja lujittaa sen turvallisuus- ja uhkostatusta.

Emootiotutkimuksen näkökulmasta emootioita voidaan tutkia niiden representaatioiden kautta. Kuten tutkielmani teoriaosiossa totesin, emootiot ovat sosiaalisesti rakentuneita ja fysiologiseen tilaan pohjautuvia affektiivisiä ilmaisuja, jotka näkyvät muille niiden representaatioissa. Täten pelon emotionin tutkiminen Guterresin puheista – emotionin representaatioista – on perusteltua. YK:n pääsihteeri Guterresin puheet ovat tässä tutkielmassa hahmotettu pyrkimyksenä hyödyntää kollektiivista pelon emootiota kansainvälisen terrorismintorjunnan turvallisuusstatuksen ja -toimien aikaansaamiseksi ja toteutumisen helpottamiseksi. Toisaalta en ole teoreettisella tasolla käsittänyt pelkoa vääjäämättömäksi turvallisuuspolitiikan piirteeksi vaan tietoiseksi poliittiseksi valinnaksi ja strategiaksi.

Turvallisuustutkimuksen teoriakehikossa olen hahmottanut pelon emotionin turvallistamista helpottavana tai vaikeuttavana tekijänä (*facilitation/impediment factors*) (ks. Vuori 2011, 110). Tutkimissani puheissa hahmotin Guterresin turvallistavana toimijana, joka pyrki turvallistamaan globaalia terrorismia ja terrorismintorjuntaa edelleen. Pelon emotionin käsitin tässä kontekstina Guterresin hyödyntämänä instrumenttina fasilisoida turvallistamista. Täten tutkin pelkoa tietyn kontekstin keinona helpottaa puhetekojen onnistunutta turvallistamista sen sijaan, että olisin tutkinut, miten pelon käyttöön turvallisuuspuheessa vastataan tai miten sen käyttöä mahdollisesti vastustetaan. Pelkoa ja emootioita on tutkittu vähän kansainvälisen politiikan ja turvallistamisteorian tutkimuksissa. Toistan näissä johtopäätöksissä kansainvälisen politiikan emootiotutkimuksen argumentin siitä, että emootioita on tärkeää tutkia kansainvälisessä politiikassa, sillä ne ovat kollektiivisia ja poliittisia ja muokkaavat vuorovaikutussuhteita. Näin ollen koen oman pelon emotionin toimintaa ja käsitettä tarkastelevan tutkielmani perusteltuna ja tärkeänä.

Tutkiamani terrorismintorjuntavirastojen korkean tason konferenssi tarjosi laajan pohjan aineiston rajaamiselle. Tutustuttuani kaikkiin konferenssin puheenvuoroihin päädyin rajaamaan aineistokseni juuri pääsihteerin puheet, joihin tiivistyi konferenssin olennainen tavoite: kansainvälisen terrorismintorjuntayhteistyön lisääminen ja parantaminen. Lisäksi YK:n pääsihteerillä on virkansa puolesta kyky ohjata ja määrittää kansainvälisen politiikan sekä globaalin terrorismintorjunnan agenda. Näiden syiden vuoksi valitsin juuri Guterresin puheenvuorot työni analyysin kohteiksi. Turvallistamisteorian termein hahmotan Guterresin puheet turvallistamisen eliittinäyttämönä sekä julkisivun turvallisuuspuheena (Salter 2008). Lisäksi YK:n pääsihteerin ja YK:n raameissa järjestetyn konferenssin tutkiminen liittyy työni analyysin tason systeemitason tarkasteluun.

Ennen tutkielmani analyysiä hahmotin tiettyjä reunaehtoja pelon emotion toiminnalle turvallisuuspuheessa. Ensinnäkin argumentoin, että pelolla on monia mahdollisia rooleja. Täten en oletta pelon ainoastaan helpottavan turvallistamista, mutta tutkin pelon toimintaa Guterresin puheista eli pyrkimyksiä käyttää pelkoa turvallistamisen helpottamiseen. Lisäksi oletin, että pelko ei toimi yksin ja samalla rajasin tutkielmani koskemaan juuri pelon emotionin sen aliteoretisoidun luonteen ongelmallisuuden vuoksi.

Yhdistin Guterresin puheiden ja niissä potentiaalisesti ilmenevän pelon emotionin analyysiin kolmea eri tutkimusperinnettä ja osoitin limittäisyyksiä ja risteämiä näiden kolmen välillä läpi tutkielmani. Ensinnäkin turvallistamisteoria kulki mukana työni eri osissa. Lisäksi pelon emotionia käsitteellistääkseni tarkastelin laajemmin emotionitutkimusta kansainvälisessä politiikassa. Kolmantena tutkimusperinteenä, sekä työni menetelmällisenä osuutena, pohdin uuden retoriikan tutkimuksen suhdetta pelon emotioniin sekä emotionin ja argumentaation välisestä suhdetta. Uutta retoriikkaa ymmärtääkseni valotin myös Aristoteleen klassista retoriikkaa sekä tunteisiin vetoamista osana yleisöön vaikuttamista.

Suoritin tutkielmani kuudennessa luvussa kaksiosaisen analyysin Guterresin puheista. Aluksi suoritin perelmanilaisen uuden retoriikan analyysin kysymällä, *millaisia yleisöjä, argumentaation lähtökohtia ja argumentaatiotekniikoita Guterresin puheista on havaittavissa*. Analyysin jälkimmäisessä osiossa pureuduin tarkemmin pelon emotionin toimintaan Guterresin puheissa. Toisin sanoen pohdin analyysin toisessa osassa, *miten analyysin ensimmäisestä osasta johdetut retoriset valinnat linkittyvät pelon emotioniin vetoamiseen sekä mitä pelko tekee Guterresin turvallisuuspuheessa*. Hahmotin Guterresin puheista viisi erilaista teemaa pelon toiminnalle, jotka abstrahoin pelon potentiaalisiksi ideaalimalleiksi. Näin ollen esitin analyysin toisessa osiossa kysymykset: *millaisia pelon toiminnan ideaalimalleja Guterresin puheiden analyysistä on johdettavissa* sekä *mitä ideaalimallit kertovat pelon toiminnasta yleisemmin turvallistamisen prosessissa?* Tämä pelon emotionin tarkastelukulman laajentaminen pois työni välittömästä kontekstista auttoi minua vastaamaan laajempiin tutkimuskysymyksiini: *millainen rooli pelon emotionilla on globaalin terrorismintorjunnan turvallistamisen prosessissa* sekä *mitä pelko tekee turvallistamisessa?*

Tutkielmani olennaisina tutkimustuloksina esitän, että pelolla voi olla monia eri rooleja ja toimintalogiikoita turvallistamisen prosessissa. Pelkoa voidaan käyttää retorilla tasolla eri tavoilla helpottamaan turvallistamista ja toisaalta pelkoa voidaan myös vastustaa. Itse pohdin pelon retorisia hyödyntämisstrategioita, joiden tavoitteena on edistää ja helpottaa ehdotettujen

turvallisuustoimien käyttöönottoa ja esitetyn uhkastatuksen hyväksyntää. Tunnistin Guterresin puheesta erilaisia tapoja vedota kollektiiviseen pelon emotion ja abstrahoin nämä viisi empiiristä havaintoa mahdollisiksi pelon toiminnan ideaalimalleiksi.

Ensinnäkin pelko voi toimia kuvana uhkaavasta tuhosta. Tämä vastaa Hyndmanin (2007, 367) pelon turvallistamisen käsitettä, jossa uhkien nähdään tuottavan pelkoa ja pelon tuottavan mahdollisuuden toimia poliittisesti poikkeuksellisella tavalla. Toiseksi pelko voi toimia konkreettisten ja epämääräisten uhkien jännitteen välillä. Emootiotutkimuksen termein tämä voitaisiin ilmaista pelon ja ahdistuksen välisinä jännitteenä. Näin ollen uhkan ja uhkaavan toimijan epäselvyys luo pelkoa ja toisaalta konkretia ja tutut resonoivat esimerkit pelottavista asioista lisäävät pelkoa. Kolmantena ideaalimallina pelon voidaan argumentoida toimivan minuuden ja toiseuden välisen suhteen osoittajana. Pelon emotioniin sisältyy ajatus siitä, ketä tai keitä pelätään, ja kuka tai ketkä ovat uhattuina. Tämä tukee Lebow'n (2008) käsitystä, jossa pelon emotion liikkuu ja toimii minuuden ja toiseuden välillä muokaten kuvaa itsestä ja toisesta. Neljäs pelon toimintatapa ja ideaalimalli on vaatia uhreja toimiakseen. Uhrin muistuttavat pelon tarpeellisuudesta ja konkretisoivat uhkaa. Viimeinen ideaalimalli on pelon hallitseminen sen vastinparien kuten toivon, itsevarmuuden ja rohkeuden avulla. Tässä toimintalogiikassa pelko luodaan, jotta sitä voidaan hallita ja kontrolloida. Täten pelon käyttäminen on poliittinen strategia, jossa uhka ja toivottomuus tasapainotetaan varmuudella ja oman kyvykkyyden osoittamisella pelottavan uhkan edessä.

Lisäksi analyysini tulokset tukevat ajatusta siitä, että pelko ei toimi yksin. Pelko on yhteydessä muihin emotioneihin ja ilmiöihin. Kuten viidennestä ideaalimallista käy ilmi, pelkoa ei luoda pelon itsensä vuoksi vaan sen hallinnan ja yleisen kontrollin saavuttamisen osoittamiseksi. Näin ollen pelon voidaan nähdä toimivan yhdessä toivon, itsevarmuuden ja rohkeuden kanssa. Lisäksi pelon emotion on itsessään moninainen, kun se linkittyy terrorismiin ja ahdistukseen. Argumentoin tässä tutkielmassa pelon emotionin retorisen hyödyntämisen olevan poliittinen valinta, eikä vääjäämätön turvallisuuspuheen piirre. Jatkossa olisi mielenkiintoista tutkia pelon lisäksi siihen linkittyvien emotionien erilaisia rooleja turvallistamisessa. Tutkimustulosteni perusteella etenkin pelon vastinparien – toivon, itsevarmuuden ja rohkeuden – tutkiminen voisi olla erityisen hedelmällistä, sillä ne näyttävät linkittyvän pelon emotioniin olennaisella tavalla.

Kaiken kaikkiaan oman tutkielmani tutkimustulokset edesauttavat pelon emotionin systemaattisempaa teoretisointia emotionitutkimuksessa, turvallistamistutkimuksessa sekä kansainvälisen politiikan tutkimuksessa laajemmin. Tämän lisäksi Guterresin puheista

abstrahoinani pelon ideaalimallit tuottavat tietoa pelon emotion ja argumentaation välisestä yhteydestä. Tämä on tärkeää, sillä kuten jo johdannossa mainittiin, emotionien ja argumentaation välinen suhde on pitkälti aliteoretisoitu kansainvälisen politiikan tutkimuksessa (Crawford 2000, 149). Turvallistamistutkimuksen saralla tutkimustulokseni puolestaan edesauttavat osaltaan turvallistamisen sosiaalisen kontekstin sekä onnistumista helpottavien keinojen – tässä työssä retoriikan ja pelon emotion – ymmärtämistä.

Havaitsemiani pelon ideaalimalleja voisi jatkossa tutkia tarkastelemalla, ilmenevätkö viisi ideaalimallia muissa turvallistamisen tapauksissa ja toisaalta, millaisia muunlaisia toimintalogiikoita pelon emotionilla on. Esimerkiksi pidemmälle aikavälille ulottuva aineisto mahdollistaisi turvallistamisen prosessin erilaisten vaiheiden vertailun, samoin kuin pelon emotionin roolin mahdollisten muutosten havainnoinnin turvallistamisen prosessissa. Lisäksi emotionia välittäviä representaatioita ovat puheen lisäksi esimerkiksi eleet, äänet ja kuvat (Bleiker & Hutchison 2014, 505–506), joiden tutkiminen voisi tarjota täydentäviä ja uusia johtopäätöksiä pelon roolista turvallistamisen prosessissa. Toisenlaiset aineistot tarjoaisivat myös toisenlaisen kontekstin turvallistamisen tarkastelulle. Omassa tutkielmassani pelon emotionio linkittyi pitkälti terrorismin tematiikkaan, kun taas toisessa aihepiirissä pelon toimintalogiikasta voisi paljastua havaitsemistani ideaalimalleista poikkeavia piirteitä.

Lisäksi on pohdittava, millainen suhde terrorismilla ja terrorismintorjunnalla lopulta on. Vastaukset terrorismiin määrittävät sitä, mitä terrorismi on (Schinkel 2009, 176). Näin ollen terrorismintorjunnan ulottaminen Guterresin tavoitteiden mukaisesti kaikille yhteiskunnan tasoille voi lisätä merkittävästi terrorismin itsensä kattavuutta ja painoarvoa. Jos terroristien tavoite on herättää tekojaan ja kohteitaan laajempaa pelkoa ja saada näin huomiota asialleen, on YK:n yhä laajenevan terrorismintorjuntaregiimin riskinä palvella juuri näitä terroristien päämääriä.

LÄHTEET

PRIMÄÄRIAINEISTO

Puheet

Guterres, António (2018a): “*Uniting the world against terrorism*”: *Op-ed on the United Nations High-level Conference on Counter-Terrorism*. Saatavissa <<https://www.un.org/counterterrorism/ctitf/sites/www.un.org.counterterrorism.ctitf/files/26june-sgoped-counterterrorism-EN.pdf>>, luettu 6.6.2019.

Guterres, António (2018b): *Secretary-General's opening remarks at High-level Conference on Counter-Terrorism [as delivered]*. Saatavissa <<https://www.un.org/sg/en/content/sg/statement/2018-06-28/secretary-generals-opening-remarks-high-level-conference-counter>>, luettu 6.6.2019.

Guterres, António (2018c): *Secretary-General's closing remarks at High-Level Conference on Counter-Terrorism [as delivered]*. Saatavissa <<https://www.un.org/sg/en/content/sg/statement/2018-06-29/secretary-generals-closing-remarks-high-level-conference-counter>>, luettu 6.6.2019.

KIRJALLISUUS

Abrahamsen, Rita (2005): Blair’s Africa: The Politics of Securitization and Fear. *Alternatives*, vol. 30(1), 55–80.

Ahmed, Sara (2014): *The Cultural Politics of Emotion*. 2. painos. Edinburgh: Edinburgh University Press.

Altheide, David L. (2006): Terrorism and the Politics of Fear. *Cultural Studies ↔ Critical Methodologies*, vol. 6(4), 415–439.

Aly, Anne & Green, Lelia (2010): Fear, Anxiety and the State of Terror. *Studies in Conflict & Terrorism*, vol. 33(3), 268–281.

Andersen, Rune Saugmann; Vuori, Juha A. & Mutlu, Can E. (2015): Visuality. Teoksessa Aradau, Claudia, Jef Huysmans, Andrew Neal & Nadine Voelkner (toim.): *Critical Security Methods: New frameworks for analysis*. Abingdon ja New York: Routledge. 85–117.

Aristoteles (1997): *Retoriikka* (suom. Paavo Hohti, Päivi Myllykoski & Juha Sihvola). Tampere: Gaudeamus.

Austin, J. L. (2016): *Näin tehdään sanoilla* (toim. J. O. Urmson & Maria Sbisà) (suom. Risto Koskensilta). Tampere: Eurooppalaisen filosofian seura ry / *niin & näin*.

Balzacq, Thierry (2005): The Three Faces of Securitization: Political Agency, Audience and Context. *European Journal of International Relations*, vol. 11(2), 171–201.

Bianchi, Andrea (2006a): Assessing the Effectiveness of the UN Security Council’s Anti-terrorism Measures: The Quest for Legitimacy and Cohesion. *The European Journal of International Law*, vol. 17(5), 881–919.

- Bianchi, Andrea (2006b): Security Council's Anti-terror Resolutions and their Implementation by Member States. *Journal of International Criminal Justice*, vol. 4(5), 1044–1073.
- Bigo, Didier (2002): Security and Immigration: Toward a Critique of the Governmentality of Unease. *Alternatives*, vol. 27(1), 63–92.
- Bleiker, Roland & Hutchison, Emma (2008): Fear no more: emotions and world politics. *Review of International Studies*, vol. 34(1), 115–135.
- Bleiker, Roland & Hutchison, Emma (2014): Theorizing emotion in world politics. *International Theory*, vol. 6(3), 491–514.
- Boulden, Jane & Weiss, Thomas (2004): Whither Terrorism and the United Nations. Teoksessa Boulden, Jane & Thomas Weiss (toim.): *Terrorism and the UN: Before and after September 11*. Bloomington ja Indiana: Indiana University Press. 3–26.
- Bourbeau, Philippe (2014): Moving Forward Together: Logics of the Securitisation Process. *Millennium: Journal of International Studies*, vol. 43(1), 187–206.
- Bueno de Mesquita, Ethan (2007): *Politics and the Suboptimal Provision of Counterterrorism*. International Organization, vol. 61(1), 9–36.
- Bures, Oldrich (2017): Terrorism and counterterrorism. Teoksessa Cavelty, Miriam & Thierry Balzacq (toim.): *Routledge Handbook of Security Studies*. 2. painos. Abingdon ja Lontoo: Routledge. 139–149.
- Buzan, Barry (1983): *People, States and Fear: The National Security Problem in International Relations*. Brighton: Wheatsheaf Books Ltd.
- Buzan, Barry (2006): Will the 'global war on terrorism' be the new Cold War? *International Affairs*, vol. 82(6), 1101–1118.
- Buzan, Barry; Wæver, Ole & de Wilde, Jaap (1998): *Security: A New Framework for Analysis*. Boulder ja Lontoo: Lynne Rienner Publishers, Inc.
- Buzan, Barry & Wæver, Ole (2009): Macrosecuritization and security constellations: reconsidering scale in securitization theory. *Review of International Studies*, vol. 35(2), 253–276.
- Combes, deRaimes (2018): 'Who's Not Afraid of ISIS?'. *Critical Studies on Security*, vol. 6(1), 50–65.
- Cox, Lloyd & Wood, Steve (2016): 'Got him': Revenge, emotions, and the killing of Osama bin Laden. *Review of International Studies*, vol. 42(1), 112–129.
- Crawford, Neta C. (2000): The Passion of World Politics: Propositions on Emotion and Emotional Relationships. *International Security*, vol. 24(4), 116–156.
- Crawford, Neta C. (2014): Institutionalizing passion in world politics: fear and empathy. *International Theory*, vol. 6(3), 535–557.
- Crelinsten, Ronald (2014): Perspectives on Counterterrorism: From Stovepipes to a Comprehensive Approach. *Perspectives on Terrorism*, vol. 8(1), 2–15.
- Crenshaw, Martha (1981): The Causes of Terrorism. *Comparative Politics*, vol. 13(4), 379–399

- Crenshaw, Martha (2010): Introduction. Teoksessa Crenshaw, Martha (toim.): *The Consequences of Counterterrorism*. New York: Russell Sage Foundation. 1–30.
- Damasio, Antonio (2001): *Descartesin virhe: emootio, järki ja ihmisen aivot* (suom. Kimmo Pietiläinen). Helsinki: Terra Cognita.
- De Castella, Krista; McGarty, Craig & Musgrove, Luke (2009): Fear Appeals in Political Rhetoric about Terrorism: An Analysis of Speeches by Australian Prime Minister Howard. *Political Psychology*, vol. 30(1), 1–26.
- De Graaf, Anneke; Hoeken, Hans; Sanders, José & Beentjes, Johannes W. J. (2012): Identification as a Mechanism of Narrative Persuasion. *Communication Research*, vol. 39(6), 802–823.
- Dingley, James & Herman, Sean (2017): Terrorism, Radicalisation and Moral Panics: Media and Academic Analysis and Reporting of 2016 and 2017 ‘Terrorism’. *Small Wars & Insurgencies*, vol. 28(6), 996–1013.
- Emmers, Ralf (2003): ASEAN and the securitization of transnational crime in Southeast Asia. *The Pacific Review*, vol. 16(3), 419–438.
- Ferrari, Federica (2007): Metaphor at work in the analysis of political discourse: investigating a ‘preventive war’ persuasion strategy. *Discourse & Society*, vol. 18(5), 603–625.
- Fischer, Peter; Haslam, S. Alexander & Smith, Laura (2010): “If you wrong us, shall we not revenge?” Social identity salience moderates support for retaliation in response to collective threat. *Group Dynamics: Theory, Research, and Practice*, vol. 14(2), 143–150.
- Finn, John E. (2010): Counterterrorism Regimes and the Rule of Law: The Effects of Emergency Legislation on Separation of Powers, Civil Liberties, and Other Fundamental Constitutional Norms. Teoksessa Crenshaw, Martha (toim.): *The Consequences of Counterterrorism*. New York: Russell Sage Foundation. 33–93.
- Gentry, Caron E. (2015): Anxiety and the creation of the scapegoated other. *Critical Studies on Security*, vol. 3(2), 133–146.
- Gil, Marta (2016): Emotions and Political Rhetoric: Perception of Danger, Group Conflict and the Biopolitics of Fear. *Human Affairs*, vol. 26(2), 212–226.
- Gordenker, Leon (2005): *The UN Secretary-General and Secretariat*. Abingdon ja New York: Routledge.
- Haapanen, Pirkko (1996): Roomalaisten korkein taito: Johdanto antiikin retoriikkaan. Teoksessa Palonen, Kari & Hilikka Summa (toim.): *Pelkkää retoriikkaa: Tutkimuksen ja politiikan retoriikat*. Tampere: Vastapaino. 23–50.
- Halberstam, Malvina (2003): The Evolution of the United Nations Position on Terrorism: From Exempting National Liberation Movements to Criminalizing Terrorism Wherever and by Whomever Committed. *Columbia Journal of Transnational Law*, vol. 41(3), 573–584.
- Hall, Todd H. & Ross, Andrew A.G. (2015): Affective Politics after 9/11. *International Organization*, vol. 69(4), 847–879.
- Hansen, Lene (2000): The Little Mermaid’s Silent Security Dilemma and the Absence of Gender in the Copenhagen School. *Millennium: Journal of International Studies*, vol. 29(2), 285–306.

- Hoffman, Bruce (2006): *Inside Terrorism*. Uudistettu ja laajennettu painos. New York: Columbia University Press.
- Holland, Jack & Solomon, Ty (2014): Affect is what states make of it: articulating everyday experiences of 9/11. *Critical Studies on Security*, vol. 2(3), 262–277.
- Hutchison, Emma (2013): Affective communities as security communities. *Critical Studies on Security*, vol. 1(1), 127–129.
- Huysmans, Jef (2004): Minding Exceptions: The Politics of Insecurity and Liberal Democracy. *Contemporary Political Theory*, vol. 3(3), 321–341.
- Huysmans, Jef (2006): *The Politics of Insecurity: Fear, migration and asylum in the EU*. Abingdon: Routledge.
- Hyndman, Jennifer (2007): The Securitization of Fear in Post-Tsunami Sri Lanka. *Annals of the Association of American Geographers*, vol. 92(2), 361–372.
- James, Christine A. (1997): Feminism and masculinity: Reconceptualizing the dichotomy of reason and emotion. *The International Journal of Sociology and Social Policy*, vol. 17(1/2), 129–152.
- Karatzogianni, Athina & Robinson, Andrew (2017): Schizorevolutions versus microfascisms: The fear of anarchy in state securitization. *Journal of International Political Theory*, vol. 13(3), 282–295.
- Karlsrud, John (2017): Towards UN counter-terrorism operations? *Third World Quarterly*, vol. 38(6), 1215–1231.
- Kielitoimiston sanakirja (2018a): hakusana *kauhu*. Verkkojulkaisu. Päivitetty 6.6.2018. Kotimaisten kielten keskus, Helsinki. Saatavissa <<http://www.kielitoimistonsanakirja.fi/kauhu>>, luettu 6.6.2019.
- Kielitoimiston sanakirja (2018b): hakusana *terrori*. Verkkojulkaisu. Päivitetty 6.6.2018. Kotimaisten kielten keskus, Helsinki. Saatavissa <<http://www.kielitoimistonsanakirja.fi/terrori>>, luettu 6.6.2019.
- Kuusisto, Riikka (1996): Sodan retoriikasta: Persianlahden ja bosnian konfliktit läntisten suurvaltajohtajien lausunnoissa. Teoksessa Palonen, Kari & Hilikka Summa (toim.): *Pelkkää retoriikkaa: Tutkimuksen ja politiikan retoriikat*. Tampere: Vastapaino. 267–291.
- Lazarus, Richard S. (1982): Thoughts on the relations between emotion and cognition. *American Psychologist*, vol. 37(9), 1019–1024.
- Lebow, Richard Ned (2005): Reason, emotion and Cooperation. *International Politics*, vol. 42(3), 283–313.
- Lebow, Richard Ned (2008): *A Cultural Theory of International Relations*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Lupovici, Amir (2014): The Limits of Securitization Theory: Observational Criticism and the Curious Absence of Israel. *International Studies Review*, vol. 16(3), 390–410.
- Löwenheim, Oded & Heimann, Gadi (2008): Revenge in International Politics. *Security Studies*, vol. 17(4), 685–724.

- Malkki, Leena & Paastela, Jukka (2007): Mitä terrorismi on. Teoksessa Malkki, Leena & Jukka Paastela (toim.): *Terrorismin monet kasvot*. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy. 22–41.
- Malkki, Leena (2007a): Tietoa ja harhaluuloja terrorismista. Teoksessa Malkki, Leena & Jukka Paastela (toim.): *Terrorismin monet kasvot*. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy. 42–87.
- Malkki, Leena (2007b): Epilogi: Terrorismin muuttuminen ja nykypäivä. Teoksessa Malkki, Leena & Jukka Paastela (toim.): *Terrorismin monet kasvot*. Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy. 375–395.
- Malkki, Leena (2016): International pressure to perform: Counterterrorism policy development in Finland. *Studies in Conflict and Terrorism*, vol. 39(4), 342–362.
- McDermott, Rose (2004): The Feeling of Rationality: The Meaning of Neuroscientific Advances for Political Science. *Perspectives on Politics*, 2(4), 691–706.
- Mercer, Jonathan (2006): Human nature and the first image: emotion in international politics. *Journal of International Relations and Development*, vol. 9(3), 288–303.
- Mercer, Jonathan (2010): Emotional Beliefs. *International Organization*, vol. 64(1), 1–3.
- Mitchell, W. J. T. (2011): *Cloning Terror: The War of Images, 9/11 to the Present*. Chicago: University of Chicago Press.
- Mutlu, Can E. (2013): The corporeal turn: Introduction. Teoksessa Salter, Mark B. & Can E. Mutlu, (toim.): *Research Methods in Critical Security Studies: An introduction*. Abingdon ja New York: Routledge. 314–331.
- Norman, Ludvig (2018): Theorizing the social foundations of exceptional security politics: Rights, emotions and community. *Cooperation and Conflict*, vol. 53(1), 84–100.
- Palonen, Kari & Summa, Hilikka (1996): Johdanto: Retorinen käänne? Teoksessa Palonen, Kari & Hilikka Summa (toim.): *Pelkkää retoriikkaa: Tutkimuksen ja politiikan retoriikat*. Tampere: Vastapaino. 7–19.
- Parker, Tom (2007): Fighting an Antaeon Enemy: How Democratic States Unintentionally Sustain the Terrorist Movements They Oppose. *Terrorism and Political Violence*, vol. 19(2), 155–179.
- Perelman, Chaïm & Olbrechts-Tyteca, Lucie (1969): *The New Rhetoric: A Treatise on Argumentation* (käännös John Wilkinson ja Purcell Weaver). Notre Dame: University of Notre Dame Press.
- Perelman, Chaïm (1996): *Retoriikan valtakunta* (suom. Leevi Lehto). Tampere: Vastapaino.
- Power, M. J. & Tarsia, M. (2007): Basic and complex emotions in depression and anxiety. *Clinical Psychology & Psychotherapy*, vol. 14(1), 19–31.
- Pyszczynski, Tom (2004). What Are We So Afraid Of?: A Terror Management Theory Perspective on the Politics of Fear. *Social Research: An International Quarterly*, vol. 71(4), 827–848.
- Rees, Wyn & Aldrich, Richard J. (2005): Contending Cultures of Counterterrorism: Transatlantic Divergence or Convergence? *International Affairs*, vol. 81(5), 905–923.

- Roe, Paul (2008): Actor, Audience(s) and Emergency Measures: Securitization and the UK's Decision to Invade Iraq. *Security Dialogue*, vol. 39(6), 615–635.
- Rosand, Eric (2003): Security Council Resolution 1373, the Counter-Terrorism Committee, and the Fight against Terrorism. *The American Journal of International Law*, vol. 97(2), 3333–341.
- Rosand, Eric (2006): The UN-Led Multilateral Institutional Response to Jihadist Terrorism: Is a Global Counterterrorism Body Needed? *Journal of Conflict & Security Law*, vol. 11(3), 399–427.
- Ross, Andrew A. G. (2006): Coming in from the Cold: Constructivism and Emotions. *European Journal of International Relations*, vol. 12(2), 197–222.
- Salter, Mark B. (2008): Securitization and desecuritization: a dramaturgical analysis of the Canadian Air Transport Security Authority. *Journal of International Relations and Development*, vol. 11(4), 321–349.
- Salter, Mark B. & Mutlu, Can E. (2013): Securitisation and Diego Garcia. *Review of International Studies*, vol. 39(4), 815–834.
- Saul, Ben (2005): Definition of “Terrorism” in the UN Security Council: 1985–2004. *Chinese Journal of International Law*, vol. 4(1), 141–166.
- Saurette, Paul (2005): Humiliation and the Global War on Terror. *Peace Review: A Journal of Social Justice*, vol. 17(1), 47–54.
- Schinkel, Willem (2009): On the concept of terrorism. *Contemporary Political Theory*, vol. 8(2), 176–198.
- Senn, Martin (2017): The art of constructing (in)security: probing rhetorical strategies of securitisation. *Journal of International Relations and Development*, vol. 20(3), 605–630.
- Sihvola, Juha (1997): Selitykset. Teoksessa Aristoteles: *Retoriikka* (suom. Paavo Hohti, Päivi Myllykoski & Juha Sihvola). Tampere: Gaudeamus. 193–233.
- Stone, Deborah A. (2001): *Policy Paradox: The Art of Political Decision Making*. 2. painos. Lontoo ja New York: W.W. Norton.
- Stritzel, Holger (2007): Towards A Theory of Securitization: Copenhagen and Beyond. *European Journal of International Relations*, vol. 13(3), 357–383.
- Summa, Hilikka (1996): Kolme näkökulmaa uuteen retoriikkaan: Burke, Perelman, Toulmin ja retoriikan kunnianpalautus. Teoksessa Palonen, Kari & Hilikka Summa (toim.): *Pelkkää retoriikkaa: Tutkimuksen ja politiikan retoriikat*. Tampere: Vastapaino. 51–83.
- Sunstein, Cass R. (2004): Fear and Liberty. *Social Research*, vol. 71(4), 967–996.
- Tilly, Charles (2004): Terror, Terrorism, Terrorists. *Sociological Theory*, vol. 22(1), 5–13.
- Van Eemeren, Frans H. (2011): The Study of Argumentation. Teoksessa Lunsford, Andrea A., Kirt H. Wilson & Rosa A. Eberly (toim.): *The SAGE Handbook of Rhetorical Studies*. Thousand Oaks: SAGE Publications, Inc. 109–124.
- Van Rythoven, Eric (2014): *Emotion and Dystopian Idealism in Security Studies*. *E-International Relations*. Saatavissa <<https://www.e-ir.info/2014/12/21/emotion-and-dystopian-idealism-in-security-studies/>>, luettu 6.6.2019.

- Van Rythoven, Eric (2015): Learning to feel, learning to fear? Emotion, imaginaries, and limits in the politics of securitization. *Security Dialogue*, vol. 46(5), 458–475.
- Van Rythoven, Eric (2016): The perils of realist advocacy and the promise of securitization theory: Revisiting the tragedy of the Iraq War debate. *European Journal of International Relations*, vol. 22(3), 487–511.
- Van Um, Eric & PISOIU, Daniela (2015): Dealing with uncertainty: the illusion of knowledge in the study of counterterrorism effectiveness. *Critical Studies on Terrorism*, vol. 8(2), 229–245.
- Vuori, Juha A. (2007): *Chinese Securitization: Broadening the Scope of Securitization Studies with Three Case Studies in the Context of the People's Republic of China*. Väitöskirja. Turun Yliopisto.
- Vuori, Juha (2010): A Timely Prophet? The Doomsday Clock as a Visualization of Security Moves with a Global Referent Object. *Security Dialogue*, vol. 41(3), 255–277.
- Vuori, Juha A. (2011): *How to do security with words: A Grammar of Securitization in the People's Republic of China*. Väitöskirja. Turun yliopisto.
- Wardlaw, Grant (1982): *Political terrorism: Theory, tactics, and counter-measures*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Wæver, Ole (1989): *Security the Speech Act: Analysing the Politics of a Word*. Working Paper no. 19. Kööpenhamina: Centre for Peace and Conflict research.
- Williams, Michael C. (2011): Securitization and the liberalism of fear. *Security Dialogue*, vol. 42(4–5), 453–463.
- YK (2006): *The United Nations Global Counter-Terrorism Strategy*. A/RES/60/288.
- YK (2018a): *Statements*. Saatavissa <<http://www.un.org/en/counterterrorism/hlc/statements.shtml>>, luettu 6.6.2019.
- YK (2018b): *Report of the United Nations High-level Conference on Counter-Terrorism*. Saatavissa <https://www.un.org/counterterrorism/ctitf/sites/www.un.org.counterterrorism.ctitf/files/Report_UNHLC_FINAL_WEB.pdf>, luettu 6.6.2019.
- YK (2019): *Coordination and coherence of the counter-terrorism efforts of the United Nations*. Saatavissa <<https://www.un.org/counterterrorism/ctitf/>>, luettu 6.6.2019.
- Zajonc, Robert B. (1980): Feeling and thinking: Preferences need no inferences. *American Psychologist*, vol. 35(2), 151–175.